

38.

vilenica

mednarodni literarni festival
international literary festival

RAZNOLIKI
OBRAZ
EVROPE
THE DIVERSE
FACE OF
EVROPE

2023

38. Mednarodni literarni festival Vilenica /
38th Vilenica International Literary Festival

Vilenica 2023

© Nosilci avtorskih pravic so avtorji sami, če ni navedeno drugače.
© The authors are the copyright holders of the text unless otherwise stated.

Založilo in izdalo / Issued and published by
Društvo slovenskih pisateljev / Slovene Writers' Association

Uredil / Edited by
Aleš Učakar

Brez pisnega dovoljenja Društva slovenskih pisateljev je prepovedano reproduciranje,
distribuiranje, dajanje v najem, javna objava, predelava ali druga uporaba tega
avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnemkoli obsegu ali postopku, vključno
s fotokopiranjem, tiskanjem, javnim interaktivnim dostopom ali shranitvijo
v elektronski obliki.

Zbornik je izšel s finančno podporo Javne agencije za knjigo RS.
The almanac was published with the financial support of the Slovenian Book Agency

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821(4)-82
7.079:82(497.4Vilenica)“2023“(082)

VILENICA (festival) (38 ; 2023 ; Slovenija)
Raznoliki obraz Evrope = The diverse face of Europe :
38. Vilenica : mednarodni literarni festival = international
literary festival / [uredil Aleš Učakar]. – Ljubljana : Društvo
slovenskih pisateljev = Slovene Writers' Association, 2023

ISBN 978-961-6995-95-5
COBISS.SI-ID 159659267

Kazalo / Contents

Nagrajenec Vilenice 2023 / Vilenica Prize Winner 2023

Ottó Tolnai 5

Slovenska avtorica v središču 2023 / Slovenian Author in Focus 2023

Barbara Korun 69

Gostje Vilenice 2023 / Vilenica Guests 2023

<i>Jake Buttigieg</i>	107
<i>Marij Čuk</i>	119
<i>Ariane Koch</i>	133
<i>Gašper Kralj</i>	149
<i>Wojciech Kuczok</i>	161
<i>Shpëtim Selmani</i>	177
<i>Jan Škrob</i>	195
<i>Tonia Tzirita Zaharatu</i>	209

Dosedanji udeleženci in nagrajenki Vilenice /

Previous Participants and Vilenica Prize Winners 223

Člani žirije / Jury Members 247

Konzultanti / Advisory Panel 248

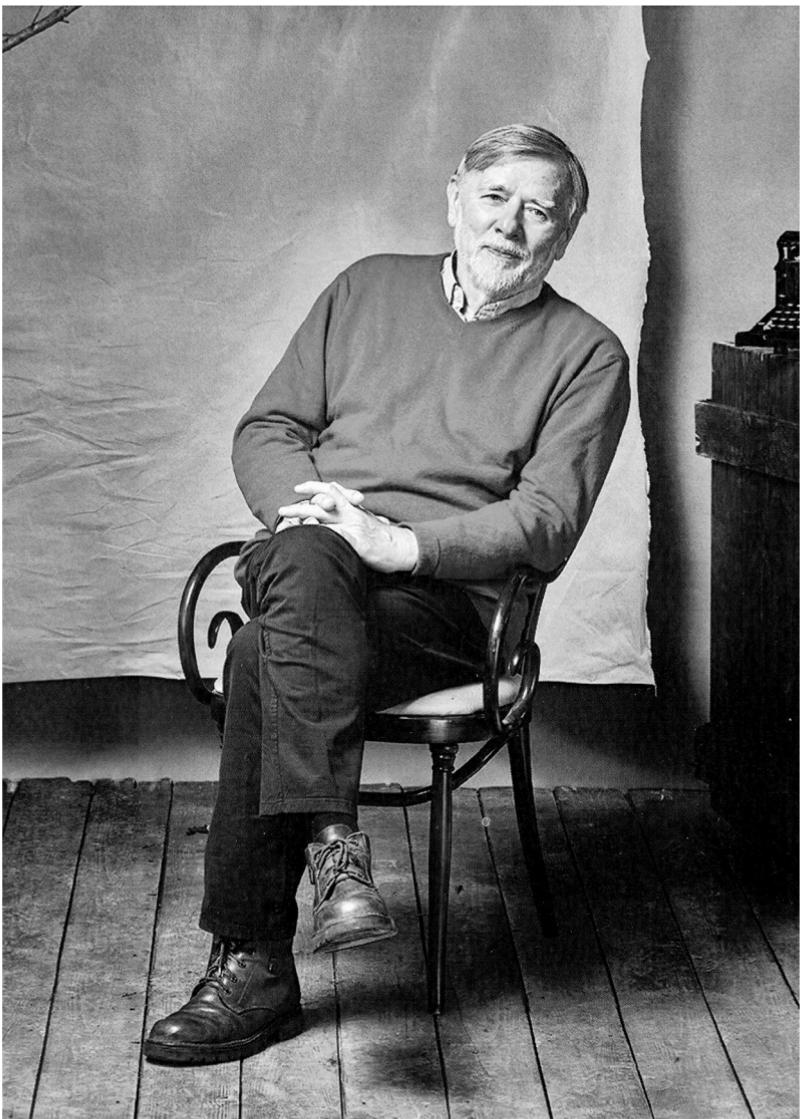
Nagragenec Vilenice 2023

Vilenica

Prize Winner 2023

Foto © Viktor Gálos

Ottó Tolnai

Pesnik, pisatelj, dramatik, esejist, prevajalec in urednik Ottó Tolnai je eden najvidnejših ustvarjalcev sodobne madžarske literature. Rodil se je 5. julija 1940 v Kanjiži na severu današnje Srbije. Med letoma 1959 in 1962 je študiral na Oddelku za madžarski jezik in književnost Univerze v Novem Sadu, nato pa likovno umetnost in filozofijo v Zagrebu. Kot zamejski, vojvodinski Madžar je pisateljsko kariero začel v »jugoslovanski stvarnosti« v šestdesetih letih z zbirko *Homorú versek* (Vbokle pesmi), ki je eksperiment konkretnne in vizualne poezije. Leta 1969 je s kvaziavtobiografskim romanom *Rovarház* (Hiša žuželk) nakazal poetično novost v sodobni madžarski literaturi. S formalno konstrukcijo kolaža je namreč presegel linearne pri-povedne konvencije, ki so dotlej prevladovale v madžarski književnosti. V šestdesetih in sedemdesetih letih je v Novem Sadu začela izhajati revija *Új symposion* (Novi simpozij), ki je s svojo intelektualno izvirnostjo, liberalnostjo in avantgardno modernostjo postala najbolj reprezentativna delavnica vojvodinske madžarske književnosti in je močno vplivala tudi na njeno umetniško življenje. Ottó Tolnai je bil glavni urednik te multikulture revije do leta 1974, ko je moral iz političnih razlogov odstopiti. Od leta 1966

do 1990 je bil član Društva pisateljev Jugoslavije in celo njegov zadnji predsednik pred prenehanjem delovanja. Med letoma 1974 in 1994 je delal kot urednik in likovni kritik pri kulturnih programih novosadskega radia (Újvidéki Rádió).

Od devetdesetih let se dela Otta Tolnaija umeščajo v širši kontekst z odprtanjem meja. Takrat je začel objavljati na Madžarskem, najprej pri založbi Jelenkor v Pécsu, kasneje pri založbi Kalligram v Bratislavni in Budimpešti. Od leta 1994 živi kot svobodni umetnik v nekdanjem zdraviliškem mestu Palić v Vojvodini.

Ottó Tolnai je objavil več kot 35 knjig, ki so prevedene v številne jezike, med drugim v srbsčino, nemščino, francoščino, poljščino in slovenščino. Dramska dela Otta Tolnaija uprizarja-jo v gledališčih v Budimpešti, na Dunaju, v Novem Sadu in Avignonu. Kot dobitnik štipendije Nemške službe za akademsko izmenjavo (DAAD) je leta 2004 preživel v Berlinu. Leta 1998 je bil izvoljen za člana Madžarske akademije za literaturo in umetnost. Leta 2007 je prejel Kossuthovo nagrado, najvišje madžarsko državno priznanje za književnost. Za svoje delo je prejel še številna druga priznanja in nagrade, danes velja za enega najpomembnej-ših sodobnih madžarskih avtorjev.

Izbrane nagrade in priznanja

- 1967 in 1980 nagrada most
1991 nagrada Attile Józsefa
1993 nagrada Endreja Adyja
2000 nagrada Miklósa Radnótija
2001 nagrada mediawave za vzporedno kulturo
2007 Kossuthova nagrada
2009 literarna nagrada ARTISJUS
2009 nagrada bosanski stećak (Sarajevo)
2020 nagrada Petruja Cárduja

Izbrana izvirna bibliografija

Poezija

- Homorú versek* (Vbokle pesmi). Novi Sad: Forum, 1963.
- Sírálly mellcsont* (Galebova prsnica). Novi Sad: Forum, 1967.
- Válonban mi lesz velünk* (Kaj bo z nami zares) [soavtor István Domonkos]. Novi Sad: Forum, 1968.
- Agyonvert csipke* (Do smrti pretepena čipka). Novi Sad: Forum, 1969.
- Legyek karfiol* (Naj bom cvetača). Novi Sad: Forum, 1973.
- Versek* (Pesmi). Novi Sad: Forum, 1975.
- Világpor* (Svetovni prah). Novi Sad: Forum, 1980.
- Vidéki Orfeusz* (Podeželski Orfej). Budimpešta: Magvető, 1983.
- Gyökérrágó* (Žvečilec korenin). Novi Sad: Forum, 1986.
- Wilhelm-dalok, avagy a vidéki orfeusz* (Wilhelmove pesmi ali podeželski orfej). Pécs: Jelenkor, 1992, 2009.
- Árvacsáth* (Sirota Csáth). Budimpešta in Novi Sad: Orpheusz & Forum, 1992.
- Versek könyve* (Knjiga pesmi). Budimpešta: Széphalom, 1992.
- Balkáni babér. Katalekták* (Balkanski lovor. Katalekta). Pécs: Jelenkor, 2001, 2014.
- Ómama egy rotterdami gengszterfilmben* (Babica v roterdamskem gangsterskem filmu). Senta: zEtna, 2006.
- Grenadírmars* (Grenadirski marš). Senta: zEtna, 2008.
- A kisinyovi rózsa* (Kišinjevska vrtnica). Szeged: Factory Creative Studio, 2010.
- Nem könnyű* (Ni lahko). Pécs: Jelenkor, 2017.

Otroška poezija

Elefántpuszi (Slonji poljub). Novi Sad: Forum, 1982.

Rokokokó. Novi Sad: Forum, 1986.

Cápácskám: apu (Moj morski psiček: očka). Novi Sad: Forum, 1989.

Proza, romani

Rovarház (Hiša žuželk). Novi Sad: Forum, 1969.

Ördögfej (Hudičeva glava). Novi Sad: Forum, 1970.

Gogol halála (Gogoljeva smrt). Novi Sad: Forum, 1972.

Prázák könyve (Knjiga proze). Novi Sad: Forum, 1987.

Kékítőgolyó (Krogla za modrenje). Budimpešta: Kortárs-Széphalom, 1994.

Költő disznózsírból. Egy rádióinterjú regénye (Pesnik iz svinjske masti. Roman radijskega intervjuja). Bratislava: Kalligram, 2004.

A pompeji szerelmeseik (Ljubimci iz Pompejev). Pécs: Alexandra, 2007.

Világítótorony eladó (Prodaja svetilnika). Senta: zEtna & Basiliscus, 2010.

A tengeri kagyló (Morska školjka). Novi Sad: Forum, 2011.

Gogol halála – Virág utca 3 (Gogoljeva smrt – Cvetna ulica 3). Novi Sad: Forum, 2016.

Szeméremékszerek 1. – A két steril pohár (Dragocen intimni nakit 1 – Dva sterilna kozarca). Pécs: Jelenkor, 2018.

Titorelli faiskolája (Titorellijeva lesena šola). Novi Sad: Forum, 2020.

Szeméremékszerek 2. – Az úr pantallója (Dragocen intimni nakit 2 – Gospodovi pantaloni). Budimpešta: Jelenkor, 2021.

Szeméremékszerek 3. – A fröccsöntés kora (Dragocen intimni nakit 3 – Doba brizganja plastike). Budimpešta: Jelenkor, 2022.

Drame

Bayer-aspirin, 1979.

A tűzálló esernyő (Ognjevarni dežnik), 1987.

Végel(ő)adás (Zadnja predstava / Končna razprodaja), 1996.

Knjige esejev in monografije o likovni umetnosti

Sáfrány Imre. Novi Sad: Forum, 1978.

A meztelen bohóc (Goli klovn). Novi Sad: Forum, 1992.

Rothadt márvány. Jugoplastika (Gnili marmor. Jugoplastika). Budimpešta: Kijárat, 1997.

Feljegyzések a vég tónusához (Zapiski h končnemu tonu). Novi Sad: Forum, 2007.
Kalapdóboz (Škatla za klobuke). Novi Sad: Forum, 2013.

Monografije

Beáta Thomka, *Tolnai Ottó*. Bratislava: Kalligram, 1994.

Tolnai-symposion. Tanulmányok Tolnai Ottó műveiről (Tolnajev simpozij. Študije o delih Otta Tolnaja) [ur. Beáta Thomka]. Budimpešta: Kijárat, 2004.

Gyöngyi Mikola, *A Nagy Konstelláció. Kommentárok Tolnai Ottó poétikájához* (Veliko ozvezdje. Komentarji k poetiki Otta Tolnaja). Pécs: Alexandra, 2005.

Prevodi v druge jezike

v slovenščini:

Babica v rotterdamskem gangsterskem filmu. Ljubljana: Apokalipsa, 2005 (prev. Gabriella Gaál).

Kratki rezi. Ljubljana: LUD Literatura, 2018 (prev. Gabriella Gaál, Kristina Kočan in Milan Vincetič).

Posamezna prevedena dela so objavljena še v naslednjih zbornikih ali revijah:

Vzvalovano Blatno jezero. Antologija sodobne madžarske proze. Ljubljana: Študentska založba, 2003.

Primož Repar (ur.), »Jelenkor v Apokalipsi«. *Apokalipsa, revija za preboj v živo kulturo*. Ljubljana, 2004/86.

Aleš Šteger (ur.), *Lj kot ljubezen. Pesmi o Ljubljani*. Ljubljana: Beletrina, 2010.
Urban Vovk (ur.), *Ki zmeraj lepše siječ. Panorama madžarske poezije*. Ljubljana: Beletrina, 2018.

v francoščini:

Or brûlant. Pariz: Ibolya Virág, 2001 (prev. Loránd Gáspár in Sarah Clair).

L'ombre de Miquel Barceló. Miquel Barceló árnyéka. Vic-la-Gardiole: Éditions L'Entretemps, 2006 (prev. Loránd Gáspár in Sarah Clair).

v nemščini:

Ich kritzelle das Akazienwäldchen in mein Heft. Vier Erzählungen. Dunaj: Lana, 2002 (prev. György Buda in Géza Deréky).

Eine Postkarte an Don Dukay. Neun Geschichten aus der Provinz. Berlin: DAAD, 2005 (prev. György Buda).

Göttlicher Gestank. Dunaj: Edition Korrespondenzen, 2009 (prev. Zsuzsanna Gahse).

---

v srbščini:

ZOO. Novi Sad in Beograd: Forum & Nolit, 1969 (prev. Danilo Kiš).

Gerilske pesme. Novi Sad: Tribina mladih, 1967 (prev. Judita Šalgo).

Djavolja glavica. Beograd: BIGZ, 1975 (prev. Seja Babić).

Kuća insekata. Beograd: Narodna knjiga, 1976 (prev. Arpad Vicko).

Priče iz robne kuće. Novi Sad: Bratstvo-jedinstvo, 1986 (prev. Arpad Vicko).

Rusma ili minijum možda. Sarajevo: Zadrugar, 1990 (prev. Sava Babić).

Pesnik od svinjske masti. Zrenjanin: GNB Žarko Zrenjanin, 2007 (prev. Marko Čudić).

Balkanski lovor. Katalekte. Sarajevo: Društvo pisaca Bosne i Hercegovine, Sarajevski dani poezije, 2009 (prev. Viktorija Šantić, Lea Kovács, Helena Molnár, Darko Tomšić in Tamara Bakran).

Ottó Tolnai is a poet, writer, playwright, essayist, translator, and editor, and one of the most prominent contributors to contemporary Hungarian literature. He was born on 5 July 1940 in Kanjiža, in the north of present-day Serbia. From 1959 to 1962 he studied at the Department of Hungarian Language and Literature at the University of Novi Sad, before studying Fine Arts and Philosophy in Zagreb. As a Vojvodina Hungarian living outside Hungary, he began his writing career in the “Yugoslav realm” in the 1960s with the collection *Homerú versek* (Concave Poems), an experiment in concrete and visual poetry. In 1969, with the quasi-autobiographical novel *Rovarház* (The House of Insects), he signalled a poetic innovation in contemporary Hungarian literature. Through the formal construction of collage, he broke with the linear narrative conventions that had dominated Hungarian literature up to that time.

In the 1960s and 1970s, the *Új symposion* (New Symposium) magazine began to be published in Novi Sad and, with its intellectual originality, liberalism, and avant-garde modernity, it became the most representative workshop of Hungarian literature in Vojvodina, and had a profound influence on its artistic life. Ottó Tolnai was editor-in-chief of this multicultural journal until 1974, when he had

to resign for political reasons. From 1966 to 1990 he was a member of the Yugoslav Writers’ Association and even its last president before its dissolution. From 1974 to 1994 he worked as an editor and art critic for the cultural programmes of Radio Novi Sad (Újvidéki rádió).

Since the 1990s, Otto Tolnai’s work has been placed in a broader context due to opening of the borders. At that time, he began publishing in Hungary, first with Jelenkor publishing house in Pécs, and later with Kalligram publishing house in Bratislava and Budapest. Since 1994, he has been living as a freelance artist in the former spa town of Palić in Vojvodina.

Ottó Tolnai has published more than 35 books, which have been translated into many languages, including Serbian, German, French, Polish, and Slovenian. Otto Tolnai’s plays have been staged in theatres in Budapest, Vienna, Novi Sad, and Avignon. He spent 2004 in Berlin as a recipient of a scholarship from the German Academic Exchange Service (DAAD). In 1998 he was elected a member of the Hungarian Academy of Literature and Arts. In 2007 he received the Kossuth Prize, the highest Hungarian state award for literature. He has received numerous other awards and prizes for his work and is now considered one of the most important contemporary Hungarian authors.

Selected awards and accolades

- 1967 and 1980 Most Prize
 1991 Attila József Prize
 1993 Endre Ady Prize
 2000 Miklós Radnóti Award
 2001 Mediawave Award for parallel culture
 2007 Kossuth Prize
 2009 ARTISJUS Literary Award
 2009 Bosanski Stećak Award (Sarajevo)
 2020 Petru Cârdu Award

Selected original bibliography

Poetry

- Homorú versek* (Concave Poems). Novi Sad: Forum, 1963.
- Sirálymellcsont* (Gull Breastbone). Novi Sad: Forum, 1967.
- Valóban mi lesz velünk* (What Will Truly Become of Us) [co-author István Domonkos]. Novi Sad: Forum, 1968.
- Agyonvert csipke* (Beaten Lace). Novi Sad: Forum, 1969.
- Legyek karfiol* (Let Me Be Cauliflower). Novi Sad: Forum, 1973.
- Versek* (Poems). Novi Sad: Forum, 1975.
- Világpor* (World Dust). Novi Sad: Forum, 1980.
- Vidéki Orfeusz* (Rural Orpheus). Budapest: Magvető, 1983.
- Gyökérrágó* (Žvečilec korenin). Novi Sad: Forum, 1986.
- Wilhelm-dalok, avagy a vidéki orfeusz* (Wilhelm poems, or the rural Orpheus). Pécs: Jelenkor, 1992, 2009.
- Árvacsáth*. Budapest and Novi Sad: Orpheusz & Forum, 1992.
- Versek könyve* (Book of Poems). Budapest: Széphalom, 1992.
- Balkáni babér. Katalekták* (Balkan Laurel. Catalects). Pécs: Jelenkor, 2001, 2014.
- Ómama egy rotterdami gengszterfilmben* (Grandmother in a Rotterdam Gangster Film). Senta: zEtna, 2006.
- Grenadírmars* (Grenadier March). Senta: zEtna, 2008.
- A kisinyovi rózsa* (Kishinev Rose). Szeged: Factory Creative Studio, 2010.
- Nem könnyű* (Not Easy). Pécs: Jelenkor, 2017.

Children's poetry

Elefántpuszi (Elephant Kiss). Novi Sad: Forum, 1982.

Rokokokó. Novi Sad: Forum, 1986.

Cápácskám: apu (Father: My Shark). Novi Sad: Forum, 1989.

Prose, novels

Rovarház (Insect House). Novi Sad: Forum, 1969.

Ördögfej (Devil's Head). Novi Sad: Forum, 1970.

Gogol halála (Gogol's Death). Novi Sad: Forum, 1972.

Próbák könyve (Book of Prose). Novi Sad: Forum, 1987.

Kékítőgolyó (Blue Pins). Budapest: Kortárs-Széphalom, 1994.

Költő disznózsírból. Egy rádióinterjú regénye (Poet from Pig Lard). Bratislava: Kalligram, 2004.

A pompeji szerelmesek (The Pompeii Lovers). Pécs: Alexandra, 2007.

Világítótorny eladó (Lighthouse for Sale). Senta: zEtna & Basiliscus, 2010.

A tengeri kagyló (The Seashell). Novi Sad: Forum, 2011.

Gogol halála – Virág utca 3 (Gogol's Death: Flower Street 3). Novi Sad: Forum, 2016.

Szeméremékszerek 1. – A két steril pohár (Precious Intimate Jewellery 1: The two sterile glasses). Pécs: Jelenkor, 2018.

Titorelli faiskolája (Titorelli's Wooden School). Novi Sad: Forum, 2020.

Szeméremékszerek 2. – Az úr pantallója (Precious Intimate Jewellery 2: The Lord's Pantaloons). Budapest: Jelenkor, 2021.

Szeméremékszerek 3. – A fröccsöntés kora (Precious Intimate Jewellery 3: Gushing Period). Budapest: Jelenkor, 2022.

Plays

Bayer-aspirin, 1979.

A tűzalól esernyő (The Fireproof Umbrella), 1987.

Végel(ö)addás, 1996.

Books of essays and monographs on fine arts

Sáfrány Imre. Novi Sad: Forum, 1978.

A meztelen bohóc (The Naked Clown). Novi Sad: Forum, 1992.

Rothadt márvány. Jugoplastika (Rotten Marble. Jugoplastics). Budapest: Kijárat, 1997.

Feljegyzések a vég tónusához (Notes for the End Notes). Novi Sad: Forum, 2007.

Kalapdoboz (Hat Box). Novi Sad: Forum, 2013.

Monographs

Beáta Thomka, *Tolnai Ottó*. Bratislava: Kalligram, 1994.

Tolnai-symposion. Tanulmányok Tolnai Ottó műveiről (Tolnai Symposium. Studies on the works of Otto Tolnai) [ed. Beáta Thomka]. Budapest: Kijárat, 2004.

Gyöngyi Mikola, *A Nagy Konstelláció. Kommentárok Tolnai Ottó poétikájához* (The Great Constellation. Commentaries on the poetics of Otto Tolnai). Pécs: Alexandra, 2005.

Translations into other languages

into Slovene

Babica v rotterdamskem gangsterskem filmu. Ljubljana: Apokalipsa, 2005 (translated by Gabriella Gaál).

Kratki rezi. Ljubljana: LUD Literatura, 2018 (translated by Gabriella Gaál, Kristina Kočan and Milan Vincetič).

Individual translated works are also published in the following anthologies or journals:

Vzvalovano Blatno jezero. Antologija sodobne madžarske proze. Ljubljana: Študentska založba, 2003.

Primož Repar (ed.), ‘Jelenkor v Apokalipsi’. *Apokalipsa, revija za preboj v živo kulturo*. Ljubljana, 2004/86.

Aleš Šteger (ed.), *Lj kot ljubezen. Pesmi o Ljubljani*. Ljubljana: Beletrina, 2010.

Urban Vovk (ed.), *Ki zmeraj lepše siješ. Panorama madžarske poezije*. Ljubljana: Beletrina, 2018.

into French

Or brûlant. Paris: Ibolya Virág, 2001 (translated by Loránd Gáspár and Sarah Clair).

L'ombre de Miquel Barceló. Miquel Barceló árnyéka. Vic-la-Gardiole: Éditions L'Entretemps, 2006 (translated by Loránd Gáspár and Sarah Clair).

into German

Ich kritzelle das Akazienwäldchen in mein Heft. Vier Erzählungen. Vienna: Lana, 2002 (translated by György Buda and Géza Deréky).

Eine Postkarte an Don Dukay. Neun Geschichten aus der Provinz. Berlin: DAAD, 2005 (translated by György Buda).

Göttlicher Gestank. Vienna: Edition Korrespondenzen, 2009 (translated by Zsuzsanna Gahse).

into Serbian

ZOO. Novi Sad and Belgrade: Forum & Nolit, 1969 (translated by Danilo Kiš).

Gerilske pesme. Novi Sad: Tribina mladih, 1967 (translated by Judita Šalgo).

Djavolja glavica. Belgrade: BIGZ, 1975 (translated by Seja Babić).

Kuća insekata. Belgrade: Narodna knjiga, 1976 (translated by Arpad Vicko).

Priče iz robne kuće. Novi Sad: Bratstvo-jedinstvo, 1986 (translated by Arpad Vicko).

Rusma ili minijum možda. Sarajevo: Zadrugar, 1990 (translated by Sava Babić).

Pesnik od svinjske masti. Zrenjanin: GNB Žarko Zrenjanin, 2007 (translated by Marko Čudić).

Balkanski lovor. Katalekte. Sarajevo: Društvo pisaca Bosne i Hercegovine, Sarajevski dani poezije, 2009 (translated by Viktorija Šantić, Lea Kovács, Helena Molnár, Darko Tomšić and Tamara Bakran).

Tolnaijev besedilni svet

Jutka Rudaš

Poetika Otta Tolnaija izhaja iz tradicije madžarske kulture, na njeno oblikovanje pa so močno vplivale moderne jugoslovanske literarne smeri, zato je po naravi medkulturna, v njegovi ustvarjalni metodi se kaže hkratna povezanost z več kulturami. V ozadju njegove življenske umetnosti je globok hedonizem njegove »lastne« kulture. Umetnost Otta Tolnaija je prežeta odprtost, suverena svoboda prehajanja med državami, pokrajinami, kulturami in tradicijami. Moč njegovih besedil se najbolje kaže v drobnih praskah in razpokah, v katere svobodno prodira bogata izkušnja madžarske intelektualne dediščine ter eksjugoslovanske kulture in stvarnosti. Ta zgodovinska, (multi)kulturna osnova pri njegovih delih bralca osupne z divjo zapletenostjo in prepletenostjo ter ga hkrati produktivno spravlja v negotovost.

Tolnaijev besedilni svet, ki temelji na pluralnosti sveta, nas s svojo kulturno obloženo motiviko, asociacijami in vizualnimi zaznavami (lahko) radikalno izrinejo iz naše udobne bralne strategije. V njegovi poetiki doživljamo asociativne procese na ravni besedilnih elementov, fragmentov ali celotnega besedila, zato ti delujejo kot organizatorji metafor, drugih tropov in pomensko povezanih skupin podob. V ohlapnih kompozicijah pesmi doživljamo okuse, vonje, barve, površine in se polagoma potapljamamo v utripajoče življenje. V njegovih lirskih in proznih delih utripajo tradicija avantgardne domišljije, drznost in lahkomiselnost ter atmosferičnost.

Temeljni steber umetnosti Otta Tolnaija sta dvojnost močne dejanskosti in edinstvena, tolnajevska domišljija. Njegov način pisanja ustvarja vizijo realnosti, v kateri so hkrati prisotni resnični in anekdotični, mitski in fiktivni elementi, torej obstaja tesna povezava med bivanjem v svetu in njegovo umetniško artikulacijo. Pri svojem delu uporablja tisoče majhnih intimnih mest, izkušenj in vsestranskih kulturnih navdihov, ki jih nato spravlja v svoj literarni kontekst. Tolnajevske pesniške vesolje oblikuje dosleden proces materializacije realnosti v metaforo. Najrazličnejši Tolnajevi umetniki, pisatelji, slikarji, zgodovinske osebnosti ali celo vsakdanji »junaki« prihajajo iz enciklopedije sredozemsko-balkanskega območja, kjer se banalne realnosti kodirano zlivajo v specifično tolnajevsko

magijo. S figurami iz likovne umetnosti, literature in družbene zgodovine, ki jih ubeseduje v svoj umetniški diskurz, na novo odkriva bistvo svoje umetnosti. Refleksija lastne dejavnosti je eden najpomembnejših procesov v Tolnajevi umetnosti, pisanje je predmet poezije, dogodki so teme v literaturi, beleženje procesa ustvarjalnega dela je stalnica njegovih izjav. Je mojster osupljivih podob, še toliko bolj impresivnih, ker jih evocira s preprostim jezikom in varčno uporabo pesniških prijemov.

Avtor sam pravi: »Kar je v poeziji vedno pomembno, je varčnost in ozadje, skrita globina sveta občutkov in misli, tisto nevidno, tisti bogato opremljeni in neizčrpni »zadaj«.«

Tolnajeva najpomembnejša stvarnost je Jadran kot vir užitka in krvavo platno jadrnice kot metafora razpadle nekdanje države. Jadran je stalen tolnajevski motiv, ki priklicuje in oživilja specifično regionalno in zgodovinsko interpretacijo bivanja. Metaforično bi lahko rekli, da njegova besedila kot plutovinasto plovko premetavajo jadranski valovi. Njegove knjige skušajo v bistvu reinterpretirati kulturno izkušnjo regije in postaviti pomen jadransko-balkansko-jugoslovanskega mita v drugačno perspektivo. Pesnik Jadrana – tako ga imenuje madžarska književnost – oriše širšo (kulturno)zgodovinsko perspektivo, ki usmerja individualna življenja njenih junakov, njena posebnost je ustvarjanje pluralizma, ki temelji na odnosih med posamezniki. Ti posamezniki so lahko infavsti, alteregi, maske, obstoječe in neobstoječe figure, nekakšni arhivirani spomini, ki na način asociacij, jezikovnih aluzij in iluzij kažejo dramaturgijo makro- in mikrosveta regije.

Koordinate Tolnajevih besedil zaznamujejo heterogeno, polifono prepletanje zvokov, vsakdanjih pogоворov in dialogov, razmah eksperimentiranja s tehnikami pripovedovanja in avtorefleksivnost. Bralec, ki se sooča s tovrstno, povsem samosvojo poetiko in besedilno formo, lahko v njegovih »arijah«, kot sam imenuje žanr svojega pisanja, doživi pravo estetsko doživetje. Tolnajeva dela namreč ustvarjajo smisel, kakor smisel ustvarja življenje.

The Textual World of Ottó Tolnai

Jutka Rudas

Ottó Tolnai ranks among the most prominent authors of Hungarian literature. A Hungarian living across the border, in Vojvodina, he embarked on his writing career in the ‘Yugoslav reality’ of the 1960s. His poetics, springing from the tradition of Hungarian culture, has been strongly influenced by modern Yugoslav literary trends, which gives it an intercultural character since his creative method reveals simultaneous ties to multiple cultures. Ottó Tolnai’s art of living is underpinned by the deep hedonism of his ‘own’ culture. His art is thus steeped in openness and a confident freedom in gliding between countries, regions, cultures, and customs. The power of his texts comes to the fore in the small scratches and chinks which are flooded by his rich experience of a Hungarian literary legacy and ex-Yugoslav culture and reality. With its bewildering complexity and intricacy, this historical (multi)cultural basis of his texts astonishes readers, inspiring them with a fruitful uncertainty.

Tolnai’s textual world, based on the world’s plurality and replete with culturally charged motifs, associations and visual perceptions, may radically uproot us from our comfortable reading strategy. Since his poetics makes us experience associative processes at the levels of text elements, fragments, or the whole, these constituents function as organisers of metaphors, other tropes, and semantically connected image clusters. The loose composition of his poems allows us to experience tastes, smells, colours, surfaces, as we slowly sink into pulsating life. His lyric poetry and prose are vibrant with the tradition of avant-garde imagination, with boldness and insouciance and atmosphere.

The cornerstone of Ottó Tolnai’s art rests on duality: stark reality on the one hand and a unique ‘Tolnaiesque’ imagination on the other. His writing style conjures up a vision of reality which blends the true and the anecdotal, the mythical and the fictional, thus crafting a close link between existence in the world and the artistic articulation of the latter. His work draws on thousands of small intimate loci, experiences, and manifold cultural inspirations, which are then placed into his literary context. Tolnai’s poetic universe is shaped by a consistent process of solidifying reality into metaphor. Many

of Tolnai's artists, writers, painters, historical personages, or even everyday 'heroes' come from the encyclopaedia of the Mediterranean–Balkan area, where the banal realities are coded to blend into a specific Tolnaiesque magic. Through the figures from the visual arts, literature, and social history that are set to words in his artistic discourse, he rediscovers the essence of his own art. Reflection on his own activity is a major process in his art: writing is a subject of poetry, events are literary themes, recording of the creative process is a staple in his statements. He is a master of astonishing images, which are the more impressive because they are evoked by simple language and economical use of poetic devices.

In his own words: 'What matters in poetry is always economy and background, the hidden depth of the world of feelings and thoughts, the invisible, the lavish and inexhaustible "behind."'

The most important reality for Tolnai is the Adriatic as a source of pleasure, and the bloody canvas of a sail as a metaphor for the disintegrated former Yugoslavia. The Adriatic is a standard Tolnai motif, which recalls and revives a specific regional and historical interpretation of existence. Metaphorically, his texts may be said to be tossed by the waves of the Adriatic like a cork buoy. His books essentially seek to reinterpret the cultural experience of the region and present the meaning of the Adriatic–Balkan–Yugoslav myth from a different perspective. The poet of the Adriatic, as he is dubbed by the Hungarian literary world, outlines a broader cultural and historical perspective, which directs the individual lives of its protagonists, its distinctive feature being the creation of pluralism based on relationships between individuals. These individuals may be the hapless ones, alter egos, masks, existent and non-existent figures, a kind of archived memories which reveal the dramaturgy of the macro- and microworlds of the region through associations, language allusions and illusions.

The coordinates of Tolnai's texts are stamped by a heterogeneous, polyphonic interplay of sounds, everyday conversations and dialogues, by prolific experimenting with narrative techniques, and by self-reflection. A reader faced with such absolutely idiosyncratic poetics and text forms may attain through Tolnai's 'arias,' as the author calls the genre of his writing, a full-fledged aesthetic experience. For Tolnai's works create meaning, just as meaning creates life.

Translated by Nada Grošelj

Mani, Mánia és Pária

„Emlékszem három csöpp lánykára.”
Anton Csehov: *Három nővér*

A Homokvártól öt percre a vasúti átjáró. A vasútállomás (PALICS). Igaz, a vasútállomás (PALICS) nem dolgozik, mégis ez a migránsok egyik gyülekezőhelye, harmincan-negyvenen vannak, többen szinte sosem, naponta kétszer-háromszor jársz arrafele, de még nem sikerült megállapítanod, hogyan, honnan és mikor érkeztek-érkeznek, már arra is gondoltál, az égből pottynnak ide, Palicsra, és azt sem sikerült megállapítanod, miért és mikor is indul el egyik részük a vasúti talpfákon Horgosnak, Röszkénék, a másik részük pedig az Orbán-kereszt mellett, a ti utcáikon, az Orbánfalva utcán, neki a temetőnek, borpincének, a tőzegtónak, az árvályanhajás, már inkább a militáns vaddohány (selyemkörö) és az egyesek által kannibálnak nevezett kínai pöttöös katicák által uralt tulajdonképpeni határsávnak... Úgy is mondhatnánk, a Homokvár a határsávban, Zónában van. És mi a Zónában élünk. Mind többször látod a televízióban, mondtad, az egész világ a mi utcánkat, az Orbánkeresztet, az Orbánfalva utcát figyeli. Innen indulnak neki az Orbán-drótnak. Olykor tévés csoportok loholnak utánuk. Egyszer sem láttam, lelassítanának, felpillantanának, kamerájukkal közel hoznák az Orbán-kereszt Krisztusának rozsdaette, rozsda lyuggatta arcát, mit Olivér, a nagy történész, Michelet nyomán (nem győzöm emlegetni, ne feledjük, Roland Barthes belőle, Jules Michelet-ből doktorált; éppen a minap mutattam meg Barthes úgynevezett Barthes-könyvének *Etnológia* című kis fejezetét Gorotváéknak, amely Michelet, illetve hát elsősorban Róza miatt fontos, mármint azért, hogy megértsék, Róza miért is nélkülözhettek T. Olivér számára: *Ami úgy tetszett neki Michelet-ben*, írja Barthes, *az Franciaország etnológiájának megalapozása, az a törekvés és kérdezésmód, hogy történetileg – vagyis relatív módon – vizsgálja a legtermészetesebbnek tartott tárgyakat: az arcot, a táplálékot, az öltözleteket, a testalkatot. Másrészről viszont a racine-i tragédiák vagy a sade-i regények népessége nála olyan leírást nyert, mintha törzsek, zárt népcsoportok tagjai lennének, melyek struktúráját tanulmányozni kell. Hozzátehetjük még, írja RB, hogy RB mindig is szerette a nagy, regényes kozmológiákat, melyek olyan közel állnak a kis társadalmakhoz – Darida Veronika*

fordításában idézem, aki olyan szép kismonográfiát írt József, Nagy József, az ács művészetről, s aki olyan alaposan megismerte a mi kis társadalmunkat, a mi Vajaljaországunkat): vérző szitához hasonlított, s ez a vérző szita Olivér szerint mellesleg megrázóbb Krisztus-ábrázolás, mint Rembrandt, az eső minden jel szerint megtölti a felül már kilyukadt, egykor még zománcos koponyát, hogy aztán a következő esőig alig észlelhetően szivárogjon végig alá rozsdaette arcán, a vérző szitán át, a belső rozsda leve, akárha vér... Ez T. Olivér számára azért felettébb különös, mert ő valamiért már vagy ötven éve több szitással, közük két szabadkai szitással is barátkozik, tanulmányozza, gyűjti a kis selyem- és rézsítákat (sőt még az egykori szabadkai és pesti dohánysziták után is nyomoz, mert milyen szép is az, amikor Márai azt írja egyik gyerekkorú testoktatójáról, hogy *homályos tanári szobájában dohányszitáján hosszú szálakra vágott, finom és erős szűzdohány száradt*), nem érti, hogyan kerülnek azok a kis réz-, lóször és selyemsíták, de a nagy rosták is ide-oda az ő kisvilágában, méghozzá éppen a sodronyok tőszomszedságába, mert a sodronyosok, a drótfonók a szitások tőszomszédjai, illetve vannak sodronyosok, drótfonók, akik rostákat és szitákat is gyártanak, rostát mindegyik sodronyos, drótfonó gyárt... Ám Olivér türelmes, legtöbb esetben ki tudja várni, hogy maguk a semmis tárgyak mondják meg, tulajdonképpen mit is keresnek az ő kisvilágában, amely most – véletlen, nem véletlen – éppen azonos az Orbán-kereszt alatt vezető, egykor Pionírnak, majd Kisfenyvesnek, ma pedig immár jó ideje Orbánfalvának nevezett utcával:

ORBÁNFALVA UTCA,

amelynek csak magyar változata létezik, olykor a menekült taxisofőrök, a boszniai, horvátországi és koszovói menekültek egy része, akik nem politikusokká, nem rendőrökké, nem vámosokká és másféle hivatalnokokká lettek, illetve hát nem őrző-védő KFT.-kben dolgoznak, mint az újgazdagok hűbéri hadseregenek katonái, azok leginkább taxisofőrök, kérdik, mit jelent az, hogy Orbánfalva, a magam bonyolult módján márás a szőlészek, borászok védőszentjéről kezdek beszélni nekik, ám vannak e számonra olyannyira kedves taxisofőrök között néhányan, aki azonnal tudják, a magyar kormányfőre, a szerb elnök, Aleksandar Vučić barátjára utal, egyfajta ajándék, egyfajta tisztelgés előtte... Nyújtogatják a nyakukat, nézgelődnek, lelassítanak, egy-egy villa előtt le is fékeznek, majd azt mondják, szép...

Egy napon, mesélted, kis tacsi kutyáddal indultál sétára, az Orbán-kereszt alatt, át az úton, tehát az Orešković utcán túli vadgesztenyeallé, illetve a vasútállomás (PALICS) mellett, tovább a Spliti sétányon, az ABBÁZIA mozi irányába. Majd minden nap teszel ilyen sétákat tacsi kutyáddal, olykor megesik, együtt vezeted két kis növésű kutyádat, Csöpit, a tacxit és Fifit, a jack russellt, máskor meg a benn, Szabadkán talált, nagy, selymes szamojéddel sétálsz, majd annak halála után a még nagyobb, eredetileg a tanyára szánt komondorral, igaz, a komondorral már csak ritka alkalmakkor, leginkább akkor, ha veled van fiad is, ugyanis sok a harci kutyá, félsz, nem tudod visszatartani, összeugranak, hisz a komondor úgy húz, mint egy ló... Szóval most kis tacsi kutyáddal indultál a Spliti allén, az ABBÁZIA mozi és a PREZIDENT szálló mellett, le a tóra, te úgy mondod, a tóvidékre, még nem tudod, a Nagy-, avagy a Kis-Palicsra, a Vértó mellett tovább a Kanizsai útra... Ám az állomás (PALICS) előtti vadgesztenyés ligetbe, majd az innenső átjáróhoz érve, arra lettél figyelmes, a migránsok mintha némileg többen lennének, mint általában szoktak. Lelassítottál, vigyázva próbáltad átkormányozni a tömegben tacsi kutyád. Az állomás sarkánál egyszer csak láttad: három kislány, három nővérke (akár a te három lányunokád, három nővérkéd, Janka, Panna és Zsófia kissé már idősebbek, de két fiúunokád, Zsigmond és Jakab is idősebb már) észrevette tacsi kutyádat. Hirtelen nagyon megörültek neki. Ahogyan te is a három kislánynak, igen, minden bizonnal három lányunokádra emlékeztettek. Felugrottak. És már szaladtak is volna hozzá. De hirtelen leféltek, egyszerre pillantottak hátra az apjukra, aki, láttad, azonnal felmérte a helyzetet, a képbe helyezte a kutyát, téged... Szerencsére Palicson te, ahogy Jutka mondja, meglehetősen szakadt kiszerelésben, elnyűtt kacabájokban közlekedsz, tehát, mint Elemér mondja, nem rísz ki, gyakran hallom, Jutkáék is mondják, nem baj, hogy így jár, Margaréta nagynénje is rongyokban járt, így legalább nem rí ki, nem rívok ki, mondogattad olyankor magad is, nem rívok ki, jó nem kiríni, nézem magam a tükrben, nem rívok ki, mondogatod, noha néha éppen hogy rísz, arcod visszáján csorognak könnyeid, akárha az a rozsdás lé, azok a rozsdás könnyek, nem rísz kifelé, befelé rísz, mint ha beázik az elefántcsonttoronyod, lavórt vagy kénytelen rakni szüleidtől örökölött, kerek, furnéros, a legkedvesebb szerb, prizreni szerb szőtteseddel terített asztalra, mert pontosan a kerek asztal felett

ázik be a toronyszoba, mit következetesen elefántcsonttoronynak mondasz, elefántcsonttoronyként élsz meg, ugyanis a torony ilyen-olyan pléhalátéit valahol megette a rozsda, s gombostű fejénél alig nagyobb helyen kilyukadt, s ez, ha huzamosabban vagy intenzívebben esik, elég ahhoz, hogy beázzon (többször említetted már, ki kellene kérni a kritikusok, irodalomtudósok, filozófusok véleményét: beáthat-e egy elefántcsonttorony, a magyar irodalom tán egyetlen elefántcsonttornya), nem rísz ki, milyen jó is, motyogod néha, nem kiríni, nem kiríni, nem rísz ki, jóllehet belül zokogva, zokogva, zokogva, és tacsid is kis növésű (lapos), meg ráadásul még pórázra is van kötve.

Az apa szeme nem jelezte, hogy ne közelítsenek. Odaszaladtak tehát. És mohón, egyedülálló mohósággal szeretgetni kezdték tacsim. Ám közben, ezt is sikerült tetten érned, az apa akkorra már fiaira pillantott, mire azok, négyen voltak, tizenhárom, tizennégyöt évesek, jelezvén, ügyeljenek a kislányokra, mire a fiúk közelebb léptek, körbefogtak benneteket. A három nőérke, mondomb, még nem látott intenzitással kezdte ölelgetni, csókolgatni tacsi kutyádat, mesélted, mesélte T. Olivér. Kérdezték, hogy hívják. Mondtad: Csöpi. Próbálták kimondani: Tyepi. Tyepi. Úgy csipegték, mint a kiscsirkék. Tyepi. Tyepi. Mire te, kihasználva az alkalmat, mert végig köztük térdepelve vigyázta, nehogy véletlen megkapja valamelyiküket, mert a kotorék nem egészen kiszámítható, ahogyan egyik kutya sem egészen kiszámítható, megkérdezted, hogy hívják őket, mire ők, a három nőérke, fiútestvéreikre pillantottak, de azok nem jelezték, hogy ne mondják meg a nevüket.

És az első már mondta is:

Mani.

Nézted a kislány szép, tiszta arcát, villogó mélyfekete szemét. *Mani*, próbáltad te is utánamondani. *Mani*. Mutattad Csöpinek, látod, ő a: *Mani*.

A második azt mondta:

Mánia.

Nézted szép, tiszta arcát, sötéten villogó, mélyfekete szemét. *Mánia*, próbáltad utánamondani: *Mánia... Mani* és *Mánia... Mani*. Mutattad Csöpinek, ő a: *Mánia*. Mutattad, ők a: *Mani* és *Mánia*. Mire a harmadik is megmondta a nevét, őt meg úgy hívják, kíváncsian és ugyanakkor kissé már zavarba is jőve a neveiktől, vártad, mondja, s ő már mondta is:

Pária...

Mutattam Csöpinek, ő a: *Pária...* Ők: *Mani, Mánia* és *Pária*. Csöpi meg-megnyalta az arcukat. Meg *Mani* arcát. Meg *Mánia* arcát. És meg *Pária* arcát is...

Elismételte:

MANI, MÁNIA és PÁRIA.

Bólintottak. Felbátorodtál, és immár a fiúk felé fordulva, megkérdezted, ők honnan érkeztek. Azt mondták: Afganisztánból. Közben a piacról jövet, biciklijén felbukkan Jutka. Meglepődve láttá, a migránsok között térdepelész. Odakormányozta kerékpárját a sűrű közegben, majd az egyik gesztenyefának támasztotta, és a rá jellemző módon, már vette is ki fémkosarából a hatalmas görögdinnyét, és a fiúk kezébe adta. Alig bírták megtartani. Máris átgurították apjuknak. Erre mindannyian az apjuk köré tömörültek, aki rugós késével motorikus mozdulatokkal felszeletelte, tíz szeletre vágta és márisszásztotta a vörös bélű görögdinnyét.

Ám abban a pillanatban, az Orbán-kereszt, illetve az állatorvos halasbódéból átalakított rendelője mellett lévő Soso (általad Sosó) nevezett garniszállóból, amely egy pillanatra tán valamiféle központjává lett a migránsoknak, embercsempészeknek (nem tudom, nem tudható, semmi sem tudható, tehát én nem is mondtam semmit, Olivér nem mondott semmit, Olivér semmit sem akar mondani, úgy mondja, befelé zokogva, amit mond, csak tapogattál, tapogatsz, mondta, eddig azt hittük, senki sem száll meg a Sosó-ban, most meg váratlanul nagy lett a forgalma, akárha egy fontos szállodának, egy vidéki CASABLANCÁ-nak), kijött a sos-ból egy frissen borotvált, rövidnadrágos, sortos fiú, kezében drága, tenyérnyi mobillal. Ha nem tévedek, mondta, ő is ott volt a CORSARÓ-ban a frissen felnyírt, már már tar fejűnek mondható, fess migránsfiúk között, igen, minden bizonnyal, ugyanis most ő is ugyanolyan profimód tartotta, kezelte nagy, lepenyhalszerű okostelefonját. És a gesztenyefák alá érve egy minden hangsúly nélküli tőmondatot mondott, ő se mondta, igen, nem mondta, kiejtette. Egy tőmondatot ejtett ki. Úgy, mint mi, ha azt mondjuk például, hogy: esik, vagy: süt a nap. Vagy azt, hogy: indulhatunk. Mindenesetre semmiben sem emlékeztetett valamiféle parancs-, illetve vezényszóra. És a tömeg, az állomás előttiiek is, nem értettek, ők hogyan hallották meg, abban a pillanatban elindultak, elindultak a talpfákon. Bár talpfákon menni, gyorsan lépkedni nem könnyű, szinte lehetetlen. De ők már el is haladtak. Még egy mankokkal lépkedő asszonyt is láttam közöttük, még sokáig éppe-

---

az ō csillogó alumíniummankói mutatták, merre tartanak, ōk már nem látszottak, de valami mintha még akkor is csillogott volna. Nem a sínek, mert a sínek már nem csillognak... minden bizonnal azok az alumíniummankók csillogtak-villogtak...

Mani, Mánia és Pária sokáig integetett tacsi kutyádnak, aki, ha engeded, egyértelmű volt, velük ment volna, érezted pórázán, még akkor is, amikor már senki sem látszott, amikor már az alumíniummankók sem csillogtak-villogtak, még mindig húzott, erősen húzott, érezni lehetett, mennyire ment volna, mennyire szeretett volna velük menni, Manival, Mániával és Páriával.

Valahogy éppen úgy, hihetetlen, de éppen úgy, mint koszovói származású palicsi szerb barátod mesélte volt... Igen, ez a két történet mintha márás párbá állt, mintha valami tanulságot jelzett volna. Nem értettek egészen, de azt igen, hogy mintha kisvilágunk, kisvilágod tanulsága is lett volna egyben az, amit egymáson áttűnve jeleztek.

Részlet Tolnai Ottó: *Szeméremékszerek 3. – A fröccsöntés kora* című kötetéből

---

Ahogy

4

Ahogy haša vasko popa felesége
a költő halálakor
babért keresve bolyong
a már háborús belgrádban
nincs az egész városban panaszkodik
a különben éppen moholi születésű
barátjuknak
már nem szállítanak panaszolja
már nem szállítanak dalmáciából
belgrádba babért
egy kis koszorút akartam fonatni
egy kis babérkoszorút a koporsójára

Balkáni babér c. verses kötetből

Re-kapituláció

4

egykor bátyám is verseket írt
most böblingenben
egy óriási mosogépben
tankalkatrészeket mosogat
realizálnom kell az Ő opusát is
miben fürödjek
versalkatrészeimet miben fürösszem

Vidéki Orfeusz c. verses kötetből

A csökmői esőcsatornák

Le kellett térnünk sándorfalvára
(fájkiskösség mint a többi
tán csak tapolca
meg hát akasztó más)
le kellett térni
egy pecsétért
már csak az a pecsét hiányzott
algyőn lőtér eladó
meg tojás
egy tyúktojás volt az ablakban
arra gondoltam talán arra kell lőni
arra a tojásra ott az ablakban
megálltam és néztem
algyőn azt a tojást
olykor még mindig azt nézem
azt a tojást
magyarországon csökmőn a leghosszabbak
az utcai esőcsatornák
már talán a guinnessben is benne vannak
ha egyáltalán beleférnek
és nem lógnak ki
mert félek még onnan is kilógnak
a csökmői esőcsatornák
még onnan is kilógnak
a csökmői esőcsatornák énekli amadeó
aki operaénekes szeretne lenni (szegeden)
úgy gondolta majd engem is magával visz
én írom neki a szöveget
a csökmői esőcsatornákat
megkérdeztem regény misut
kinek lehet meg palicson a guinness
érettelenül nézett rám
azt hitte talán már abban is benne vagyok
sőt onnan is kilógok
szeretném leellenőrizni mondtam
benne vannak-e már
a csökmői esőcsatornák

regény misu próbálta utánam mondani
a csökmői esőcsatornák
miközben amadeó meg akárha
tercelt volna rá
a csökmői esőcsatornák
még jó mondta aztán jonathánnak
a költészettől mindig távol tartotta magát
különben most a csökmői esőcsatornákkal
kellene bajlódnia
számolni méricskálni
tuszkolni őket vissza
hova kérdezte p howard jenőke
hát a guinnessbe
mit kérdezte p howard jenőke
hát a csökmői esőcsatornákat
lám vad jocónak jobb hallása van
azt kérdezte amadeótól
aki operaénekes szeretne lenni (szegeden)
miért nem inkább bádogos csökmőn
azért mondta amadeó
mert sosem is érdekelték a fúvós hangszerek
én meg arra gondoltam
közben visszamegyek algyőre
és meglövöm azt a tojást.

Nem könnyű c. verses kötetből

Orpheusz a cseppkőbarlangban
(töredékek)

„Ki vagy te, hogy órád
előtt lejössz már?”

Dante: *A pokol*

a homály ölének
könnyes ormú
kis sztalaktitjaival
kúszok feléd
a borostyán-bogyónyi csöppek
feszülő kalcitkristályai
ráolvadnak
meredt medúzakezem
jégcsapjaira
az orgonakorall
csöpp mészkő sípjain szólok
még a remeterák is előbújik
a kődatolyák súlytalanul
öledbe hullanak
parazsat rejtenék a
szanaszét hagyott
cseppkő-csecsemőkbe

*

már tanítanám is ŏket
az első lépésekre
de nincsen talpuk
az első
harmatgyöngy-koszorúval
övezett hajnali
virághangokra
amiken még nem
döngicséltek a méhek
de nincsen szájuk
megérintik anyjuk
arcát
ahogy a hajnal érinti
a tárgyat
amire álmukból
dallal ébrednek
a puha madarak
de nincsen anyjuk
a szendvicsek
piros szirmai
már elhervadtak
poros bibéik
tojássárgák

*

mint a gólyák
üres konzervdobozokkal
kelepelnek a kamaszok
borsófőzelék
szárma
tonhal
a nagyságák sikítognak
karcsú kéményű pokolnagy hasú
kandallók
szeplős ujjaikkal
zsírozzák bakancsukat
„az ott ugye a
cseppkőkastély
a hét törpe
az meg ott a hófehérke
emlékszel
amikor először jöttünk le
huszonnégy kis gólyát
sütöttem a kalácsba
egy marék mazsolát”
azután csillogó szemmel
mennek tovább
zsíros gyűrűik
ánizsbonbonok
mint a bolhák háta ropognak a
pörkölt kávészemek

*

lefojtva
darálva
forralva
néni kérek két
keserét
nyaljuk a liliomszűz
csészék peremét
a kisgyerekek
vécére vitték
színes barlangi térképeiket
a szülők fölmenekülték
Vergilius
a karszalagos
nem tudom velük tart-e
légy szíves most add ide a kezed ezt a részét a barlangnak
még nem kutatták fól
e kis hidak is csak ideiglenesek még korlátot se tettek
látod a lámpák is elmaradtak már
ujjaid cukornád-szálak
szétrágom őket
ajkam búzasárga nagy nap
imára zárt kezem iker igazgyöngyöktől
dagadó kagyló
nem merem megcsókolni arcodat

*

fehér rizshártya
elmaszatolódnának a virágok
amiket ráfestettél
nem merek a szemedbe nézni
gyémántnak hittem
szétporladna kavicsa
Eurüdiké
Eurüdiké
Eurüdiké
körmeim sikítoznak csak a
jéghideg csepkkón
PERISZKÓP
föntről
ahonnan talán látni a
napot
is
egy strucc
egészen idáig
lefúrta fejét
szomorkodik a vaksi
Proteus Anguinus
nem látja a csillagtömböket

*

a zöld kalapos turisták
barlangi kisvonatja
mint a skorpió
saját farkát
harapdossa.

Homoriú versek c. verses kötetből

Mani, Mánia in Pária

»Tri majhne punčke, tega se prav dobro spominjam.«
Anton P. Čehov, *Tri sestre*

Pet minut od Peščenega gradu¹ je železniški podhod. Železniška postaja (PALIĆ). Čeprav železniška postaja (PALIĆ) ne obratuje, je kljub temu eno od zbirališč migrantov – trideset, štirideset jih je, skoraj nikoli več, greš dnevno dvakrat ali trikrat mimo, a ti še ni uspelo ugotoviti, kako, od kod in kdaj prihajajo, pomislil si celo na to, da so padli z neba sem, v Palić, pa ti tudi tega ni uspelo ugotoviti, zakaj in kdaj se kaka skupina napoti po železniških pragovih proti Horgošu in Röszkeju, druga skupina pa ob Orbánovem križu, po vaši ulici, po ulici Orbánfalva² proti pokopališču, vinski kleti, šotnemu jezeru, pravemu obmejnemu pasu z bodalicami, ki ga obvladujejo predvsem militantna sirška svilnica (cigansko perje) in kani-bali, kot nekateri pravijo kitajskim pikčastim pikapolonicam ... Lahko bi rekli, da je Peščeni grad v mejnem pasu, v Coni. In mi živimo v Coni. Rekel si, da na televiziji vse pogosteje vidiš, da ves svet opazuje našo ulico, Orbánov križ, ulico Orbánfalva. Od tod krenejo proti Orbánovi žici. Včasih tečejo za njimi televizijske ekipe. Nikoli nisem videl, da bi upočasnili, se ozrli gor, s kamerami približali Kristusov obraz na Orbánovem križu, razjeden od rje, preluknjan od rje, ki ga je Olivér, veliki zgodovinar, po Micheletu (ves čas ponavljam, ne pozabimo, Roland Barthes je doktoriral iz Julesa Micheleta; ravno te dni sem Gorotvajevim pokazal kratko poglavje z naslovom *Etnologija* v Barthesovi tako imenovani knjigi o Barthesu, ki je pomembno zaradi Micheleta, pravzaprav predvsem zaradi Roze, namreč zato, da bi razumeli, zakaj je Roza nepogrešljiva za T. Olivérja: *Kar mu je bilo pri Micheletu tako všeč, piše Barthes, je utemeljitev etnologije Francije, prizadevanje in način spraševanja, da predmete, ki se zdijo najbolj običajni: obraz, hrano, oblačila, telesni ustroj, obravnava zgodovinsko, pravzaprav relativno. Na drugi strani pa so osebe Racinovih tragedij in de Sadovih romanov pri njem opisane tako, kot da so pripadniki plemen, zaprtih skupin ljudi, katerih strukturo je treba preučevati. Lahko še dodamo, piše RB, da je imel RB vedno rad*

¹ Avtor tako imenuje svojo hišo (madž. Homokvár), ker stoji vila na peščenih tleh. (Op. prev.)

² Madž., Orbánova vas. (Op. prev.)

velike, romaneske kozmologije, ki so tako blizu majhnim družbam – citiram v prevodu Veronike Daride, ki je napisala tako prikupno kratko monografijo o umetnosti Józsefa, Józsefa Nagya, tesarja, in ki je tako temeljito raziskala našo malo družbo, našo pritehno državo) primerjal s krvavečim sitom, in to krvaveče sito je po Olivérjevem mnenju, mimogrede, bolj pretresljiva upodobitev Kristusa kot Rembrandtova, dež namreč, kot kaže, napolni zgoraj že preluknjano, nekoč emajlirano lobanjo, da potem do naslednjega dežja komaj opazno polzi po njegovem od rje razržtem obrazu, skozi krvaveče sito, tekočina notranje rje, kakor kri ... Za T. Olivérja je to zelo nenavadno, saj iz nekega razloga že več kot petdeset let priateljuje z izdelovalci sit, med njimi sta dva iz Subotice, preučuje, zbira majhna svilena in bakrena sita (išče celo nekdanja sita za tobak iz Subotice in Pešte, kajti kako lepo je, ko Márai o svojem nekdanjem učitelju telovadbe napiše, da se je *v njegovi mračni profesorski sobi na situ za tobak sušil na dolge niti narezan, fin in močan tobak, kupljen pri proizvajalcu*), ne razume, kako so se v njegovem malem svetu znašla tista majhna bakrena sita, sita iz konjske dlake in svilena sita, pa tudi velika rešeta, za povrh ravno v neposrednem sosedstvu žic, saj so izdelovalci in pletilci žic neposredni sosedje sitarjev, pravzaprav obstajajo izdelovalci in pletilci žic, ki izdelujejo tudi rešeta in sita, vsak izdelovalec in pletilec žic dela tudi rešeta ... Toda Olivér je potrpežljiv, v večini primerov lahko počaka, da malovredni predmeti sami povedo, kaj sploh počnejo v njegovem malem svetu, ki je zdaj – naključno ali ne – istoveten z ulico pod Orbánovim križem, ki so jo nekoč imenovali Pionir, potem Borov gozdiček, danes pa že nekaj časa Orbánfalva:

ULICA ORBÁNFALVA,

ki ima samo madžarsko različico, včasih prebegli taksisti, določen del beguncev iz Bosne, Hrvaške in Kosova, ki niso postali politiki, policisti, cariniki in drugi uradniki oziroma ne delajo kot varnostniki v d. o. o.-jih, kot vojščaki v fevdalni vojski novodobnih bogatašev, ki so večinoma taksisti, sprašujejo, kaj pomeni Orbánfalva, na svoj zapleteni način jim takoj začnem govoriti o zavetniku vinogradnikov in vinarjev, a med temi, zame tako dragimi taksisti je nekaj takih, ki takoj vedo, da se nanaša na madžarskega predsednika vlade, prijatelja srbskega predsednika Aleksandra Vučića, da gre za nekakšno njegovo darilo, poklon ... Stegujejo vratove, se ozirajo, upočasnijo, pred kakšno vilo celo zavrejo in rečejo, lepo ...

Nekega dne, si pripovedoval, si šel s svojim jazbečarjem na sprehod, pod Orbánovim križem čez cesto, torej ob aleji divjih kostanjev na Oreškovičevi ulici, pravzaprav poleg železniške postaje (PALIĆ), dalje po Splitskem sprehajališču proti kinu ABBÁZIA. Skoraj vsak dan gresta s svojim jazbečarjem na take sprehode, včasih se zgodi, da skupaj vodiš oba svoja nizkorasla psa, jazbečarja Csöpija in jack russlla Fifija, spet drugič pa se sprehajaš z velikim, svilnatim samojedom, ki si ga našel v Subotici, po njegovi smrti pa s še večjim, prvotno za pristavo namenjenim komondorjem, s komondorjem sicer le ob redkih priložnostih, najraje takrat, kadar je s tabo tudi tvoj sin, veliko je namreč borbenih psov, bojiš se, ne boš ga mogel zadržati, zgrabili se bodo, saj komondor vleče kot konj ... Skratka, zdaj si šel s svojim jazbečarjem po Splitski aleji ob kinu ABBÁZIA in hotelu PREZIDENT dol k jezeru, čemur praviš jezerski svet, ne veš še, ali na Veliki ali Mali Palić, ob jezeru Vértó naprej na Kanjiško cesto ... Ko pa si prišel do gaja divjih kostanjev pred postajo (PALIĆ) in podhoda na tej strani, si opazil, da je nekaj več migrantov kot ponavadi. Upočasnili si, previdno si skušal voditi svojega jazbečarja skozi množico. Na vogalu postaje si nenadoma zagledal, da so tri deklice, tri sestrice (kot tvoje tri vnučinke, tvoje tri sestrice Janka, Panna in Zsófia so že nekoliko starejše, pa tudi tvoja vnuka Zsigmond in Jakab sta starejša) opazile tvojega jazbečarja. Nenadoma so se ga zelo razveselile. Kot tudi ti treh deklic, da, zagotovo so te spominjale na tvoje tri vnučinke. Skočile so kvišku. In že bi tekle proti njemu. Toda nenadoma so se ustavile in se hkrati ozrle na očeta, ki je, videl si, takoj ocenil situacijo, v sliko je umestil psa, tebe ... Na srečo se, kot pravi Jutka, po Paliću giblješ precej oguljenega videza, v ponošeni opravi, torej, kot pravi Elemér, ne izstopaš, pogosto slišim, tudi Jutka pravi, nič hudega, da hodi tak okoli, tudi njegova teta Margareta je hodila v capah, tako vsaj ne izstopa, ne izstopam, si včasih govoril še sam, dobro je ne izstopati, gledam se v ogledalu, ne izstopam, si govorиш, čeprav včasih prav jokaš, po robu lic ti polzijo solze kot tista rjasta tekočina, tiste rjaste solze, ne jokaš navzven, navznoter jokaš, kot kadar pušča tvoj slonokoščeni stolp, prisiljen si postaviti lavor na po starših podedovano okroglo furnirano mizo, pogrnjeno z najljubšim srbskim, prizrensko srbskim doma tkanim prtom, ker točno nad okroglo mizo pušča strop v sobi, ki ji dosledno praviš slonokoščeni stolp, doživljaš jo kot slonokoščeni stolp, take in drugačne pločevinaste vstavke stolpa je namreč nekje načela

rja, naredila se je luknja, ki je komaj večja od bucikine glave, in ta zadošča, da začne zamakati, kadar dlje časa ali intenzivneje dežuje (večkrat si že omenil, da bi morali kritike, literarne znanstvenike, filozofe prositi za mnenje: ali lahko slonokoščeni stolp, morda celo edini slonokoščeni stolp madžarske literature pušča vodo), ne izstopaš, zamomljaš včasih, ne izstopati, ne izstopati, ne izstopaš, čeprav v sebi ihtiš, ihtiš, ihtiš, pa tudi tvoj jazbečar je nizke rasti (ploščat), za povrh pa je še na povodcu.

Očetov pogled ni veleval, naj se ne približajo. Torej so se približale. In s posebno pohlepnotjo so začele ljubkovati tvojega jazbečarja. Toda vmes, tudi to ti je uspelo zaslediti, je oče pogledal svoje sinove, bili so širje, stari trinajst, štirinajst, petnajst let, in jim namignil, naj pazijo na deklice, nakar so fantje prišli bliže in vas obkrožili. Tri sestrice, pravim, so s še nikoli videno intenzivnostjo začele objemati, poljubljati tvojega jazbečarja, si pripovedoval, je pripovedoval T. Olivér. Vprašale so, kako mu je ime. Odvrnil si: Csöpi. Poskušale so izgovoriti: Tyepi. Tyepi. Čivkale so kot piščančki. Tyepi. Tyepi. Nakar si izkoristil priložnost, ker si ves čas kleče med njimi pazil, da ne bi slučajno ugriznil katere od njih, saj jazbečar ni povsem zanesljiv, kot noben pes ni povsem predvidljiv, vprašal si, kako je pa njim ime, nakar so one, tri sestrice, pogledale brate, toda ti niso nakazali, naj ne povedo imen.

In prva je že povedala:

Mani.

Gledal si lep, čist obraz deklice, njene svetleče, globoko črne oči. *Mani*, si tudi ti poskusil ponoviti za njo. *Mani*. Pokazal si jo Csöpiju, vidiš, to je *Mani*.

Druga je rekla:

Mánia.

Gledal si lep, čist obraz deklice, njene svetleče, globoko črne oči. *Mánia*, si poskusil ponoviti za njo: *Mánia* ... *Mani* in *Mánia* ... Pokazal si jo Csöpiju, to je *Mánia*. Pokazal si, to sta *Mani* in *Mánia*. Potem je tudi tretja povedala svoje ime, njo pa kličejo, radovedno in hkrati nekoliko v zadregi zaradi njunih imen si čakal, da ga pove, in že ga je izgovorila:

Pária ...

Pokazal si jo Csöpiju, to je *Pária* ... To so *Mani*, *Mánia* in *Pária*. Csöpi je polizal njihove obraze. *Manijin* obraz. *Mániin* obraz. In tudi *Páriin* obraz ...

Ponovil si:

MANI, MÁNIA *in PÁRIA*.

Prikimale so. Opogumljen si se obrnil proti fantom in vprašal, od kod so prišli. Povedali so: iz Afganistana. Medtem se je na kolesu pojavila Jutka, ki je prihajala s tržnice. Presenečeno te je zagledala, da klečiš med migranti. Kolo je usmerila skozi gosto množico, ga prislonila h kostanju in, tako značilno zanjo, iz kovinske košare vzela velikansko lubenico ter jo dala fantom. Komaj so jo držali. Že so jo kotalili proti očetu. Potem so se vsi zbrali okoli očeta, ki je s svojim nožem na vzmet z motoričnimi gibi narezal lubenico z rdečo notranjostjo na deset kosov in jih takoj razdelil.

Toda v tistem trenutku je iz garni hotela Soso (ti ga imenuješ Sos), ki je poleg Orbáновega križa oziroma poleg iz ribjega kioska preoblikovane veterinarske ordinacije in je morda za trenutek postal nekakšen center migrantov, tihotapcev ljudi (ne vem, ne ve se, nič ni znanega, torej jaz nisem rekel ničesar, Olivér ni rekel ničesar, Olivér noče ničesar reči, pravi, ihteč navznoter, kar pove, samo tipal si, tipaš, si rekel, doslej smo mislili, da nihče ne biva v Sosu, nenadoma pa je njegov promet zrasel kot kakemu pomembnemu hotelu, podeželski CASABLANCI), iz SOSA je torej izstopil sveže obrit fant v kratkih hlačah, v roki je imel drag, kot dlan velik mobitel. Če se ne motim, si rekel, da je bil tudi on v CORSARU med sveže pobritimi, skoraj gologlavimi, urejenimi migrantskimi fanti, da, prav gotovo, zdaj je namreč tudi on enako profesionalno držal in uporabljal svoj veliki, bokoplavutarici podoben pametni telefon. Ko je prišel pod kostanje, je povedal preprost stavek, brez vseh poudarkov, sploh ga ni povedal, ne, ni ga povedal, artikuliral ga je. Artikuliral je preprost stavek. Tako kot mi, ko rečemo, na primer, da pada dež ali sije sonce. Ali pa tole: lahko gremo. V nobenem primeru ni spominjal na nikakršen ukaz ali povelje. In množica pred postajo, nisi razumel, kako so ga slišali, je tisti hip krenila, krenila po železniških pragovih. Hoditi po železniških pragovih, hitro korakati, ni lahko, je skorajda nemogoče. Toda oni so že odšli. Celó žensko z berglami sem videl med njimi, še dolgo so prav njene bleščave aluminijaste bergle kazale, kod hodijo, njih ni bilo več, a kot da bi se nekaj še vedno svetilo. Tračnice ne, ker se tračnice ne svetijo več ...

Mani, Mánia *in PÁRIA* so dolgo mahale tvojemu jazbečarju, ki bi, če bi ga pustil, seveda šel z njimi, čutil si na povodcu, tudi še takrat, ko ni bilo nikogar več, ko se niti aluminijaste bergle niso več svetile

in lesketale, je še vedno vlekel, močno je vlekel, čutilo se je, kako zelo rad bi šel, kako rad bi šel z njimi, z Mani, Mánio in Pário.

Nekako prav tako, neverjetno, a prav tako, kot ti je pripovedoval tvoj kosovsko-srbski prijatelj iz Palića ... Kot da sta se zgodbi postavili v par, kot da sta oznanjali neki nauk. Nisi ga popolnoma razumel, razumel pa si, da je to, kar sta označevali s presevanjem druga druge, morda hkrati nauk našega, tvojega malega sveta.

Odlomek iz romana *Dragocen intimni nakit 3 – Doba brizganja plastike* (2022)

Ko

4

ko haša žena vaska pope
ob pesnikovi smrti
blodi išče lovor
v beogradu sredi vojne
nikjer v mestu ga ni toži
prijatelju
ki je sicer po rodu iz mola
ne dostavljajo ga več se pritožuje
iz dalmacije ne vozijo več
lovora v beograd
hotela sem naročiti venček
lovorov venček na njegovo krsto

Iz zbirke *Balkanski lovor* (2001)

Re-kapitulacija

4

nekoč je tudi moj brat pisal pesmi
zdaj v böblingenu
pere rezervne dele za tanke
realizirati moram tudi njegov opus
v čem naj operem rezervne dele svojih pesmi

Iz zbirke *Podeželski Orfej* (1983)

Pesmi »Ko« (4) in »Re-kapitulacija« (4) sta bili objavljeni v: Ottó Tolnai, *Kratki rezi* (LUD Literatura, 2018), prav tako v prevodu Gabrielle Gaál.

Žlebovi iz Csökmőja

Morali smo zaviti v sándorfalvo
(opustela vas kot ostale
morda sta samo tapolca
in seveda akasztó drugačni)
morali smo zaviti
po pečat
samo še tisti pečat je manjkal
v algyőju prodajajo strelišče
in jajca
v oknu je bilo kurje jajce
pomislil sem morda je treba streljati nanj
na tisto jajce v oknu
ustavil sem se in gledal
tisto jajce v algyőju
včasih ga še vedno gledam
tisto jajce
na madžarskem so v csökmőju najdaljši
žlebovi na ulicah
morda so celo v guinnessu
če jih sploh lahko spravijo vanj
in ne štrlijo ven
bojim se da še tam štrlijo ven
žlebovi iz csökmőja
še tam štrlijo ven
žlebovi iz csökmőja poje amadeo
ki bi bil rad operni pevec (v szegedu)
pomislil je še mene bo vzel s sabo
jaz mu bom pisal besedila
o žlebovih iz csökmőja
vprašal sem misuja regénya
kdo bi imel v paliču guinness
nerazumevajoče me je gledal
mislil je da sem tudi jaz že v njem
še več da štrlim iz njega
rad bi preveril sem rekел
ali so žlebovi iz csökmőja
že v njem

---

misu regény je poskušal ponoviti za mano
žlebovi iz csökmőja
medtem pa kot da je amadeo
zapel terco
žlebovi iz csökmőja
še dobro je potem rekel jonathannu
da se je zmeraj držal stran od pesništva
sicer bi se zdaj moral
ukvarjati z žlebovi iz csökmőja
računati meriti
jih potiskati nazaj
kam pa je vprašal jenőke p howard
pa v guinnessa
kaj pa je vprašal jenőke p howard
pa žlebove iz csökmőja
glej joco vad ima boljši posluh
vprašal je amadea
ki bi bil rad operni pevec (v szegedu)
zakaj ni raje žlebar v csökmőju
zato je rekел amedeo
ker ga nikoli niso zanimala pihala
jaz pa sem pomislil
da se bom vmes vrnil v algyő
in prestrelil tisto jajce.

Iz zbirke *Ni lahko* (2017)

Orfej v jami

(fragmenti)

»Kdo si, ki živ prihajaš?«

Dante, *Pekel*

s solznimi konicami
majhnih stalaktitov
naročja mraka
se plazim proti tebi
napeti kalcitni kristali
kot bršljanove jagode velikih kapljic
se talijo
po ledenih svečah
moje otrple meduzaste roke
oglasim se z drobnimi apnenčastimi piščalmi
orgelske korale
še rak samotar se prikaže
kamniti datlji brez teže
ti padajo v naročje
skril bi žerjavico v
povsod razmetane
kapnike-dojenčke

*

že bi jih učil
prvih korakov
a nimajo stopal
prvih
jutranjih cvetličnih
glasov ovenčanih
z vencem rosnih biserov
na katerih še niso
brenčale čebele
a nimajo ust
dotaknejo se materinih
obrazov
kot se zora dotika
predmetov
zaradi katerih se iz sna
s pesmijo prebujajo
mehke ptice
a nimajo matere
rdeči cvetni listi
sendvičev
so že oveneli
prašnati pestiči
so jajčno rumeni

*

kot štorklje
s praznimi konzervami
klopotajo mladostniki
grahova prikuha
sarma
tunina
gospe cvilijo
peči
z ozkimi dimniki s peklenškimi trebuhi
pegastimi prsti
si mažejo gležnjarje
»tisto tam je kajne
grad iz kapnikov
sedem palčkov
tisto tam pa je sneguljčica
se spomniš
ko sva bila tu prvič
štiriindvajset štorkljic
sem spekla v potici
pest rozin«
potem gredo naprej
s sijočimi očmi
njihovi mastni prstani
so janeževi bonboni
kot bolšji hrbiti prasketajo
pražena zrna kave

*

zatrt
zmlet
vrel
teta prosim dve
grenki
liževa robova
deviško belih skodelic
majhni otroci
so odnesli na vece
barvni zemljevid jame
starši so pobegnili gor
Vergilij
s trakom na rokavu
ne vem ali bo šel z njimi
prosim te daj mi zdaj roko tega dela jame
še niso raziskali
pa tudi majhni mostovi so začasni niti ograj nimajo
vidiš tudi luči ni več
tvoji prsti so stebla sladkornega trsa
razgrizem jih
moje ustnice so pšenično rumeno veliko sonce
v molitev sklenjene roke so nabrekla školjka
zaradi dvojčkov pravih biserov
si ne upam poljubiti tvojega lica

*

bel rižev papir
cvetovi ki si jih narisala nanj
bi se razpacali
ne upam si pogledati v tvoje oči
zdeli so se mi diamanti
njihov kamen bi se zdrobil v prah
Evridika
Evridika
Evridika
le moji nohti škrtajo po
ledeno mrzlih kapnikih
PERISKOP
od zgoraj
od koder se mogoče vidi
tudi
sonce
noj
je vse do sem
zaril glavo
žalostna je slepa
Proteus anguinus
ne vidi zvezdnatih gmot

*

jamski vlakec
turistov z zelenimi klobuki
kot škorpijon
grize
svoj rep.

Iz zbirke *Vbokle pesmi* (1963)

Prevedla Gabriella Gaál

Mani, Mánia and Pária

“But you were three sisters. I remember—three little girls.”

Anton P. Chekhov, *Three Sisters*

The railway underpass is five minutes from the Sandcastle.¹ The railway station (PALIĆ). Although the railway station (PALIĆ) is not in operation, it is nevertheless one of the meeting points for migrants—there are thirty, forty of them, almost never more, you walk past it two to three times a day, but have not yet managed to find out how, when and where they come from, you have even thought they might have fallen from the sky and landed here in Palić, but you also haven’t figured out why and when one group of people trudges over the railway sleepers towards Horgoš and Röszke, while another walks along the Orbán Cross, down your street, down Orbánfalva,² towards the cemetery, the wine cellar, the peat lake, the real border zone with spear grass, though primarily dominated by the militant common milkweed (also known as the butterfly flower) and the canni-balls, as some people call the Chinese ladybugs... You could say the Sandcastle lies in the border zone, in the Zone. And we live in Zone. You said that you see more and more often on television that the whole world is paying attention to our street, the Orbán Cross, the Orbánfalva Street. From there, they march towards Orbán’s barbed wire. Sometimes television crews run after them. I have never seen them slow down, look up and zoom in with their cameras on the face of Christ on the Orbán Cross, corroded by rust, pierced by rust, which Olivér, the great historian, by following Michelet’s example (I keep saying we should not forget that the subject of Roland Barthes’s PhD thesis was Jules Michelet; the other day I showed to Gorotvajevi a short chapter entitled *Ethnology* in Barthes’ so-called book on Barthes, which is important because of Michelet but, as a matter of fact, primarily because of Rosa, namely to understand why Rosa is indispensable for T. Olivér: *What he likes so much about Michelet, Barthes writes, is the substantiation of ethnology of France, the effort and the manner of questioning, which treats the objects that seem most ordinary (e.g. the face, the food, the*

¹ The author calls his house Sandcastle (Homokvár in Hungarian), because it stands on sandy ground (translator’s note).

² In Hungarian, Orbán’s village (translator’s note).

---

*clothes, the physical constitution) in a historical manner or, in actual fact, relatively. However, he describes the subjects of Racine's tragedies and de Sade's novels as belonging to tribes, to closed groups of people whose structure ought to be studied. One might add, RB writes, that RB has always been fond of the big, novelistic cosmologies that are so close to small societies—I quote from the translation by Veronika Darida, who wrote such a lovely short monograph on the art of József, i.e. József Nagy, the carpenter, and who has so thoroughly investigated our small society, our recumbent country) compares to a bleeding sieve, and this bleeding sieve is, in Olivér's opinion, by the way, a more shocking depiction of Christ than Rembrandt's, for the rain seems to have filled the skull, once enamelled and now pierced from above, so that until the next rain, the liquid with interior rust trickles down his rust-scarred face, oozing through the bleeding sieve like blood... For T. Olivér, this is highly unusual, because for some reason he has been friends with sieve makers for more than fifty years, two of them are from Subotica, and he has been studying and collecting small silk and copper sieves (he is even looking for old tobacco sieves from Subotica and Pest, because how nice it is when Márai writes about his former gym teacher that *in his gloomy professor's room, long strands of fine, strong tobacco bought from the manufacturer were drying on a tobacco sieve*), he does not understand how those small copper sieves, horsehair sieves and silk sieves, but also the large riddles right next to the wires, have found their way into his little world, since wire makers and wire knitters are immediate neighbours of sieve makers, even more, there are wire makers and wire knitters who also make sieves and riddles, plus every wire maker and wire knitter also makes riddles... But Olivér is patient, in most cases he can wait for the objects of little value to tell him what they are doing in his little world, which is now—accidentally or not—identical to the street under the Orbán Cross that used to be called Pioneer, then Pine Grove, and for some time now Orbánfalva:*

ORBÁNFALVA STREET,

which has only the Hungarian version, so sometimes defected taxi drivers, a certain percentage of refugees from Bosnia, Croatia and Kosovo who have not become politicians, police officers, customs officers and other officials or who do not work as security guards in Ltd's, like soldiers in a feudal army of the nouveau riche, who are mostly taxi drivers, ask what Orbánfalva means, so in my own

---

complicated way I immediately begin talking to them about the patron saint of winegrowers and winemakers, but among those taxi drivers that are so dear to me there are a few who know immediately that it refers to the Hungarian Prime Minister, a friend of the Serbian President Aleksandar Vučić, that it is a kind of gift from him, a homage... They stretch their necks, look around, slow down, even stop in front of the villa and say: "How nice..."

One day, you told me, you went for a walk with your dachshund, under the Orbán Cross across the road, that is, along the avenue of wild chestnut trees on Oreškovićeva Street, actually next to the railway station (PALIĆ), then continue on the Split Promenade towards the ABBÁZIA cinema. Almost every day you and your dachshund go for walks like this, sometimes you take both of your short-legged dogs, Csöpi the Dachshund and Fifi the Jack Russell, and other times you walked with the big, silky-haired Samoyed which you had found in Subotica and, after his death, with an even bigger one, a Komondor, the Hungarian sheepdog originally intended for the grange, but only on rare occasions, preferably when your son was with you, because there are a lot of fighting dogs around here and you are afraid you won't be able to hold him back, they will get into a fight, because a Komondor pulls like a horse... Anyway, you and your dachshund went for a walk down the Split Avenue, past the ABBÁZIA cinema and the PREZIDENT Hotel, down to the lake, to what you call the lake world, though you didn't know yet whether to Veliki or Mali Palić, along Lake Vértó and onwards to Kanjiška Road... But once you had reached the wild chestnut grove in front of the station (PALIĆ) and the underpass on this side, you noticed there were a few more migrants than usual. You slowed down, carefully trying to guide your dachshund through the crowd. At the corner of the station, you suddenly saw that three girls, three sisters (like your three granddaughters, the three sisters Janka, Panna and Zsófia are already a bit older, and your grandchildren Zsigmond and Jakab are older too) had spotted your dachshund. They seemed suddenly very happy to see him. As you were to see those three little girls who, yes, certainly reminded you of your three granddaughters. They sprang up. And began running towards him. But all of a sudden they stopped and looked simultaneously at their father, who had, as you saw, immediately assessed the situation, putting you and the dog in the picture... Fortunately, as Jutka says, you move around Palić looking rather shabby and wearing worn

clothes, so that, as Elemér says, you don't stand out, I often hear and Jutka says so too that there is no harm in walking around like that, even his aunt Margareta walked around in tatters, so at least she did not stand out, "I don't stand out," you used to say yourself, it's good not to stand out, I am looking at myself in the mirror, "I don't stand out," you say to yourself, although sometimes you cry for real, with tears streaming down the edges of your cheeks like that rusty liquid, those rusty tears, you don't visibly cry, you cry on the inside, like when your ivory tower leaks, you are forced to put your laurel on the round veneered table which you have inherited from your parents, covered with your favourite Serbian, Prizren Serbian home-woven tablecloth, because exactly above the round table the ceiling is leaking in the room which you consistently call your ivory tower, you experience it as an ivory tower, but the rust has somewhere taken hold of the tower's sheet metal inserts, it has made a hole barely bigger than a pin, yet this is enough for it to start leaking when it rains for a long time or more intensely (you have mentioned several times that we should ask the critics, the literary scholars and the philosophers for their opinion: whether an ivory tower, perhaps even the only ivory tower of Hungarian literature, can leak water), you don't stand out, you mumble sometimes, do not stand out, do not stand out, you don't stand out, even though inside you're sobbing, sobbing, sobbing, even your dachshund is short-legged (i.e. flat) and on top of that, he's on a leash.

Their father's gaze did not order them not to approach. So they did. And began to cuddle your dachshund with particular avidity. In the meanwhile, for you managed to catch that too, the father looked at his sons—there were four of them, aged thirteen, fourteen and fifteen—and beckoned them to look after the girls, whereupon the boys came closer and surrounded you. I am telling you, the three little sisters began, with an intensity I had never seen before, to hug and kiss your dachshund, as you were saying, as T. Olivér was saying. They asked what his name was. You replied: "Csöpi." They tried to pronounce it: "Tyepi." "Tyepi." They chirped like little chicks. "Tyepi." "Tyepi." Then you took the opportunity, because you were kneeling among them all the time, keeping an eye on the dog so he would not accidentally bite any of them, because a dachshund is not entirely predictable, as no dog is entirely predictable, and you asked what their names were and then they, the three sisters, looked at their brothers, who did not indicate that they should not tell their names.

And the first one said:
“*Mani*.”

You looked at the girl’s beautiful, pure face, her shining, deep black eyes. “*Mani*,” you tried to repeat after her. “*Mani*.” You showed her to Csöpi: “You see, this is *Mani*.”

The second one said:
“*Mánia*.”

You looked at the girl’s beautiful, pure face, her shining, deep black eyes. “*Mánia*,” you tried to repeat after her. “*Mánia... Mani* and *Mánia...*” You showed her to Csöpi: “This is *Mánia*.” You pointed: “These are *Mani* and *Mánia*.” And then the third one was to say her name, they call her, and you wait for her to say it, curious and a little embarrassed by their names, and she said it:

“*Pária...*”

You showed her to Csöpi: “This is *Pária*. These are *Mani*, *Mánia* and *Pária*.” Csöpi licked their faces. *Mani*’s face. *Mánia*’s face. And *Pária*’s face too...

You repeated:

“*MANI, MÁNIA and PÁRIA*.”

They nodded. Encouraged, you turned to the boys and asked them where they come from. “From Afghanistan,” they said. Meanwhile, Jutka appeared on her bicycle, coming from the fruit and vegetable market. She was surprised to see you kneeling among the migrants. She steered the bike through the dense crowd, parked it against a chestnut tree and, so typical of her, took a giant watermelon from a metal basket and gave it to the boys. They could hardly hold it. So they rolled it towards their father. Then they all gathered around the father, who, with his spring-loaded knife and deft hands, cut the watermelon with the red core into ten pieces and immediately shared them around.

At that moment, however, from the Soso Garni Hotel (you call it Sos)—it stands next to the Orbán Cross or, actually, next to the fish stall-turned-veterinarian clinic, and it may have temporarily become a kind of centre for migrants, for people smugglers (I don’t know, it is not known, nothing is known, that is, I didn’t say anything, Olivér didn’t say anything, Olivér doesn’t want to say anything, he says, while sobbing on the inside, and he says that you were just scrabbling, you are scrabbling, you said, until now we thought nobody was staying at Sos, but suddenly its business has grown like with a major hotel, a rural CASABLANCA)—a freshly shaved guy

in shorts stepped out, holding an expensive mobile phone as big as the palm of his hand. If I am not mistaken, you said, he too was among the freshly shaved, almost bald, but well-groomed migrant boys in the CORSAR, yes, certainly, for now he too was holding and using his large, flounder-like smartphone in the same professional manner. When he arrived to under the chestnut trees, he said a simple sentence, without any emphasis, not even saying it, no, not saying it, articulating it. He articulated a simple sentence. Just like we do when we say, for example, that it is raining or the sun is shining. Or this: "We can go now." In any case, it did not resemble an order or a command. And at that moment, the crowd outside the station, you couldn't understand how they had heard him, started to move, to move across the railway sleepers. Walking, walking fast over the railway sleepers, is not easy, it is almost impossible. But they had already gone. I even saw a woman with crutches among them and for a long time it was her shiny aluminium crutches that showed where they were walking, but once they were gone, it was as if something was still glinting. Not the rails, because the rails no longer glint...

Mani, Mánia and Pária waved for a long time to your dachshund which, if you had let him, would of course have gone with them, you could feel him on the lead even when all of them were gone, when the aluminium crutches were no longer glinting and gleaming, for he was still pulling, pulling hard, you could feel how much he wanted to go, how much he wanted to go with them, with Mani, Mánia and Pária.

Something like that, unbelievable, but just as your Kosovar-Serbian friend from Palić was telling you... It was as if the two stories were paired, as if they were teaching some lesson. You did not fully understand it, but you understood that what they were signifying by sifting each other might have been a lesson from our little world, of your little world.

An excerpt from the novel *Precious Intimate Jewellery 3: Gushing Period* (2022)

Translated from Slovene by Helena Marko

When

4

When hasha the wife of vasko popa
on the poet's death
wanders looking for laurel
in belgrade amidst a war
it is nowhere to be found she complains
to a friend
who was born in mol though
they don't deliver it anymore she laments
they don't bring laurel anymore
from dalmatia to belgrade
i wanted to order a wreath
a laurel wreath for his coffin

Re-capitulation

4

my brother used to write poems too
now he is in böblingen
cleaning spare parts for tanks
i must also attain his oeuvre
what should i clean the spare parts of my poems with

Gutters from Csökmő

We had to go to sándorfalva
(an abandoned village like the rest of them
perhaps only tapolca
and of course akasztó are different)
we had to go there
and get a stamp
only that stamp was still missing
in algyő they offer a shooting range
and eggs
there was a chicken egg in the window
i thought to myself maybe someone ought to shoot at it
at that egg in the window
i stopped to look at
that egg in algyő
sometimes I still look at
that egg
the longest street gutters in hungary
are in csökmő
perhaps even in guinness
if they can even fit them in
and they don't protrude out
i'm afraid they do protrude out also from there
the gutters from csökmő
they protrude out also there
the gutters from csökmő sings amadeo
who wants to be an opera singer (in szeged)
he was thinking of taking me along as well
to write lyrics for him
about the gutters from csökmő
i asked misu régény
who would have a copy of guinness in palić
he was looking at me in astonishment
thinking i might already be in it too
even more so i might be protruding out from it
i want to check i said
whether the gutters from csökmő
are already in it

---

misu regény tried to repeat after me
the gutters from csökmő
meanwhile as if he were amadeo
he sang in third
the gutters from csökmő
he then said to jonathan luckily
he always kept away from poetry
or else he'd had to
deal with the gutters from csökmő
calculating measuring
pushing them back in
where to jenőke p howard asked
well into guinness
what jenőke p howard asked
well the gutters from csökmő
look joco vad sings in tune better
he asked amadeo
who wants to be an opera singer (in szeged)
why he rather wasn't a gutter man in csökmő
since he has never been interested in woodwinds
and i thought
of returning to algyő in the meantime
to shoot through that egg.

Orpheus in the Cave
(fragments)

“Who art thou, that thus
comest ere thine hour?”

Dante: *Inferno*

with tearful tips
of small stalactites
in the arms of dusk
i am crawling toward you
rigid calcite crystals
like drops in the size of ivy berries
are thawing
icicles
my numb jellyfish-like hands
i speak through tiny limestone tubes
of the organ pipe coral
even the hermit crab appears
date shells fall weightlessly
into your arms
i would hide the embers
among the scattered
infant dripstones

*

i would teach them
their first steps
but they don't have feet
first
morning floral
sounds crowned
with a wreath of dewy pearls
around which bees
haven't buzzed yet
but they don't have mouths
they touch their mother's
faces
like dawn touches
things
that wake up tender birds
with a song
from their sleep
but they don't have a mother
the red petals
of sandwiches
have withered away
the dusty pistils
are egg-yolk yellow

*

like storks
with empty tin cans
the young are clattering
side dish with peas
sarma
tuna
women squealing
furnaces
with narrow chimneys infernal bellies
freckled fingers
greasing ankle boots
“it’s that over there right
the castle of dripstones
seven dwarfs
and that over there is snow white
do you remember
the first time we were here
twenty-four tiny storks
i baked the cake
with a handful of raisins”
then they move forward
with sparkling eyes
their greasy rings
are fennel candy
like the backs of fleas the roasted
coffee beans crackle

*

crushed
ground
boiled
please aunt two
bitter ones
we lick the rims
of pure white cups
small children
have taken the color map of the cave
to the bathroom
the parents have escaped upstairs
Virgil
with a ribbon on his sleeve
i'm not sure whether he might follow them
please give me your hand this part of the cave
hasn't been explored yet
even the small bridges are temporary without any fences
you see the lights are gone
your fingers are sugarcane stalks
i gnaw them
my lips are a large wheat-yellow sun
hands of real twin pearls clasped in prayer
are an expanded seashell
i do not dare to kiss your cheek

*

white rice paper
the blossoms you have painted
would be smeared
i do not dare to look you in the eye
they were like diamonds
their stone would turn into dust
Eurydice
Eurydice
Eurydice
only my nails are scratching
ice cold dripstones
PERISCOPE
from above
from where you might be able to see
also
the sun
an ostrich
has buried its head
all the way to here
sadness is blind
Proteus Anguinus
doesn't see star clusters

*

a cave train
of tourists with green hats
like a scorpion
biting
its tail.

Translated from the Slovenian by Kristina Kočan

Slovenska avtorica v središču 2023

---

*Slovenian Author
in Focus 2023*

Foto © Tomi Lombar

Barbara Korun

Pesnica, pisateljica in eseistka Barbara Korun se je rodila 23. maja 1963 v Ljubljani. Diplomirala je iz slovenistike in primerjalne književnosti na Univerzi v Ljubljani. Skoraj dvajset let je bila zaposlena kot profesorica na ljubljanskih gimnazijah, nato je skrbela za stike z javnostjo v SNG Nova Gorica, nekaj let je delala kot lektorica in dramaturginja v SNG Drama, zdaj pa je samozaposlena v kulturi.

Po izidu svoje prve knjige, za katero je prejela nagrado 15. vseslovenskega knjižnega sejma za najboljši prvenec (skupaj z Primožem Čučnikom), je začela nastopati kot pesnica pa tudi kot moderatorka literarnih pogovorov in večerov (z Barbaro Simoniti je nekaj let vodila zelo odmeven ciklus Besedovanja v Cankarjevem domu v Ljubljani). Članica DSP je postala leta 2000, Slovenskega centra PEN leta 2001 (deset let kasneje je protestno izstopila zaradi nepravične obravnave avtoric), sprva je bila aktivna v DSP (organizacija in moderacija prireditev) in nekaj let delala kot tajnica Slovenskega centra PEN. Sodelovala je v uredništvu literarnih revij *Nova revija* in *Apokalipsa* ter večkrat soorganizirala Oder žensk v sklopu festivala Mesto žensk/City of Women. Zadnjih deset let vodi projekt Pesnice za pesnice, ciklus pogovorov in žanrsko raznorodnih zapisov o poeziji pesnic. S pesnicama Tajo Kramberger in Tatjano Jamnik je leta 2011 soustanovila mednarodno literarno nagrado KONS, ki se podeljuje za pisanje družbeno transformativne literature

in sočasno zavzemanje za družbeno pravičnost.

Nastopila je na vseh pomembnejših slovenskih literarnih festivalih in na mnogih v tujini, njene pesmi so izšle v več kot šestdesetih izborih, zbornikih in antologijah doma in po svetu, v štiriindvajsetih jezikih (najbolj odmevna v antologiji *New European Poetry*, ki je izšla pri ameriški založbi Greywolf leta 2008). Sodelovala je pri pregleđovanju zapuščine Srečka Kosovela za knjigo *Ikarjev sen*, režirala monodramo po Cankarjevi noveli *Gospa Ju-dit* z Lenčo Ferenčak v naslovni vlogi (2003), skupaj s tolkalistom Zlatkom Kaučičem je posnela zgoščenko *Vi-brato tišine* (2006) s pesmimi Srečka Kosovela. Večkrat se je udeležila prevajalskih taborov (npr. Zlati čoln, Prevajalska delavnica CSK), zadnja leta največ dela kot lektorica, prevajalka, urednica ter predvsem mentorica literarnega ustvarjalnega pisanja.

Knjiga njenih izbranih pesmi v prevodu pesnika Thea Dorgana *Songs of Earth and Light* (2005) je doživelila nekaj zelo pohvalnih odmevov v Ameriki in na Irskem, o avtorici in procesu prevajanja je bil posnet tudi TV-dokumentarec v irščini (premiera na festivalu v Corku februarja 2006). Dvakrat je bila kot pesniška predstavnica Slovenije povabljena v Evropsko kulturno prestolnico – v Cork (Irska, 2005) in Ruhr (Nemčija, 2010) –, Slovenijo je zastopala v projektu petih srednjeevropskih prestolnic Pet minut za pesem (2005) in evropskem kulturnem projektu Transpoesie v

Bruslju (2014), na festivalu EUNIC v Rimu (2019 in 2023) itd.

Za pesmi v svoji četrti pesniški knjigi *Pridem takoj* (2011) je prejela nagrado zlata ptica za literaturo in Veronikino nagrado ter bila nominirana za nagrado kritičko sito. Njena šesta pesniška zbirka je bila nominirana za Veronikino (2017), sedma pa za Jenkovo nagrado (2021). Leta 2016 je prejela bienalno mednarodno nagrado Regina Coppola za poezijo in družbeni angažma. Leta 2020 je za

svoje umetniško delo in promoviranje dela pesniških kolegic prejela nagrado mira, ki jo podeljuje ženski odbor Slovenskega centra PEN. Ob podelitvi je komisija zapisala: »Z delovanjem v živo in s spremnimi besedili že leta senzibilizira slovenske bralke in bralce za vzpostavitev spolno občutljivega odnosa do sedanosti in obenem neguje ponovno branje preteklosti ter spodbuja izgrajevanja genealogije ženske pesniške pisave na Slovenskem in po svetu.«

Izbrane nagrade in priznanja

- 1999 nagrada Slovenskega knjižnega sejma za najboljši prvenec
- 2010 nagrada zlata ptica
- 2011 Veronikina nagrada za zbirko *Pridem takoj*
- 2011 nominacija zbirke *Pridem takoj* za nagrado kritičko sito
- 2014 nagrada Leandra Polverinija
- 2016 mednarodna nagrada Regina Coppola
- 2017 nominacija zbirke *Vmes* za Veronikino nagrado
- 2018 nagrada za najboljšo prevodno knjigo na Slovaškem za *Prídem hned'a iné básne*
- 2020 nagrada mira
- 2021 nominacija zbirke *Idioritmija* za Jenkovo nagrado

Izbrana bibliografija

Ostrina miline. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999.

Zapiski iz podmizja. Ljubljana: KUD Apokalipsa (zbirka Fraktal), 2003.

Razpoke. Ljubljana: Nova revija (zbirka Samorog), 2004.

Pridem takoj. Ljubljana: KUD Apokalipsa, 2011.

Čečica, motnjena od ljubezni / Čečica, turbata d'amore (dvojezična izdaja, prev. Michele Obit). Čedad: Zadruga/Cooperativa Novi Matajur, 2014.

Vmes. Ljubljana: Center za slovensko književnost (zbirka Aleph), 2016.

Idioritmija. Koper: KUD AAC Zrakogled in Hyperion, 2021.

V druge jezike prevedene knjige

Chasms. Poetry Miscellany Publications, English Dept. UT-Chattanooga, 2003 (prev. Kelly Allan).

Poems of Earth and Light. Cork: Southword Editions, The Munster Literature Centre, 2005 (prev. Theo Dorgan z Ano Jelnikar).

Tijelo od riječi. Sarajevo: Naklada Tugra, 2008 (prev. Josip Osti).

Krilati šum. Zagreb: Naklada Lara, 2008 (prev. Ksenija Premur).

Pukotine. Zagreb: Naklada Lara, 2011 (prev. Ksenija Premur).

Oštrina miline. Zagreb: Naklada Lara, 2012 (prev. Ksenija Premur).

Voglio parlare di te notte / Monologhi. Baronissi: Multimedia Edizioni, 2013 (dvojezična izdaja, prev. Jolka Milič).

Čečica, turbata d'amore / Čečica, motnjena od ljubezni. Čedad/Cividale del Friuli: KD Ivan Trinko, Zadruga/Cooperativa Novi Matajur, Društvo Topolove (z reprodukcijami risb Serafina Loszacha), 2014 (prev. Michele Obit).

Prijdu hned. Praga: FOR PRAGUE, MJF Praha, 2015 (prev. Hana Mžourkova).

Il peso della lingua. Baronissi: Multimedia Edizioni di Baronissi, 2016 (bibliofilska izdaja z lesorezi in linorezi Gaetana Bevilacqua; prev. Jolka Milič).

Samen ademhalen / Sodihanje. Amsterdam: Pegasus (Slavische Cahiers), 2016 (prev. Glenn du Ville in Phaedra Claeys).

Stolt gasbrænder på tre ben. Tre slovenske digtere i dansk oversættelse (z Alešem Mustarjem in Primožem Reparjem). København: Forlaget Se, sne!, 2017 (prev. Cindy Lynn Brown, Kenneth Krabat, Mette Østgaard Henriksen).

Prijdu za myt'. Černovice: Knigi-XXI, 2018 (prev. Marijana Klimec, Natalija Horoz).

Pridem hned a ine basne. Bratislava: Skalna ruža, 2018 (prev. Stanislava Chrobakova Repar).

Odore umano. Baronissi: Multimedia Edizioni, 2021 (dvojezična izdaja, prev. Jolka Milič).

Poet, writer, and essayist Barbara Korun was born on 23 May 1963 in Ljubljana. She graduated from the University of Ljubljana with a degree in Slovenian and Comparative Literature. For almost twenty years she worked as a teacher at Ljubljana high schools, then she worked in public relations at the Slovene national theatre Nova Gorica, for a few years she worked as a language editor and dramaturge at the Slovene national theatre Drama Ljubljana, and now she is self-employed in culture.

After the publication of her first book, for which she received the award for the best debut novel at the 15th Slovenian Book Fair (alongside Primož Čučnik), she began to perform as a poet and also as a moderator of literary readings and talks (together with Barbara Simoniti, she hosted the much-acclaimed series Besedovanja at the Cankar Centre in Ljubljana for several years). She became a member of the Slovene Writers' Association in 2000 and of the Slovenian PEN Centre in 2001 (ten years later she resigned in protest because of the unfair treatment of women authors). She was active in the Slovene Writers' Association (organising and moderating events) and worked for a few years as a secretary of the Slovenian PEN Centre. She was a member of the editorial board of the literary magazines *Nova revija* and *Apokalipsa* and co-organised the Women's Stage at the City of Women festival several times. For the last ten years, she has been

leading the Women Poets for Women Poets project, a series of talks and genre-diverse writings on the poetry of women poets. In 2011, she co-founded the KONS International Literary Prize with poets Taja Kramberger and Tatjana Jamnik, which is awarded for writing socially transformative literature and advocating for social justice at the same time.

She has appeared at all major Slovenian literary festivals and many abroad, and her poems have appeared in more than sixty selections, collections, and anthologies in Slovenia and abroad, in twenty-four languages (most notably in the anthology New European Poetry, published by the American publisher Greywolf in 2008). She participated in the revision of Srečko Kosovel's legacy for the book Ikar's Dream (*Ikarjev sen*), directed a monodrama based on Cankar's novella Mrs Judit (*Gospa Judit*) with Lenča Ferencak in the title role (2003), and together with the percussionist Zlatko Kaučič recorded the CD Vibrato of Silence (*Vibrato tišine*, 2006) with poems by Srečko Kosovel. She has participated in several translation seminars (e.g., Zlati čoln, CSK Translation Workshop), and in recent years she has been working mainly as a proofreader, translator, editor and, above all, as a tutor of literary creative writing.

A book of her selected poems that was translated by the poet Theo Dorgan, *Songs of Earth and Light* (2005), has received some glowing reviews in

America and Ireland, and a TV documentary in Irish was made about the author and the translation process (it premiered at the Cork Festival in February 2006). She has been invited twice as Slovenia's poetry representative to the European Capital of Culture – to Cork (Ireland, 2005) and Ruhr (Germany, 2010) – and has represented Slovenia in the five Central European capitals' project Five Minutes for a Poem (2005) and the European cultural project Transpoesies in Brussels (2014), at the EUNIC festival in Rome (2019 and 2023), etc. For the poems in her fourth book of poetry, *I'll Come Right Away* (*Pridem takoj*, 2011), she received the Zlata Ptica Award for Literature and the Veronika Award, and was nominated for the Kritičko Sito Award. Her

sixth collection of poetry was nominated for the Veronika Award (2017) and her seventh for the Jenko Award (2021). In 2016 she received the biennial Regina Coppola International Literary Award for poetry and social engagement. In 2020, she received the Peace Prize, awarded by the Women's Committee of the Slovenian PEN Centre, for her artistic work and for promoting the work of fellow poets. At the time, the jury stated: "With her actions and accompanying texts, she has been sensitizing Slovenian readers for years to establish a gender-sensitive attitude to the present, while fostering the re-reading of the past and thereby encouraging the building of a genealogy of female poetry writing in Slovenia and around the world."

Selected awards and accolades

- 1999 Slovenian Book Fair Award for the best debut book
- 2010 Zlata Ptica Award
- 2011 Veronika Award for the collection *Pridem takoj* (*I'll Come Right Away*)
- 2011 Collection *Pridem takoj* (*I'll Come Right Away*) nominated for Slovene Literary Critics Association Award
- 2014 Leandro Polverini Prize
- 2016 Regina Coppola International Literary Award
- 2017 Collection *Vmes* (Between) nominated for Veronika Award
- 2018 Award for the best translated book in Slovakia for *Prídem hned'a iné básne*
- 2020 Mira Award
- 2021 Collection *Idioritmija* (Idiorhythmia) nominated for the Jenko Award

Selected bibliography

Ostrina miline (Sharpness of Grace). Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999.

Zapiski iz podmizja (Notes From Under The Desk). Ljubljana: KUD Apokalipsa (Fraktal series), 2003.

Razpoke (Cracks). Ljubljana: Nova revija (Samorog series), 2004.

Pridem takoj (I'll Come Right Away). Ljubljana: KUD Apokalipsa, 2011.

Čečica, motnjena od ljubezni / Čečica, turbata d'amore (Čečica, Disturbed by Love) (bilingual edition, translated by Michele Obit). Cividale del Friuli: Zadruga/Cooperativa Novi Matajur, 2014.

Vmes (Between). Ljubljana: Centre for Slovene Literature (Aleph series), 2016.

Idioritmija (Idiorhythmia). Koper: KUD AAC Zrakogled and Hyperion, 2021.

Books translated into other languages

Chasms. Poetry Miscellany Publications, English Dept. UT-Chattanooga, 2003 (translated by Kelly Allan).

Poems of Earth and Light. Cork: Southword Editions, The Munster Literature Centre, 2005 (translated by Theo Dorgan with Ana Jelnikar).

Tijelo od riječi. Sarajevo: Naklada Tugra, 2008 (translated by Josip Osti).

Krilati šum. Zagreb: Naklada Lara, 2008 (translated by Ksenija Premur).

Pukotine. Zagreb: Naklada Lara, 2011 (translated by Ksenija Premur).

Oštrina miline. Zagreb: Naklada Lara, 2012 (translated by Ksenija Premur).

Voglio parlare di te notte / Monologhi. Baronissi: Multimedia Edizioni, 2013 (bilingual edition, translated by Jolka Milič).

Čečica, turbata d'amore / Čečica, motnjena od ljubezni. Cividale del Friuli: KD Ivan Trinko, Zadruga/Cooperativa Novi Matajur, Topolove Association (with reproductions of drawings by Serafino Loszach), 2014 (translated by Michele Obit).

Prijdu hned. Prague: FOR PRAGUE, MJF Praha, 2015 (translated by Hana Mžourkova).

Il peso della lingua. Baronissi: Multimedia Edizioni di Baronissi, 2016 (bibliophile edition with woodcuts and linocuts by Gaetano Bevilacqua; translated by Jolka Milič).

Samen ademhalen / Sodihanje. Amsterdam: Pegasus (Slavische Cahiers), 2016 (translated by Glenn du Ville and Phaedra Claeys).

Stolt gasbrænder på tre ben. Tre slovenske digtere i dansk oversættelse (with Aleš Mustar and Primož Repar). Copenhagen: Forlaget Se, sne!, 2017 (translated by Cindy Lynn Brown, Kenneth Krabat, Mette Østgaard Henriksen).

Pryjdu za myt'. Chernivtsi: Knigi-XXI, 2018 (translated by Marijana Klimec, Natalija Horoz).

Pridem hned a ine basne. Bratislava: Skalna ruža, 2018 (translated by Stanislava Chrobakova Repar).

Odore umano. Baronissi: Multimedia Edizioni, 2021 (bilingual edition, translated by Jolka Milič).

Ona, ki poje, poje tako, kot izvira voda iz skale – čisto, bistro, silovito¹

O poeziji Barbare Korun

Dr. Vita Žerjal Pavlin

Ob vstopu v slovenski literarni prostor tik pred koncem prejšnjega stoletja je Barbara Korun s prvencem *Ostrina miline* (1999) oblikovala slogovne, tematske in idejne temelje svoje pesniške poetike. Kontinuirano so jo dopolnjevale pesemske knjige *Zapiski iz podmizja* (2003), *Razpoke* (2004), *Pridem takoj* (2011), *Čečica, motnjena od ljubezni* (2014), *Vmes* (2016) in *Idioritmija* (2021). Hkrati je nagrada Slovenskega knjižnega sejma za najboljši prvenec takoj spodbudila naklonjeno bralsko, kritičko in literarnovedno zanimanje za njen poezijo, tako v Sloveniji kot v tujini, vsako novo delo pa ga je le še okrepilo. Barbara Korun tako danes spada med najbolj prepoznavne sodobne slovenske pesnike. To med drugim dokazujejo pomembne domače in tuje nagrade, številni revijalni in knjižni prevodi njenih del, pesničina gostovanja v tujini, vključenost njenih pesmi v slovenske in tuje izbore ter šolski kurikulum.²

Oksimoron »ostrina miline« v naslovu prvenca pomenljivo opozarja na protislovnost in podobno kot naslov tretje knjige *Razpoke* tudi dinamično napetost kot značilnost pesničine poetike. Ta na različne načine opredeljuje vse njene knjige ter v njih preplet bivanjske, ljubezensko-erotične in poetološke teme, prek katerih se sprva odpira še kulturno-družbena, od zbirke *Pridem takoj* pa opazneje tudi širša, kritična obravnava sodobne družbe.

V nenaslovljeni prvi, tako rekoč programski pesmi prvenca pri-dobi knjižni naslov dimenzijo glagolskega dejanja – ostriti milino. Ob bivanjskem sporočilu to napoveduje tudi avtoričin pesniški postopek kot »kogmotivno« dejanje, če si sposodim nevzroznanstveni izraz za preplet čutnega, čustvenega, estetskega in intelektualnega, s katerim je Alojzija Zupan Sosič opredelila eno od značilnosti poetike Barbare Korun.³ Njeno pesništvo namreč na vseh ravneh (od

¹ Iz pesmi »Okruški VIII« v zbirki *Zapiski iz podmizja*.

² Pesnica je predstavljena v najnovejši, dopolnjeni 3. izdaji srednješolskega berila *Branja 4* (DZS, Ljubljana 2020) z didaktičnim gradivom Irene Novak Popov.

³ Alojzija Zupan Sosič, »Spol in literarna interpretacija poezije žensk. Pesmi Barbare Korun in Kaje Teržan«. *Jezik in slovstvo*. Ljubljana, 2021.

notranje kompozicije pesemskih knjig do motivne, besedne, ritmične in zvočne gradnje posameznih pesmi) zaznamuje intelektualno močna oblikovalska volja ter avtoričin premislek o namenu in smislu pesniškega dejanja, hkrati pa odraža njeno izjemno tenkočutnost za čutno-čustvene vsebine, vzgibe, notranje (celo podzavestne) in zunanje pobude, ki jih pesniško reflektira ali v primeru zapisov nelogičnosti sanj (fragmentarno že od druge knjige, kot celoten razdelek/cikel pa v zadnji zbirkki *Idioritmija*) »dokumentira« oziroma verbalizira. Tako »izostri« in tudi »zaostri« tisto, kar izreka, sicer bi se milina spremenila v »milovanje«, kar bi povsem preplavilo izrečeno in iznicičilo napetostni odnos med bralcem in pesmijo«, kot ugotavlja Samo Kruščić.⁴ Tako dosežena napetost pesnici ne samo v prvi, temveč tudi v vseh naslednjih zbirkah omogoča pogosto izražanje močnega sentimenta (in celo vračanje leksemov »duša« ter »srce«, prečiščenih romantične in novoromantične iz-rabe) in patetičnosti (z ritmičnimi paralelizmi, stopnjevanjem, vzkličnostjo), ne da bi se prepustila razčustvovanosti. Napetost ambivalentnosti se kot slogovna značilnost pojavlja tudi na ravni gradnje pesemskih knjig: z izjemo enotnejših *Ostrine miline* in *Razpok*, pisanih s predvsem resnobno modernistično govorico, pogosto zavezano jezikovni redukciji in fragmentu, simbolnemu polepotenju in večpomenskosti kratkih prostih verzov, deloma z interpunkcijo in veliko začetnico, deloma brez, se v drugih zbirkah ob tovrstni pisavi pojavlja še na avantgardizmu temelječa odprtost za različne jezikovne zvrsti in govorjeni jezik, jezikovno in oblikovno eksperimentiranje, humor in ironija, prozaizacija verza, dokumentarnost, narativnost in vključevanje pesmi v prozi, dramski monologji ter različne hibridne oblike in s tem tudi raznolikost subjektov govora.

Napetost, izhajajoča iz protislovja, je immanentna lastnost lirike že zaradi njene težnje po časovni fiksaciji napetega čustveno-čutnega dogajanja, na kar med drugim opozarjata prva dva verza uvodne pesmi avtoričinega prvanca: »Hrepenenje zdržati – ujeti. / Slast v največjem naponu ustaviti – spraviti.« Nagovorni zaključek te pesmi (»omamiti te, te oslepiti, / z dotikom ti dati«) nakazuje še dve značilnosti pesništva Barbare Korun: senzualnost pogosto odpira ljubezensko-erotično tematsko polje, to pa je tudi del pesničinega značilnega dialoškega razmerja do sveta.

---

⁴ V spremni besedi »Monologi Barbare Korun (lirika iz suspenza)« k zbirki *Pridem takoj*.

Alojzija Zupan Sosič ima v že omenjenem članku prav dialoškost, ki nastaja iz zavedanja in upoštevanja drugega, drugačnega, za bistveno določnico pesničine poetike. Kaže se v naklonjenosti in odprtosti do vseh bitij, zato tudi v posebni občutljivosti za naravo. Sprva je ta polna dramatične napetosti med nočjo in dnevom, tišino in zvoki, temo in svetlobo, kar ostajajo pesničini ključni bivanjski simboli, ki zaznamujejo življenjsko protislovje. Ob osrečujučih občutjih, pogosto motiviranih z ljubeznijo in erotiko, se namreč pojavljajo tudi nasprotna: bolečina, osamljenost, brezdomstvo, tesnobnost, negotovost. Dvoumnost prvoosebnega govora: »in zmeraj znova se svetloba / lovim v prosojne klične liste / in božam seme / ki v sebi nosi težko sladko skrivnost – / smrt« (v pesmi iz prvenca z uvodnim verzom »lepo se je roditi v mlad pomladni dan, neres?«) človeka vključi v naravni cikel rojstva, življenja in smrti. Iz zavedanja smrtnosti pesemske govorka (v isti pesmi) oblikuje svoje metafizične predstave: »in zorim v mehki nič – / zibelko Boga«. Motiv smrti je v celotnem opusu pogost. »/Ž/ivim s smrto« se začenja nenaslovljena pesem v *Razpokah*. Že v prvcu je smrt skrivnostno izhodišče življenja in kot pri ekspresionistu iz dvajsetih let 20. stoletja Antonu Vodniku poimenovana »smrt sestra« (v pesmi Peta). Predvsem pa se pojavlja v tesni zvezi z erotično željo ali bolečino, pogosto v dramatičnem boju nasprotij smrtne teme in življenjske svetlobe.

Fenomeni narave so vir globokih lirskega doživetij (izrazito v zbirki *Čečica, motnjena od ljubezni* ali v kratkih Najdenkah v *Idioritmiji*), prikazani pa so tudi kot avtonomni in skrivnostni, so »tiha gosta navzočnost nečesa / kar ni človeško«, kot je zapisano v eni od prvih pesmi *Ostrine miline*. To zavest, ki dobiva tudi etične dimenzije, poudarja moto k zbirki *Vmes* s citatom sodobnega ameriškega pesnika Galwaya Kinnella »Nečloveško je osnovni kontekst človeške eksistence«.

Pomemben del dialoškega razmerja do sveta sta v poeziji Barbare Korun ljubezen in erotik. V prvi zbirki so bile posebne recepcijske pozornosti deležne tiste pesmi, v katerih se moški v erotičnem aktu simbolično transformira v živalske podobe (pesmi *Jelen in Volk*) in razpira prvinsko, ki jo erotični odnos človeku vrača tudi kot prvobitno enost (»vse je eno: ti, jaz, morje. morje« v pesmi *Mljet*). Prikazan pa je tudi iz obrnjene perspektive kot občutje pomnožnosti identitete subjekta, npr. v pesmi *Ženska*: »In v tej noči / v tej / sem vse / vsa zemlja vsi ljudje / dan in noč / vojna in ljubezen in

tisto vmes / starci otroci ženske / politiki umetniki / vse sem povsed sem / v vsakem listku ki rase / v vsakem novorojenčku celo v fetusu / neskončna neponovljiva«. Podobno občutje srečamo pri prvi slovenski erotični pesnici Lili Novy,⁵ s katero Barbaro Korun povezuje tudi refleksija erotične izkušnje kot protislovja njene časovne omejenosti ob hkratnem občutju večnosti, kot jo je izrazila z nasprotjem »v trenutku večnem / v trajanju hipa« v pesmi V srcu najbolj divje rasti II (*Razpoke*).

Paradoks obvladuje tudi doživljanje drugega v erotičnem odnosu, saj ga ob »mehkosti«, »nežnosti« zaznamuje še »ostrina«, »izbrušenost« (nenaslovljena pesem s prvim verzom »Ne poškoduj me, ko stopaš vame«, *Ostrina miline*). In če je občutje »ranjenosti« bistven čutno-čustveni atribut tesnega odnosa (v navedeni pesmi erotičnega, a v opusu Barbare Korun tudi slehernega drugega, na etiki temelječega odnosa), je »poškodovanost« v njem neželena, ker bi pomenila okrnitev, podreditev, razveljavitev subjekta v odnosu (v nevarnosti sta tako ženska kot moški, npr. v pesmih Ženska, Temen in plašen, Mljet), ki zato zahteva posebno etično pozornost obeh. Tudi zavestna etična naravnost je ena od bistvenih določil pesničinega opusa, ki iz presoje erotičnih odnosov v prvi zbirki ob vse bolj izraziti zavesti nujne etične odgovornosti umetnosti v naslednjih prehaja k ostri zaznavi ter kritiki neetičnosti sodobnih družb.

V prvi zbirki poleg feminističnih poudarkov ženske erotične želje in pobude, tudi v različnosti od moške, prepoznamo že postfeministično perspektivo tematizacije različnih spolnih identitet. To postane še opaznejši namen druge knjige *Zapiski iz podmizja*. Hetererotika (med drugimi tudi motivov prvega spolnega odnosa ženske in neprisilne prostitucije), lezbični ter transspolni motivi so izraženi prvoosebno, a subjekti govora (proznih besedil) dobivajo določnejše poteze literarnih oseb, ki stopajo še v dialog z drugimi osebami, ne le z bralcem. Z erotiko povezana, a v času izida te knjige neobičajna sta motiva poroda in nespontanega splava. Subtilna lirska obravnava slednjega v samotnem dialogu ženske z bolnišničnim stropom razpira individualna vprašanja tega »tehničnega« posega.

Tudi erotik je v tej poeziji tesno povezana z metafizičnim: »v ognju dotika / trepetavi odblesk / zlatih kril« (pesem Poljub v ljubezensko-erotičnem razdelku z značilno protislovnim naslovom

---

⁵ V sonetnem diptihu »Ljubezni vonj« iz zbirke *Temna vrata* (1941).

Hladni ogenj v zbirki *Razpoke*). V erotični akt je vpisana človekova primarna, antropološka golota »neimenljivega / telesnega / onkraj rojstva« (v nenaslovjeni pesmi z začetkom »dva se slačita« v zbirki *Pridem takoj*). Ko pa je erotikata tematizirana iz ironične perspektive, še ene od značilnosti pesničine poetike, na primer v pesmi z (na)govorom Monike Levinski iz razdelka Monologi (*Pridem takoj*), postane integralni del družbene kritike, ki jo Barbara Korun tudi sicer pogosto izraža na satiričen način. Vendar zna pesnica z ironijo prav tako dregniti v kako svoje bivanjsko sporočilo.

Bogata je tudi njena refleksija pesniškega dejanja, pesmi in (pesniškega) jezika. Pogosta metaforična podoba zanj je voda (reka) ali kar »živa voda« (Pevcu v *Razpokah*), saj jezik vedno na novo kreira svet (Okruški IV, *Zapiski iz podmizja*). Občutenje pesniškega jezika je taktilno: »velika dlan«, ki lahko prodira »v telo duše« (Jezik, *Ostrina miline*). »/T/elo iz besed« (Četrta, iz iste zbirke) je tudi pesem sama in celo njen nastanek ni brez povezave s fizičnim: »najprej se olupiš / vzameš nožek za lupljenje / in postrgaš s sebe / vso kožo« (Kako napišeš pesmico, *Razpoke*). Prav tako je telesno, prek tega pa duševno ter celostno izkušenjsko literarno branje (Ne berem z mislio, *Zapiski iz podmizja*).

Hkrati je literarni jezik bistveno zaznamovan z avtoričnim dialoškim razmerjem do sveta (»vse kar čutim do / drugega si / vsa odprtost«) in feministično zavestjo svoje kulturne zraslosti v patriarhalni simbolni red, ki pa ga preobrača: »[...] si rasel v meni / kot sin in ljubimec / [...] si se razpršil / v očeta in brata / [...] v nebesolah / se mi spreminjaš / v žensko« (Jeziku, *Razpoke*). Ob izidu prvenca *Ostrina miline* konec prejšnjega stoletja je ob šibki navzočnosti močnih ženskih pesniških glasov na Slovenskem v javnosti opazno odzvanjala avtoričina feministična misel: »še zmeraj mislim, da je / prostor poezije za / ženske prepovedan. / da sem po krivem tu. / ne bo kazni, a / pravilo je prekršeno«. Z zapisom v razdelku Očetje, posvečenem za pesnico vplivnim slovenskim pesnikom (Zajcu, Šalamunu, Kocbeku), posredno apostrofira tudi problem v privilegirani kulturni prostor nesprejetih in zato nepoznanih pesniških »mater«. Ne preseneča, da je Barbara Korun veliko svoje ne zgolj ustvarjalne energije, temveč tudi družbenega, javnega delovanja namenila prav izboljšanju položaja pesnic in že dvanajsto leto vodi mesečna srečanja Pesnice o pesnicah s pogovori o poeziji avtoric. Tudi na ta način nasprotuje literarnemu klanovstvu in pokroviteljski drži, proti

čemur se je opredelila že v pesmi Osrčenje (*Razpoke*), uresničuje pa tudi svojo misel »pisanje je pôl / pôl je delovanje« (nenaslovljena pesem z začetkom »Nimam več ljudi«, *Idioritmija*). Med ustvarjalko in pesmijo nastaja globinska povezanost: »tudi diha-m / zate / pesem« (nenaslovljena pesem z začetnim verzom »zmedla sem se«, *Vmes*).

V prvem, naslovnem besedilu *Zapiskov iz podmizja* je formulirano pesničino poetološko izhodišče, ostati »v skritem, v nevidnem, v tihem središču vsega, kar je«, od koder bi lahko »odkrila in odkrivala skrito drugo, spodnjo stran življenja«. In že tu je pesnica svoj spoznavni in izjavljalni položaj imenovala »vmes«. To je kasneje postal naslov pesniške zbirke, tako kot že pred tem soroden leksem »razpoke«. Z opredelitvijo nastanka pesmi s krajevnimi, ponekod tudi časovnimi oznakami pesnika v zbirki *Vmes* zunanjo in notranjo pesniško situacijo ter njeni refleksiji trdneje pripne na – ne samo slovenski – zemljepisni in družbeni prostor, a znotraj tega še vedno izpisuje njegovo prikrito, nevidno ali zamolčano resnico (tudi v imenu depriviligiranih in tistih, ki nimajo svojega oziroma javnega glasu) o posameznikovi družbeni *u-strojiti*, kot to imenuje v nenaslovjeni pesmi s prvim verzom »sem lahko srečna« v zbirki *Vmes*. Pravzaprav kot privilegirano možnost za to dojema prav pesniški jezik. Ta postopek je prej utemeljila že v dvojezični slovensko-italijanski zbirki *Čečica, motnjena od ljubezni*, ki je rezultat pesničine izkušnje (etničnega) roba v beneškoslovenski vasi Topolovo v Italiji. Z željo po izrekanju osebne in družbenokritične resnice, ki ostaja kljub enačenju življenja in pesnjenja subjektivno necelovita (»kako izreči resnico / ne da bi kaj zakrila / na koga pozabila // ampak če živiš kot pišeš / če pišeš kot živiš / je to dovolj?« v nenaslovjeni pesmi z začetkom »luknje ki ne bojo nikoli«), jo je izpisala z avtorskim subjektom, ki se načrtno odloča za pozicijo, opredeljeno kot »nepravo, napačno, narobe, obrobno kot le zmorem« (v nenaslovjeni pesmi z začetkom »Samo poslušam, ne znajdem se (še)«). Ob spoznanju »Nekateri svetovi ostanejo vsaksebi« (v pesniškem monologu, položenem v usta domačina Serafina Loszacha, izseljeniškega delavca in slikarja samouka) je naloga umetnosti, ki jo pesnica namenja vsem, soočenje raznovrstnih svetov, da bi bilo tudi njihovo konkretno bližanje lažje. In čeprav v naslednji zbirki *Vmes* podvomi o zmožnosti pesemskega pričevanja, ga ponovno osmisli z zavedanjem njegove etične vloge, da »zmore zlo napraviti vidno«, saj pesniška resnica »stvarem šele daje obliko, / dejanjem pomen« (Hannah Arendt

poroča o sojenju Eichmannu). Tako pesnica tudi zadnjo knjigo *Idioritmija* sklene z odprtostjo svoje nezaključene pesniške naloge: »izginem / v potencial neštetih glasov / in neglasov / v svet / ki je svet«.

She who sings sings as water springs from a rock— purely, clearly, forcefully¹

On the Poetry of Barbara Korun

Vita Žerjal Pavlin, PhD

On entering the Slovene literary space on the threshold of the century, Barbara Korun's debut poetry collection *The Edge of Grace* (Ostrina miline, 1999) laid the foundations for the style, themes, and ideas of her poetics. The latter was fleshed out with the poetry books *Notes from under the Table* (*Zapiski iz podmizja*, 2003), *Fissures* (*Razpoke*, 2004), *Back Soon* (*Pridem takoj*, 2011), *A Lass Besotted with Luv* (*Čečica, motnjena od ljubezni*, 2014), *In Between* (*Vmes*, 2016), and *Idiorhythmia* (*Idioritmija*, 2021). The Slovene Book Fair Award for Best Debut immediately sparked a favourable interest in her poetry among readers, literary critics and literary scholars both in Slovenia and abroad—an interest which deepened with each succeeding book. Thus Barbara Korun nowadays stands out as one of the most recognisable contemporary Slovene poets, as attested by important national and international prizes, by numerous translations of her work published in magazines and in book format, by her residences abroad, and by the inclusion of her poems in Slovene and international selections, as well as in the school curriculum.²

The oxymoron 'edge of grace' in the title of Korun's debut poetry collection meaningfully highlights self-contradiction and—like the title of her third book, *Fissures*—dynamic tension as features of her poetics. This oxymoron defines in various ways all of her books and their web of existential, erotic, and poetological themes. It is through these themes that a discussion of contemporary society arises, at first at cultural and social levels, but ever since the *Back Soon* collection, more evidently on a broader critical scale.

In the untitled, well-nigh programmatic opening poem of Korun's debut collection, the title of the book assumes the dimension of a verbal action—to sharpen grace. In addition to conveying an

¹ From the poem 'Chippings VIII' ('Okruški VIII') in the collection *Notes from under the Table*.

² The author is presented in the latest and expanded 3rd edition of the high school reader *Branja 4* (DZS, Ljubljana 2020), with didactic materials provided by Irena Novak Popov.

existential message, this foreshadows the poet's creative process as a 'cogmotive' action (to borrow the term employed in neuroscience to denote the interweaving of the sensual, emotional, aesthetic, and intellectual), as a feature of Barbara Korun's poetics was defined by Alojzija Zupan Sosič.³ At all levels, from the composition of each book to the structure of individual poems in terms of motif, vocabulary, rhythm, and sound, her poetry is marked by an intellectually strong formative will and her reflection on the purpose and sense of the poetic act, while mirroring her uncommon sensitivity to sensual and emotional content, impulses, inner (even subconscious) and outer stimuli. On these she reflects in a poetic manner, or 'documents' or verbalises them when recording illogical dreams, a process manifested in fragments ever since her second book and in an integral section or cycle in her latest collection, *Idiorhythmia*. Thus, "she both sharpens and whets her utterance: otherwise the 'grace' might in fact turn into cosseting, which would drown the utterance and annihilate the tension between reader and poem," according to Samo Krušič.⁴ The tension thus achieved has enabled the poet ever since her first collection to keep expressing a strong sentiment (indeed, even to reintroduce such lexemes as 'soul' and 'heart' cleansed of their romantic and neoromantic ab-use) and pathos (with rhythmic parallelisms, gradations, exclamations) without yielding to mawkishness. The tension of ambivalence appears as a stylistic feature at the level of book structure as well. Exceptions are the more unified *Edge of Grace* and *Fissures*, which are largely written in a sombre modernist idiom and often bent on language reduction and fragmentation, on symbolic beautification and polysemy of short free verse lines, at times equipped with punctuation and capital initials and at times not. The rest of the collections, on the other hand, display in addition an avant-garde-based openness to various registers and the spoken language; experimentation with language and form; humour and irony; verse prosification; a documentary flair, narrativity, and inclusion of prose poems; dramatic monologues, and hybrid forms, which in their turn entail a variety of speakers.

³ Alojzija Zupan Sosič, 'Spol in literarna interpretacija poezije žensk. Pesmi Barbare Korun in Kaje Teržan.' *Jezik in slovstvo*. Ljubljana, 2021.

⁴ In the afterword 'Monologi Barbare Korun (lirika iz suspenza)' to the collection *Back Soon*.

Tension which stems from self-contradiction is an inherent feature in lyric poetry, not least because of its struggle to fix in time a tense emotional and sensual experience. This is highlighted by the opening two lines of the author's debut collection: "To bear longing—to capture it. / To halt passion in its utmost striving—shelve it." The direct address in the conclusion of the poem ("to bewitch you, blind you, / to give you with my touch") suggests two more characteristics of Barbara Korun's poetry: sensuality often opens up themes of love and eroticism, which form part and parcel of the poet's characteristic dialogical attitude to the world.

Indeed, it is precisely the dialogical quality arising from awareness of and consideration for the other, for something different, that is considered in the abovementioned study by Alojzija Zupan Sosič to be a crucial factor in her poetics. Manifesting itself in the poet's sympathy with, and openness to, all creatures, it results in a particular sensitivity to nature. At first, this sensitivity is full of dramatic tension between night and day, silence and sounds, darkness and light: all of these remain the poet's key existential symbols which mark the self-contradiction of life. Moods of elation, often motivated by love and eroticism, are accompanied by their opposites: pain, loneliness, homelessness, anxiety, uncertainty. The ambiguity of the first-person narrative, as in: "time and again am I—the light— / caught in translucent leaves / and stroke the seed / which bears within a sweet and heavy secret— / death" (from the debut collection poem beginning "how lovely to be born into a young spring day, right?"), draws man into the natural cycle of birth, life, and death. It is from her awareness of mortality that the speaker (in the same poem) forms her metaphysical notions: "and I ripen into a mellow nothing— / cradle of God." The motif of death recurs throughout Korun's oeuvre. "I live with death" is how an untitled poem in *Fissures* begins. Her very first book perceives death as life's mysterious starting-point, naming it "death my sister" (in the poem 'Peta'—'The Fifth') in the tradition of the Expressionist poet from the 1920s, Anton Vodnik. Above all, death appears in close connection with erotic desire or pain, often in a dramatic struggle between two opposites: the darkness of death and the light of life.

The phenomena of nature are a source of deep lyrical experiences (most notably in the collection *A Lass Besotted with Luv* or in the short 'Najdenke'—'Foundlings' in *Idiorhythmia*), but they are also

depicted as autonomous and mysterious: “a silent dense presence of something / that is not human,” according to an early poem in *The Edge of Grace*. This awareness, which acquires ethical dimensions as well, is underlined by the motto to the collection *In Between*, a quote from contemporary American poet Galway Kinnell: “The nonhuman is the ‘basic context’ of human existence.”

In Barbara Korun’s poetry, an important part of her dialogical attitude to the world is love and eroticism. The reception of her first collection was particularly attentive to the poems in which the man in the erotic act symbolically transforms himself into animal images (the poems ‘Jelen’—‘Stag’ and ‘Volk’—‘Wolf’), unfolding the primality which is restored to the human being in an erotic relationship as a primal unity (“all is one: you, me, the sea. the sea” in the poem ‘Mljet’). But this relationship may likewise be portrayed from the opposite perspective, as the subject’s feeling that her identity is multiplied, for example, in the poem ‘Ženska’—‘Woman’: “Now in this night / I am everything, everything— / all of this earth, all of her people, / day and night, / war and love / and what falls between, / children and women and the old, / artists and politicians, everything / I am everywhere I am / in each new leaf that grows, / in the newborn child and foetus, / infinite, unrepeatable, unique.”⁵ A similar feeling is conveyed by the first erotic woman poet in Slovene, Lili Novy.⁶ Another link between the two poets is forged by their reflections on the erotic experience as self-contradictory: its temporal limitation exists side by side with a feeling of eternity, as expressed in Korun’s opposition between “in the everlasting instant / in the endurance of the moment” in the poem ‘V srcu najbolj divje rasti II’—‘In the Heart of the Wildest Growth II’ (*Fissures*).

Subject to paradox is also the experience of the other in an erotic relationship: in addition to ‘softness’ or ‘gentleness,’ it is marked by an ‘edge,’ ‘brilliance’ (the untitled poem beginning “Do not damage me when you are entering me,” *The Edge of Grace*). And if the feeling of ‘woundedness’ is an essential sensual and emotional attribute of a close relationship (an erotic one in the poem mentioned above, though in Barbara Korun’s oeuvre it may also be any other ethics-based relationship), ‘damage’ is undesirable because it would mean

⁵ Translated by Theo Dorgan with the assistance of Ana Jelnikar.

⁶ In the sonnet diptych ‘Ljubezni vonj’—‘Love’s Scent’ from the collection *Temna vrata*, 1941 (The Dark Gate).

the subject's truncation, subjection, annihilation in the relationship. Endangered are both the woman and the man, for example, in the poems 'Ženska'—'Woman,' 'Temen in plašen'—'Dark and Shy,' 'Mljet,' and therefore the relationship requires the particular ethical attention of both. Another essential factor in the poet's oeuvre is a conscious ethical attitude: as the awareness of the necessary ethical responsibility of art increases, this attitude segues from the first collection with its assessment of erotic relationships to the subsequent books with their sharp perception and critique of the lack of ethics in contemporary societies.

In addition to the feminist emphasis on female erotic desire and initiative, as well as its difference from male desire, the first collection already displays a postfeminist perspective, that is, it introduces the theme of various sexual identities. This aim becomes even more obvious in the next book, *Notes from under the Table*. Heteroeroticism (including the motifs of a woman's first sexual intercourse and voluntary prostitution), lesbian and transsexual motifs are expressed in the first person, but the speakers (of the prose texts) acquire the clear-cut traits of literary characters, who do not enter into dialogues with readers alone but also with other characters. Connected to eroticism, albeit uncommon at the time of the original publication, are the motifs of giving birth and of abortion. The subtle lyric treatment of the latter, conveyed in a woman's solitary dialogue with the hospital ceiling, raises questions about this 'technical' intervention.

Eroticism, too, is closely bound up with the metaphysical: "In the delicate fire of touch, / light rippling / from spread wings of gold"⁷ (from the poem 'Poljub'—'Kiss' in an erotic section of *Fissures* with the characteristically self-contradictory title 'Hladni ogenj'—'Cold Fire'). The erotic act is marked by a human's primary, anthropological nakedness "of the unnameable / physical / beyond birth" (in the untitled poem beginning "there are two people undressing" in the *Back Soon* collection). And finally, when eroticism is approached from an ironic perspective—another trait of Korun's poetics—as in the poem containing a statement by Monica Lewinsky from the 'Monologues' section of *Back Soon*, it becomes an integral part of social criticism, which is often expressed by Barbara Korun satirically. Nevertheless, the poet can use irony as well to stab at one of her own existential messages.

---

⁷ Translated by Theo Dorgan with the assistance of Ana Jelnikar.

Comprehensive is likewise her reflection on the poetic act, poem, and (poetic) language. The latter is often expressed through the metaphor of water (river) or even the “living water” (‘Pevcu’—‘To the Bard’ in *Fissures*), for language keeps re-creating the world (‘Okruški IV’—‘Chippings IV’ in *Notes from under the Table*). The experience of poetic language is a tactile one: “a big hand” can penetrate “into the body of the soul” (‘Jezik’—‘Language’ in *The Edge of Grace*). The “body made up of words” (‘Četrta’—‘The Fourth’ in the same collection) is at the same time the poem itself; indeed, even its inception is not unrelated to the physical: “first you peel yourself / take up a paring knife / and scrape from yourself / all your skin” (‘Kako napišeš pesmico’—‘How to Write a Little Poem’ in *Fissures*). The physical experience leads to a mental and holistic experiential literary reading (‘Ne berem z mislico’—‘I Do Not Read with My Thought’ in *Notes from under the Table*).

At the same time, literary language is crucially marked by Korun’s dialogical attitude to the world (“all I feel for / the other is what you are / all the openness”) and by her feminist awareness of her cultural rootedness in the patriarchal symbolic order, which, however, she subverts: “[...] you grew in me / like son and lover / [...] you scattered / into father and brother / [...] in nonwords / you are changing for me / into a woman” (‘Language’ in *Fissures*). On the publication of her debut work, *The Edge of Grace*, at the close of the century, when the presence of strong women’s voices in poetry was scarce in Slovenia, her feminist thought strongly resonated in public: “I still believe that / the space of poetry is / forbidden to women. / that I am wrongfully here. / there will be no punishment, but / the rule is broken.” With her note in the section ‘Očetje’—‘Fathers,’ dedicated to the Slovene poets by whom she was influenced (Dane Zajc, Tomaž Šalamun, Edvard Kocbek), she indirectly addresses the problem of poetic ‘mothers,’ not accepted into the privileged cultural space and therefore unknown. It hardly comes as a surprise that Barbara Korun has devoted not only much of her creative energy but also of her social, public activity to improving the position of women poets. It has been twelve years since she started chairing monthly meetings ‘Women Poets about Women Poets,’ at which women’s poetry is discussed. This is another of her ways of opposing the clan mentality and patronising attitude pervading literary circles, against which she took a stand as early as in the poem ‘Osrčenje’—‘Heartening’

(*Fissures*). Moreover, it helps her implement her thought: “writing is half, / half is action” (from the untitled poem beginning “I’ve no more people left” in *Idiorhythmia*). An in-depth link is forged between author and poem: “I even breathe / for you / poem” (from the untitled poem beginning “I was confused” in *In Between*).

The eponymous first text in *Notes from under the Table* formulates the author’s poetological starting-point: to stay “in the hidden, in the invisible, in the silent centre of all there is.” From there she could “discover and keep discovering the hidden bottom side of life.” It is already here that the poet dubs her cognitive and locutionary position as ‘in between.’ Like the cognate lexeme ‘fissures,’ this phrase would eventually head a poetry collection. By pinpointing the inception of the poems through marking the place and sometimes time, the collection *In Between* links the outer and inner poetic situation, as well as the poet’s reflection upon them, more closely to a geographical and social space (which is not just Slovene). Within this space, however, Korun continues to spell out (also in the name of the underprivileged and voiceless) its concealed, invisible, or suppressed truth about the individual’s social *bringing-into-line*, as she calls it in the untitled poem beginning “well might I be happy” in the *In Between* collection. In fact, it is just the language of poetry that she perceives as a privileged opportunity to do so. This process was already established in the bilingual Slovene-Italian collection *A Lass Besotted with Luv*, the result of the poet’s experience of the (ethnic) margin in the Venetian Slovene village Topolovo in Italy. Eager to utter the personal and socially critical truth, which remains subjectively incomplete despite the equation of life with writing poetry (“how to utter the truth / without veiling anything / or forgetting anyone // but if you live as you write / if you write as you live / is that enough?” in the untitled poem beginning “holes which shall never”), she writes out this truth through a speaker who deliberately opts for the position said to be “as wrong, false, marginal as can be” (in the untitled poem beginning “I am just listening, not having found my bearings (yet)”). Given the realisation that “some worlds remain apart” (in a poetic monologue assigned to a local, Serafino Loszach, a guest worker and self-taught painter), it is the task of art, intended by the poet to address all, to bring about a confrontation of diverse worlds to help them draw closer. And even though the next collection, *In Between*, expresses doubt that poetry might

---

bear witness, it is again justified by the awareness of its ethical role: it “can make evil visible,” for it is only poetic truth that “gives form to things, / meaning to actions” (‘Hannah Arendt poroča o sojenju Eichmannu’—‘Hannah Arendt Reports on the Eichmann Trial’). The poet’s latest work, *Idiorhythmia*, similarly concludes with the openness of her incomplete poetic task: “I vanish / into the potential of countless voices / and nonvoices / into a world / that is holy.”

Translated by Nada Grošelj

Evridika

Ko bom prišla,
bom pela.
Moja pesem
bo luč,
ki žene rože rast
in ljudi ljubit.
Vse je mogoče, vse.
Iz trebuha
lije svetloba.
Vse je odpuščeno,
vse poravnano.
Vsak list se giblje
v ljubezni.

Volk

in mi je tuj, tuj, ta, ki je volk in se zažre v moje telo od spodaj, svoj smrček vtakne v vse luknje in liže, čudno je, čudno, skrivam se, skrčim v svojem telesu, pobegnem v svojo glavo, stran, proč, bojim se to čutit, bojim se čutit svoje telo, bojim se čutit njegovo telo, in on se še bolj zagrize, njegov smrček je gobec, ostre zobe ima in me je, je me kot mehko, sočno jed, trga, se rine noter med mojima nogama, z jezikom, nosom, brado, šapami, dlakami, s tolkačem, kadar se zmore odtrgat od sladke jedi in ga zabije do korena, še in še in spet, v to telo, ki ni več moje, čisto nasilje, ki ga dopuščam, ne branim se, a se tudi ne pustim odplaknit, mehka sem, premika me kot lutko, pomislim, tako je to, on je moški in jaz sem ženska, tako je prav, tako gre to, tanjša me in tanjša, samo še tanka opna, tanka kožica me loči od, in potem se odpre raj v moji glavi, raj v telesu, raj, ne, ni tisti od telesa; še zmeraj se potaplja vame, me suva, trga, se rine noter, išče, išče, v meni pa je polno, dopolnjeno, jasna sem in mirna, tako polna čiste tekočine, da mi je vseeno, kaj je z menoj, vseeno, če bi tekla kri, ne čutim ne bolečine ne užitka, a hkrati vem, da bo vse v redu, volku ne zaupam, ampak vse bo v redu, ta sila, ki je v meni, je močnejša od njega, ga spreminja, njega celi, mene celi, celi rano.

Iz zbirke *Ostrina miline* (1999)

**Ženska brez imena, Noetova žena
po vesoljnem potopu**

Že mesece, že leta ždim tu, v podpalubju.
Iz sočutja sem se spustila dol, k stokajočim
živalim. Temno je, vlažno in zatohlo. Neznosen
smrad. Krokodili odpirajo svoja zobata žrela,
kače sikajo, levi lačno rjovejo,
nad vsem nemirni topot slonove moči.

V začetku sem se bala teme in zvokov,
nedoumljivega mrgolenja bitij, ki jih ne vidim,
komaj slutim – pajkov, miši, stonog, škorpijonov.
Veliko in malo, vse se premika v pošastno
skladnem gibanju, kot v nevidni vodi, temni
in nerazumni. Postala sem eno z njimi, začutila
naše skupno bitje, toplo, vlažno in zatohlo.

40 dni, 40 let. Postarali smo se, se umirili
v svoji žalosti, v svoji lakoti. Tu spodaj ni boga.
Iz varne sparine čakamo na bradati obraz
nekoga, ki izpolnjuje božje ukaze.

Zaslišim hrup: Noe spušča živali na kopno.
Prislonom obraz k razpoki med vrati
in oblige me svetloba, ki sem jo že pozabila.

Ko bo moj mož, ki je pozabil name, odprl vrata,
mu bo v prsi, polne vetra in sonca,
planila čreda živali –
mnogorepato telo s tisoči bleščečih oči,
ki se zgane ob vsaki slutnji. Prva – jaz.

Kraljica Elizabeta I.*Anglija, začetek 17. stoletja*

Staram se. Mraz prihaja vame, od vsepovsod.
 Z okna pogled na morje, sivo brezkončnost.
 Zobje mi rumenijo. In nohti. Znotraj pa me
 še zmeraj žge. Skozi ohlapne mišice, trhle
 kosti. Žar. Ga čutijo tudi drugi? Te pijavke,
 pokvarjenci, podgane hinavske, moji dvorjani?

Tvoj nežni, nedolžni obraz je prebledel, ko so
 te prvič pripeljali k meni, ponoči. Nisi mogel
 dvigniti pogleda, nisi mogel dvigniti ničesar.
 Jaz sem te rešila pred sabo in samo jaz vem,
 kdaj sem izgubila svojo krono, ime, srce.
 Vsako čustvo je šibkost. Ničesar nisem izdala.

Nisem veliko pošiljala pote. Zmeraj prva
 odšla. A tlelo je, žgallo, gorelo. Muka
 poželenja, muka odsotnosti. Ti si bil steber,
 na katerega sem naslonila svoje kraljestvo.
 Moje kraljestvo zajema polovico znanega sveta.
 Bog je bil z mano, v vojnah.

V neskončnih nespečnih nočeh še vedno
 slišim krike zmagošlavja in krike kletev.
 Ni hujšega pekla od mojih nespečnih noči,
 zmrzlih dni. Ni bilo meja mojemu pohlepu.
 Ni usmiljenja za moje trpljenje.
 Če pekel obstaja, se bom cvrla v njem.

Letos je jesen posebej zgodnja. Zmrznjene
 čebele padajo ljudem v roke. Ni veliko
 ostalo od mojega življenja. Čutim, da že
 prehajam v legendu, v dolgo verigo besed.
 Tudi ti me pozabljaš, ljubi, videla sem, kako
 se skrivaj oziraš za njo, mlado, s črnimi lasmi.

Jutri boš izvedel, da sem te dala obglaviti.

Hannah Arendt poroča o sojenju Eichmannu
Jeruzalem, Izrael, maj 1962

Za to poezija ne zadostuje.
Več tisoč strani poročil.
Vsaka beseda ima pred sabo ime.
Vsako ime je človek: telo in duh.
Vsakdo naj odgovarja za to,
kar je rekel, kar je storil.
Ne pred Bogom, pred ljudmi.
Pred sodniki.

Tu ni prostora za poezijo.
Vrstijo se paragrafi, pravila, člen
za členom. Zakoni, ustave,
resolucije, amandmaji.
Obopen poskus – edini, ki šteje –
zagledati zlo, ga povezati z imenom,
ime z osebo, osebo postaviti pred sodišče.
Potrpežljivo slediti vsaki vijugi črk,
ne da bi izgubili smisel izpred oči.
Pozabiti na lastno bolečino.
Omejiti zlo. Samo to.

Ne, poezija ne zadostuje.
A prav ona je vir luči,
ki zmore zlo napraviti vidno.
Le zaradi njene natančnosti
zmorem ločiti sloje
osebne in obče resničnosti,
slediti neznanski navidezni
povezanosti vzrokov in posledic.

Razpadli so mi vsi sistemi pravičnosti.
Razpadel mi je jezik.
Sestavljam ga nazaj,
potrpežljivo, natančno,
stran za stranjo, stran za stranjo.
Tudi brez jezika
znam biti pri sebi.
Brazgotina v jeziku
mi služi, pričuje
čuječno.

Ves čas, ko pišem,
mi prišepetava
nasprotno, uničuoče nesmisle,
razbrzdane igre besed
in usod, vse vrste nemožnosti;
z divjo, nezaustavljiwo močjo
mi trga resnico iz rok
in mi jo vrača isto, a spremenjeno:
s senco, neizmerljivo
in trepetajočo,
ki stvarem šele daje obliko,
dejanjem pomen.

Iz zbirke *Vmes* (2016)

Eurydice

When I come
I will be singing.
My song
will be light
that makes flowers grow,
prompts people to make love.

Everything is possible. Everything.

Light pours from the belly.
All is forgiven,
all is settled.
Every leaf will be shivering with love.

Translated by Theo Dorgan and Ana Jelnikar

Wolf

...and he is strange to me, strange, he who is all wolf and eats into my body from underneath, he shoves his snout into all my orifices and licks, licks, it is strange, so strange, I want to hide away, shrink into myself, escape into my head, be away, be off...I am afraid to feel this, afraid of my body, afraid to feel his body. He eats into me more, his mouth a maw, his teeth so sharp, devouring me, he is devouring me like a soft, juicy meal, tearing me open, pushing between my legs with his tongue, nose, jaw, pelt, paws, pestle...he rams it deep, in to the root, over and over and over again, into this body no longer mine, a pure violence I permit, I allow, I do not defend myself but I will not be washed away...I am soft and pliant, he tosses me like a rag doll, I think to myself that this is how it is, he is a man, I am a woman, this is how it should be, this is how it happens, he makes me thinner and thinner, only a thin membrane left, thin skin, thin...and then paradise flowers in my head, heaven in my body, heaven, no, not the heaven of the body...and still he is deep in me, shoving me, tearing me, pushing deep into me, searching, searching...but I am replete, full and fulfilled, bright and calm, so full to the brim that I do not care what it is with me now, I would not care if there was blood running, I am beyond all pain and pleasure and I know, I know that everything is going to be all right, I cannot trust this wolf but everything is going to be all right, the power that is in me now is stronger than he is, this power that is changing him, healing him, healing me, healing the wound...

Translated by Theo Dorgan and Ana Jelnikar

Woman without a name, Noah's wife

After the flood

For months, for years, I've been hiding here in the hold.
Out of pity I descended into the groaning, moaning
animals. It's dark, damp, stifling. Unbearable
stench. Crocodiles opening long snouts of teeth,
Snakes hissing, lions roaring with hunger,
over all the thundrous stamping of caged elephants.

In the beginning I trembled at the darkness and noise,
and of the incomprehensible swarming of creatures unseen,
with only a premonition—spiders, mice, millipedes, scorpions.
Large and small, all of them moving in monstrous
formation as the invisible water, dark
and ungraspable. I became one with them, feeling
our total being—warm, damp and stifling.

40 days, 40 years. We got older, settled down
in our grief, our hunger. Down here there is no God.
In the safe haze, we wait for the bearded face of
someone fulfilling God's commands.

I hear noise: Noah's releasing the animals back to the land.
I lean my face against a crack in the door
and light pours all over me, the light I had forgotten.

When my husband who has forgotten me, opens the door,
into his chest filled with wind and sun
a herd of animals will rush—
a multi-tailed body with thousands of glittering eyes
moving through every premonition. First—me.

Translated by Barbara Siegel Carlson

Queen Elizabeth I

England, the beginning of the 17th century

I'm growing old and cold is growing in me, coming from everywhere. The window faces the sea, a grey infinity. My teeth are turning yellow. And my nails. But inside I'm still burning. Through flaccid flesh, through brittle bones. The blaze. Can others feel it? Those leeches, rascals, those artful rats, my courtiers?

Your tender, innocent face turned pale when you were brought to me the first time, at night. You could not lift your eyes, you could not lift a thing.
I saved you from myself and I alone know when I'd lost my crown, my name, my heart.
Any emotion is weakness. I have not betrayed a thing.

I had not sent for you much. Always left before you. But it smouldered, burned, scorched. Pains of passion, pains of absence. You were the pillar against which I banked my kingdom.
My kingdom covers half of the known world. And God was with me during wars.

In endless, sleepless nights I can still hear the cries of victory and cries of swearing.
There is no worse hell than my sleepless nights, My frosty days. There were no limits for my greed.
There is no mercy for my suffering. If hell exists, I shall be fried in it.

This year, the autumn comes extremely early. Frozen bees are falling into the palms of people. Not much is left of my life. I feel I'm turning into a legend, a long, long chain of words.
And you, my love, are starting to forget me, I saw you slyly glance at her, a young, black-haired thing.

Tomorrow, you will learn I have had you beheaded.

Translated by Barbara Skubic and Theo Dorgan

***Hannah Arendt is reporting on the trial against Eichmann
Jerusalem, Israel, May 1962***

Poetry won't do.

Several thousand pages of reports.

Each word is preceded by a name.

Each name is a human being; a body and a spirit.

Let everyone account for

what they said and did.

Not in front of God, but people.

In front of the judges.

There's no room for poetry here.

There are rules and regulations, article

by article. Laws, constitutions,

resolutions, amendments.

A desperate attempt—the only one that matters—

to perceive evil, to link it with a name,

to link the name with the person, to put the person in court.

To patiently follow each curve of the letters

without losing meaning from sight.

To forget about one's own pain.

To limit evil. Merely this.

No, poetry won't do.

But it's precisely poetry, this source of light,
that can turn evil visible.

It's its exactness that allows

me to distinguish between layers of

individual and social reality,

to trace the immense seeming

interconnectedness of causes and effects.

All of my systems of justice have fallen apart.
My language has broken down.
I am rebuilding it,
patiently, carefully,
page by page, page by page.
Even without a language
I can keep my sense.
The scar in the language
is serving me, testifying
vigilantly.

As I am writing, it is
whispering to me
the opposite, destructive nonsenses,
unbridled plays of words
and fates, all kinds of impossibilities;
with a wild, unstoppable power
it is tearing the truth from my hands
and returning it the same, but altered:
with a shadow, immeasurable
and quivering,
the one that gives things their form,
the one that gives deeds their meaning.

Translated by Barbara Jurša

Gostje
Vilenice 2023

Vilenica

Guests 2023

Foto © Noel Buttigieg

Jake Buttigieg

Jake Buttigieg (2000) je magistrski študent Pravne fakultete Univerze na Malti, leta 2022 je diplomiral z nalogo o semiotični analizi malteškega kazenskega prava. Piše pretežno v malteščini, poleg tega prevaja poezijo iz angleščine, italijanščine, francoščine in ruščine, v angleščino tudi prevaja sodobno malteško poezijo. Leta 2020 je v reviji *Leħen il-Malti* (Malteški glas) objavil besedilo „B'subgħajh mkemmxa faqqa' l-iswiċċ tad-dawl“ (Z gubastim prstom je pritisnil na stikal), v naslednjih letih pa pesniška prevoda „Hawn hu l-iswed“ (Tukaj je črno) Borisa Rižega in „Isma!“ (Poslušajte!) Vladimirja Majakovskega. Posebej ga zanima raziskovanje literarnih tematik časa in spomina. Oboje umešča v kolonialni in postkolonialni kontekst, pri čemer obravnava spomin in čas kot sredstvo za doseganje sprave, za razlaganje in motivacijo delovanja sodobnega človeka. Leta 2019 se je udeležil programa Taħżeż, ustvarjanje ob tej priložnosti pa je pozneje obrodilo njegovo prvo objavo besedila „Tlift xogħli llum, qed nibża“, mort nixtri u niġbor lil Greg mill-mużew“ (Danes sem izgubila službo, strah me je, šla sem po nakupih in v muzej po Grega).

Jake Buttigieg (2000) is a Master's student at the Faculty of Law, University of Malta who received his B.A. in 2022 with a thesis on the semiotic analysis of Maltese criminal law. He writes mainly in Maltese, translates poetry from English, Italian, French and Russian, and also translates contemporary Maltese poetry into English. In 2020, he published the text “B'subgħajh mkemmxa faqqa' l-iswiċċ tad-dawl” (He flicked the switch with his wrinkled finger) in *Leħen il-Malti* (The Maltese Voice), and in the following years he published poetry translations of Boris Ryzhy's “Hawn hu l-iswed” (It's black here) and Vladimir Mayakovsky's “Isma!” (Listen!). He is particularly interested in exploring literary themes of time and memory. He places both in colonial and post-colonial contexts, considering memory and time as a means of achieving reconciliation, of explaining and motivating contemporary human action. In 2019, he participated in the Taħżeż programme, and his work on this occasion subsequently resulted in his first publication of the text “Tlift xogħli llum, qed nibża, mort nixtri u niġbor lil Greg mill-mużew” (Today I lost my job, I'm scared, I went shopping and to the museum to look for Greg).

I visited your grave again

I visited your grave again

Not the real one

But the one I have in the middle of the
Amazon warehouse in my mind.

Where thoughts are cruise control wage slaves
who get two minute bathroom breaks
shuffling loose verses around.

They let me see you in peace

It burns me to think that poems are letters that
will never get replies.

When my friend says “I love you” in soft blurred
spring bloom ways. I cry as the pollen stings my eyes
and hints of colour become lovers’ makeup
You used to stare at the bar like you were trying to find
me on a label and get drunk on words I could never tell
you.

I feel overwhelmingly a duck in an oil spill.
My feathers heavy with verses

When my friend says “I want to die” in soft like
slime verses made strong by love for living I beg to him
I will carry your verses to the Gates of Heaven convinced
that I should have seen to it 3 months ago that you had
the only poems that got replies.

We touch our lips with skinny fingers

We touch our lips with skinny fingers
We touch our own lips with them they wish
To glide but our lips hold and hold and hold
desperate our lips are rubble walls by personality.
Lips have nothing but vineyard fields they
cling to rubble walls they
Have no speech to make each other they
Have no means by which to
Be at once a final emigrant's embrace.
We map the path of spit down our rubble wall
lips to some other foreign embrace
In the age of concrete we give each other soft
yellow
Frayed ends of carpets
We should lie on them for hours and guess
if the heavens are made of the same Maltese limestone as the ceiling
above us and
the lips
about us and
Humphrey Bogart
We touch our lips with skinny fingers
Jean Paul Belmondo
We touch our lips with skinny fingers
Jean Seberg
We touch our lips with skinny fingers
We are disgusting
We are hummingbirds briefly
We touch

Sirna nirfsu biss fuq il-haxix ibbattmat

Sirna nirfsu biss fuq il-haxix ibbattmat
Ġisimna għamilnih mill-ġdid u għamilnih skomdu għalina
imma komdu għal xulxin.

Aħna nħarsu lejn xulxin
nafu biss fuq liem naħa tal-pal
Iwarrad il-bajtar
Nafu lil xulxin meta ninsew
Li bejn l-ghelieqi tas-sajf u tax-xitwa
Hemm differenza biss fil-fwieħha tagħhom.

Sirna f'suritna ta' xulxin, għadam għadamna

Sirna f'suritna ta' xulxin,
għadam għadamina, il-vojt tal-kozz tal-ghonq
tal-ġebla Maltija u s-swaba sardinell jgħarrxu
fiċċi.

Sirna
bejn il-bejniet
insibu l-konsenturi bejn dwejqa waħda u
dwejjaq oħrajn.

U l-vojt
jitkellem/jitkellmu/jinħassu
kliem neżlin taħt ħwejjiegħna
hekk huma jżommu
ma' spallejna (bħal maħbubin).

ix-xejn
tqilħafif is-susa, it-tektik, l-injam,
illum għandna il-ġuħgħatx,
tal-ixbieki tas-sajjieda,
ta' dak li r-riħ jieħu mingħand is-sardinell
u li debboli aħna jfittixna/jagħtina,
debboli aħna telqilna s-serħan fil-mistrieħ.
Iż-żmien jgħaddi, idejna/swaba, ġadd/ġadd,
il-baħar tal-bir inħarsu fiċċi
idejna mal-kozz tal-ħorża, u s-swaba sardinell jitgħannqu mal-kesħha.
la ilma/la ġħama

Spet sem obiskal tvoj grob

Spet sem obiskal tvoj grob,
ne resničnega,
v mislih imam namreč tistega

sredi Amazonovega skladišča.

Kjer so misli sužnji plač na tempomatu,
ki so jim dovoljeni dvominutni premori za stranišče
in ki premetavajo razvezane verze.

Pustijo mi, da vas vidim v miru

Žre me, ko pomislim, da so pesmi pisma, ki
ne bodo nikoli dobila odgovora.

Ko mi prijatelj reče, da me ima rad z milim zasanjanim
pomladno-cvetočim pogledom. Jočem, kot da me moti cvetni prah
in barvni odtenki postanejo ličila ljubimcev
Včasih si v baru strmel v etikete, kot da bi me lahko
na njih našel in se opijanal z besedami, ki ti jih ne bi mogel
nikoli povedati.

Počutim se kot raca v naftnem madežu.

Moja peresa so težka od verzov

Ko mi prijatelj reče, da želi umreti s kakor sluz
nežnimi verzi, močnimi zaradi ljubezni do življenja, ga prosim,
da naj nesem tvoje verze k nebeškim vratom, prepričan,
da bi se moral za to pobrigati že pred tremi meseci in da si imel
ti edini pesmi, ki so doobile odgovore.

S koščenimi prsti se dotikamo ustnic

S koščenimi prsti se dotikamo ustnic
Z njimi se dotikamo svojih ustnic želijo
drseti toda naše ustnice so stisnjene in stisnjene
po značaju so naše ustnice kamniti zidovi.
Razen vinogradov ustnice ničesar nimajo
oklepajo se kamnitih zidov nimajo
jezika da bi se pogovarjale nimajo
nobene možnosti da
bi lahko postale zadnje zatočišče izseljenca.
Označujemo pot sline po naših kamnitih
ustnicah za neka druga tuja zatočišča
V času betona si podarjamo mehke
porumenele
razcefrane konce preprog
Ure in ure bi morali ležati na njih in ugotavljati
ali so nebesa iz istega malteškega apnenca kot strop
nad nami in
ustnice
okoli nas in
Humphrey Bogart
S koščenimi prsti se dotikamo ustnic
Jean-Paul Belmondo
S koščenimi prsti se dotikamo ustnic
Jean Seberg
S koščenimi prsti se dotikamo ustnic
Ogabni smo
Za hip smo kolibriji
Dotikamo se

Stopamo le še po shojenih poteh

Stopamo le še po shojenih poteh
Poustvarili smo svoja telesa in jih naredili neudobne za nas same
a udobne za druge.

Gledamo se
Vemo le na kateri strani kaktusa
je njegov cvet.
Poznamo se medtem ko pozabljamo
da se polja poletja in zime
razlikujejo le po vonju.

Prevzeli smo obliko drugih, njihove kosti so naše kosti

Prevzeli smo obliko drugih,
njihove kosti so naše kosti, vdolbinica ključnice
iz malteškega apnanca in prsti pelargonije, ki iščejo
v njej.

Prišli

smo vmes,
da bi našli razpoke med svojo žalostjo in
žalostjo drugih
In praznina
govori/govorijo/se občutijo
besede drsijo pod naše obleke
držijo nas
za ramena (kot ljubimci).

Ničnost,

težkolahki so lesni črvi, hrskanje, les

Danes smo lačnožejni

ribiških mrež

tistega, kar veter jemlje pelargonijam
in kar v naši šibkosti išče za nas/daje za nas,
v svoji šibkosti smo izgubili umirjenost miru.

Čas mineva, prsti/roke, nedelja/nedelja,

morje vrelca, v katerega gledamo,

naše roke na ključnici njegovih ust in prsti pelargonije, ki objemajo
mraz.

ni vode/ni blata

Iz angleščine prevedla Kristina Kočan

We have started to step only on beaten paths

We have started to step only on beaten paths
We have recreated our bodies and made them uncomfortable for
ourselves
but comfortable for each other.

We look at each other
knowing only which side of the cactus leaf
blooms the prickly pear.
Knowing each other when we forget
That between the fields of summer and of winter
There is only difference in their perfume.

***We have become each other's shape,
bones becoming our bones***

We have become each other's shape,
bones becoming our bones, the hole in the collarbone
made of Maltese limestone and Geranium flower fingers searching
in it.

We have started

In between what is in between
to find the cracks between one sorrow and
other sorrows

And the emptiness
speaks / they are speaking / they can be felt
the words sliding under our clothes
the way they hold on
to our shoulders (like lovers do).

The nothing,
heavylight are the woodworms, the rattling, the wood
today we have the hungerthirst,
of fishermans' nets
of that which the wind takes from geranium flowers
and that in our weakness searches for us / gives to us,
in our weakness we lost the restfulness in rest.

Time passes, fingers/hands, sunday/sunday,
the sea of the well we stare into,
our hands on the collarbone of its mouth, and geranium fingers
hugging the cold.
no water / no silt.

Translated by the author

Foto © Danilo Pabor

Marij Čuk

Marij Čuk (Trst, 1952) je pesnik, pisatelj in dramatik, avtor radijskih iger in satiričnih nadaljevank pa tudi gledališki kritik, eseijist, kolumnist, scenarist. Diplomiral je na Filozofski fakulteti v Ljubljani, bil je profesor v Trstu in Gorici pa tudi časnikar pri Primorskem dnevniku in direktor slovenskih informativnih sporedov RAI. Njegovo literarno zanimanje izhaja iz vodila, da je lokalno globalno: svet in človeka v njem obravnavajo skozi usodo manjšinske narodne skupnosti, saj smo vsi le manjšinci, ki jih vojaške, gospodarske in politične velesile utesnjujejo v ozko liso bivanja. Čukova dela so prevedena v več tujih jezikov, je tudi prejemnik mednarodnih nagrad in priznanj, npr. nagrade vstavljenje, priznanja IzBeremo, posebnega priznanja Občine Dolina, nagrad lorda Byrona in Nabokova. Med njegovimi novejšimi romani sta *Črni obroč* (2020; o požigu Narodnega doma v Trstu leta 1920) in *Fojba* (2013; literariziran prikaz težavnega medvojnega in povojnega dogajanja, raziskava vzrokov in posledic nasilja). Novejše Čukove pesniške zbirke pa so *Ko na jeziku kopni sneg* (2014), *Molk koloradskih broščev* (2016), *Prah* (2018) pa tudi dvojezična antologija *Alle Fugen der Liebe / Vse gube ljubezni* (2022) v prevodu Horsta Ogrisa. Marij Čuk je velik del svojega življenja preživel v domači vasi Dolini, danes živi s pogledom na Tržaški zaliv pri Ferlughih oziroma v spokojnosti Krasa.

Marij Čuk (Trieste, 1952) is a poet, writer and playwright, author of radio dramas and satirical serials, as well as a theatre critic, essayist, columnist and screenwriter. A graduate of the Faculty of Arts in Ljubljana, he was a professor in Trieste and Gorizia, as well as a journalist at *Primorski dnevnik* and director of the Slovenian news programme at RAI. His literary interest is rooted in the idea that the local is global: he tackles the world and the human being in it through the fate of a minority ethnic community, because we are all just minorities, squeezed into a narrow niche of existence by military, economic and political superpowers. Čuk's works have been translated into several languages, and he has received many awards, such as the Resurrection Prize, the IzBeremo Prize, the Special Prize of the Municipality of Dolina, the Lord Byron Prize and the Nabokov Prize. His most recent novels are *Črni obroč* (2020; The Black Ring, about the burning of the National Palace in Trieste in 1920) and *Fojba* (2013; Foiba, a literarised depiction of the difficult inter-war and post-war period, exploring the causes and consequences of violence). Čuk's most recent collections of poetry are *Ko na jeziku kopni sneg* (2014; When the Snow Melts On the Tongue), *Molk koloradskih broščev* (2016; The Silence of the Colorado Potato Beetle), *Prah* (2018; dust), as well as the bilingual anthology *Alle Fugen der Liebe / Vse gube ljubezni* (2022; All the Joints of Love), translated by Horst Ogris. Marij Čuk spent a large part of his life in his home village of Dolina. Today he lives overlooking the Gulf of Trieste near Ferlugi, in the tranquillity of the Karst.

Razkroj časa

Iz krčev noči. Proti jutru, ko se strdi misel.
Vstani, vstani. Nosi te vihar časa. Minljiv. Do skal, ki srkajo morje.
Ga ranijo. Da tuli veter v zori. Na valu pena, ovita v molk soli. Skeli.
Od tod do tja. Žeja. Spodaj, še niže, zadaj, bolj daleč.
Bok. Na strani severa. Lok. Na južnem bregu. Bog. Jaz. Ti. Mi.
Vsi bog. V zakrpanih čevljih. Nespretni v igri. Nerodni živi.
Le mrtvi ne padejo. Se ne spotaknejo. A kaj vemo? Tako norčavo je.
Žoltavo sivo. Črne črte v rdečem soncu. Pod njim pesek. Vroč.
Tam žarijo škržati in poka smola v borih.
Potem vonj. Dišeča kava. V tistem baru na oblaku. Množica.
In postanem v hipu ednina spomina. Tujec. Potem praznina spomina.
V koraku noge, ki hodi svojo pot.
Je življenje gib ali obraz? Je mavzolej zmage ali kostnica?
Tesnoba. Moj jaz je jez pred vsem. Je stiska mnogih,
ki ne vejo, ali bo večer. Je domovina varna beseda?
Ali tišina gozda, ki ga strese krik divjadi?
Je jezik slast, sladkost ali le zlog zatika v grlu.
Je strah? Je strah. Smo množica, ki je iztočila kri.
Naglušno uho na pragu selitve. V hlapljivo kapljo. V ozko gaz.
Nihče ne sliši. Ne ve. Le hitro, hitro daleč. Stran.
V sebe brez nikogar. Zakaj poljub? Brez odmeva. Besede. Brez odmeva.
Zadnji stavek je neslišno, brez slovesa, odšel drugam.
Z beraško palico na rami. V culi srce, ki je zbežalo iz prsi.
Le še mačke pojejo nočne ljubezni. Se ljubijo na glas. V dvoje. Divje.
Za nas je noč le spanju obljudljena dežela. In dan podoben noči.
Nerodno. Čudaško čudno. Pobral nas je suhotno zmešan, rakast čas.
Res čudno. Vrača nas k studencu.

Pribod iz popoldneva v noč

Postavil sem ti ležalnik v travo onkraj zida.
Da bi okusil prihod in širino zelenja.
Da bi si sijala v oči. Kjer je vrtnica pognala.
Da bi bila zraven mesečina. V njej najin log.
Ki blaži poletje. Spne telesi. Obvlada čas. Odganja sence mrtvih.
Odstira pot po mlečni cesti. Prelest. Popoldan želja in ščebetanja šmarnic.
Na tipkah klavirja. Spev mavrice in vonj melodije.
Kot takrat, ko je morje naplavilo nasmeh.
Ko sva sedla na nebo in z besedo narisala nasmeha.
Kot takrat. Kot takrat. Ko je bil v krošnjah šepet bistrega potoka.
Postavil sem ti ležalnik na preprogo svoje mehkobe.
Zraven misel topline. Tudi upanje. Tudi srce.
Ležalnik sameva. Bled kot duša, ki je zašla. Bel kot sneg, ki ga ni.
Zvok prihodov se je izgubil. Ne najde več?
Ga je uročila pošast hladnih gora? Ali odhod na drugi konec sveta?
Ga je odnesla smer?
Molk. Je legel na ležalnik. In zaspal.

Prihod na spevu žalostinke

Bolečina raste. Drsi skozi špranje nekega popoldneva.
Prihaja v mojo hišo. Nepovabljeni osa. Piči v svetlobo. Zamegli.
Bolečina. Žalostnih.
Bolečina. Izobčenih.
Bolečina. Revnih.
Bolečina. Samih.
Grem skozi dan, ne da bi vedel za dan.
Preveč je. Preveč. Praznih sekund. Tiktak. Tiktak.
Zvok v tišini zvoka. Prehaja v mrk. V kolobar neznanega.
Bolečina. Starih.
Bolečina. Bolnih.
Bolečina. Hromih.
Ki vejo za konec. Za bolečino čakanja.
In moja duša nima razloga, da bi ploskala.

Pribod brez odhoda

Nikoli nisem videl moškega jokati.
Oviti svoje žalosti na sivo nebo.
Svojega mraka v oči.
Svoje stiske za oblake neke biti prejšnjih dni.
Moški ne jočejo.
Ne smejo.
Moški so močni kot hrast, ki ga vihar ...
Nikoli nisem videl moškega jokati.

Obrniti svojega jaza v temni vzhod pred nevihto na morju.
Moški skrivajo svojo samoto.
Zaklepajo se v lupine obupa.
Moški morajo lahkotno skozi čas.

Ko se zjutraj zbudim, ne vidim moškega v sebi.
Preveč strahu čaka v urah.
Preveč neznanega hrupa.

Moje mišice so kot misli: utrujene za hojo.

Moje srce je kot gora: preveliko za svet.
Ki ječi.
Ki se oži.
Nikoli nisem videl moškega jokati.

A včeraj so dan zalile solze.

In moški je jokal.
Izgubil je igračo.
Smisel svojega rojstva.

Odhod in pika, brez pomisljaja

Vem. Veliko stvari. O jutrišnjem dnevu.
O njegovih skrivnostih. Človek obrača. Bog obrne.
Zato ne spim več. Da me ne presenetiti.
Rad bi živ pogledal v oči dolgemu spancu.
Lahko sanjam bele konje.
Lahko sanjam ženske boke. Prsi.
Lahko sanjam svetlo. Sivo. Meglo in nebo.
Lahko sanjam polja in mak.
Lahko sanjam sebe.
Lahko sanjam prvi jok. Zadnji smeh.
A ko pride jutrišnji dan. Ne zaupam mu.
Da me bo pustil sanjati.
Na suh, prazen list bo nariral blisk.
In potem piko. Moja odprta usta ne bodo
več lovila zraka in metuljev v njem.

Poglej, še so želje

Še enkrat mi zapleši trebušni ples,
stresi boke, da popadajo okostnjaki.

Rad bi videl twojo strast, preden me zaviješ v molk
in daljavu, kjer se glas ne sliši več, ker si osušila jezik,
ki je nekdaj iskal besedo na mojem telesu.

Še enkrat mi zapleši trebušni ples,
potem se ozri za pomladjo,
svojo zimo si bom na grebenu bolečine izdolbel sam.
Postal bom vitez iz plišastega zrna,
odvrgel oklep in golih rok šel v boj
s snegom, ki neslišno pada.

Pozabil sem. Na prevaro.

Takrat nisem vedel za končnost vseh reči. Tudi danes ne.

In ko se srečam s časom, je že prepozno za vprašanja.

Zato mi še enkrat zapleši trebušni ples.

Da zarišem v oči twoje boke in vse, kar sodi zraven.

Da se bom spomnil, kako je na zemlji,
ko mi vonj twoje gole sredice bere pesem.

The Dissolution of Time

Out of the spasms of the night. To the morning, when thought solidifies.
Rise, rise. You are hauled along by the tempest of time. Ephemeral.

Up to the rocks, which are absorbing the sea.

Wounding it. So that the wind is howling at dawn. The foam on the
wave, wrapped into the silence of salt. Sore.

From here to there. Thirst. Below, even lower, behind, farther.

Starboard. On the side of the north. Arc. On the southern shore.

God. Me. You. Us.

All god. In patched shoes. Clumsily playing the game. Awkwardly alive.
It is only the dead who do not fall. Stumble. Do we know anything?

It seems so silly.

Yellowish grey. Black lines in the red sun. Sand underneath. Hot.

There, cicadas are glowing and resin is cracking in pine trees.

Then a smell. Pungent coffee. In that café on a cloud. Crowd.

And I suddenly become the singular of memory. A stranger. Then
memory's empty mirror.

In the step of a foot on its way.

Is life a movement or a face? A mausoleum of victory or an ossuary?

Anxiety. My self is a dam against everything. It is the distress of many
who do not know if the evening will come. Is homeland a safe word?
Or the quietness of a forest shaken by a shriek of deer?

Is language pleasure, sweetness or just the syllable of obstruction in
the larynx.

Is it fear? It is fear. We are the crowd that has poured out blood.

A deaf ear, on the doorstep of a move. Into a vaporous drop of
water. Into a narrow footpath.

Nobody hears. Nobody knows. Fast, far. Away.

Into oneself with no-one. Why a kiss? Without an echo. A word.
Without an echo.

The last sentence has silently, without a farewell, gone elsewhere.

With a begging stick on its shoulder. In the bundle a heart which
has escaped from the chest.

It is only the cats who still sing nocturnal loves. Make love out loud.

In two's. Ferally.

To us, the night is only a land promised to sleep. And the day nightlike.
Awkward. Weirdly strange. We have been claimed by a drily insane,
cancerous time.

Truly strange. We are being returned to the well.

Arrival into Night, via Afternoon

I placed your deck chair on the grass behind the wall.
To taste the arrival and the breadth of greenery.
So that we could shine into each other's eyes. Where the rose had budded.
So that the moonlight—our grove in it—would keep you company.
The moonlight that relieves the summer. Binds our bodies together.

Overcomes time. Casts away the shadowy dead.
Unfolds a path along the milky way. Delicate beauty. An afternoon
of desires, the chatter of lilies-of-the-valley.
On piano keys. The rainbow's song, the smell of melody.
Just like when the sea washed up a smile.
When we sat down in the sky and used words to draw smiles.
Just like then. Just like then. When there was a whisper of a clear
creek in the canopies of trees.

I placed your deck chair on the carpet of my softness.
Beside a thought of warmth. And hope. A heart.
The deck chair is all alone. Pale as a stray soul. White as the absent snow.
The sound of arrivals has gotten lost. Is it no longer to be found?
Has the monster of cold mountains put a spell on it? Or a departure
to the other side of the world?
Has it been carried away by a trajectory?
The silence. It has lain down on the deck chair. And fallen asleep.

Arrival on a Dirge

The pain is growing. Slipping in through the cracks of an afternoon.
Coming to my house. An uninvited wasp. It stings into the light.

Hazing it.

The pain of the sad.

The pain of the outcast.

The pain of the poor.

The pain of the solitary.

I go through the day without knowing about the day.

There are too many. Too many. Empty seconds. Tick tock. Tick tock.

Sound in the silence of sound. Passes into an eclipse. Into a ring of
the unknown.

The pain. Of the old.

The pain. Of the sick.

The pain. Of the lame.

Who know about the end. The pain of waiting.

And my soul has no reason to applaud.

Arrival without Departure

I had never seen a man cry. Wrap his grief onto the grey sky. His gloom into his eyes. His anguish behind the clouds of some past days' substance.

Men do not cry. They mustn't. Men are as strong as an oak tree that has been blown down by a storm...

I had never seen a man cry.

Turn his self to the dark east before a sea storm.

Men hide their solitude. They lock themselves in shells of despair.

Men must pass lightly through time.

I don't see the man in me when I wake up in the morning.

Too much fear is waiting in the hours. Too much unfamiliar noise.

My muscles are like thoughts: too tired to walk.

My heart is like a mountain: too big for the world. Which is groaning. Which is narrowing down.

I had never seen a man cry.

But yesterday, the day was overflowing with tears.

And a man wept. He had lost his toy. The purpose of his birth.

Departure and Period, Without a Hyphen

I know. Many things. About tomorrow.
Its secrets. Man proposes. God disposes.
This is why I no longer sleep. To not be taken aback.
I would like to be alive when I look into the eyes of long slumber.
I can dream about white horses.
I can dream about women's hips. Breasts.
I can dream about light. Grey. Haze and the sky.
I can dream about the fields and poppy.
I can dream about myself.
I can dream about the first cry. The last laughter.
But when tomorrow comes. I do not trust tomorrow.
That it will let me dream.
It will draw a lightning bolt on a dry leaf.
And then period. My open mouth will
no longer catch my breath, or the butterflies in the air.

Look, There Are Still Desires

Do your belly dance for me again,
shake your hips, let the skeletons collapse.

I want to see your passion before you envelop me in silence
and the void where the voice is heard no more, since you have
dried up your tongue,

once seeking words on my body.

Do your belly dance for me again,
then look towards spring,

I will carve out my winter by myself on the crest of pain.

I will become the knight of a plush seed

I will put away my shield and, unarmed, battle
the snow mutely falling on the ground.

I have forgotten. The betrayal.

Back then, I did not know about the finality of all things. I still don't.
And when I encounter time, it is already too late for questions.

Hence, do your belly dance for me again.

So I may draw your hips into my gaze, and all that comes along.

To recall once more how it feels to be on Earth
with the scent of your bare core reading me a poem.

Translated by Barbara Jurša

Foto © Heike Steinweg/Subrakamp Verlag

Ariane Koch

Ariane Koch (Basel, 1988) je švicarska pisateljica in gledališka performerka. Po diplomi na Visoki šoli za umetnost in oblikovanje v Baslu se je ukvarjala še z interdisciplinarnim univerzitetnim študijem gledališča v Bernu, filozofije v Baslu in literarnega pisanja na bernski Visoki šoli za umetnost. Je članica svobodne gledališke skupine GKW (Moïra Gilliéron, Ariane Koch in Zino Wey), ki izvaja »skupne projekte med metafiziko in poetično znanstveno fantastiko, ki večinoma obravnavajo izginjanje, človečnost in prihodnjo preteklost«. Piše besedila za gledališče in performans, radijske igre in literarno prozo, pogosto v okviru GKW ali z umetnico Sarino Scheidegger. Bila je ustavniteljica in urednica kulturne revije *Lasso* (2010–2015), platforme za umetnost in literaturo. S performansami je nastopila v Baslu, Berlinu, Istanbulu, Kairu in Moskvi. Prejela je več štipendij, med drugim štipendijo Literarnega kolokvija v Berlinu (2014) in Mednarodnega centra za umetnost v Parizu (2020). Od leta 2019 poučuje na Inštitutu za estetsko prakso in teorijo v Baslu. Za svoj prvenec, roman *Die Aufdrängung* (2021; Vseljivec), je med drugim prejela nagrado aspekte (ZDF) in švicarsko literarno nagrado.

Ariane Koch (Basel, 1988) is a Swiss writer and theatre performer. After graduating from the Basel University of Art and Design, she pursued Interdisciplinary University Studies in Theatre in Berne, Philosophy in Basle and Literary Writing at Berne University of the Arts. She is a member of the free theatre group GKW (Moïra Gilliéron, Ariane Koch and Zino Wey), which carries out “collaborative projects between metaphysics and poetic science fiction, mostly dealing with disappearance, humanity and the future past.” She writes texts for theatre and performance, radio dramas and literary fiction, often in the context of GKW or with artist Sarina Scheidegger. She was the founder and editor of the cultural magazine *Lasso* (2010–2015), a platform for art and literature. She has performed in Basel, Berlin, Istanbul, Cairo and Moscow. She has received several grants, including a grant from the Literary Colloquium Berlin (2014) and the International Centre for Arts in Paris (2020). Since 2019, she has been teaching at the Institute for Aesthetic Practice and Theory in Basel. For her debut novel *Die Aufdrängung* (2021; Overstaying), she received, among others, the Aspekte Literature Prize (ZDF) and the Swiss Literary Award.

Die Aufdrängung

(Abschnitte)

Dort, wo der Gast hergekommen ist, ist er jetzt nicht mehr. Dort, wo er war, ist jetzt nur noch ein Nicht-Gast. Dort, wo der Gast nicht mehr ist, hat es jemand mit einer Leere zu tun, vielleicht einer pulsierenden Leere. Jemand sieht sich mit der Abwesenheit des Gastes konfrontiert. Jemand ist vielleicht verwundert, vielleicht traurig, vielleicht froh darüber.

Alles, was der Gast hier zu viel sein könnte, ist er vielleicht irgendwo zu wenig. Hier hat nichts gefehlt. Hier hat niemand auf einen Gast gewartet. Hier gibt es alles bereits im Überfluss.

Nur die Rondellbar fällt langsam auseinander. Die goldenen Tücher, die an die Wände getackert worden sind, lösen sich zunehmend ab, und auch die Menschen, die trinkend am Rund des Tresens sitzen, bekommen Falten, erst nur um die Augen, dann um den Mund. Irgendwann werden ihnen die Halslappen im Bierschaum hängen. Die Rondellbar ist zunehmend ein Museum, in dem Fossilien hausen. Manchmal imaginiere ich Beschriftungen, imaginiere Vitrinen, Becken, um die Versteinerungen einzulegen: der Künstler mit Schnauz; eine Frau mit sehr langem Haar, deren Gesicht beschäftigt aussieht und welche vorzugsweise ein Gewand wie die Schuppen eines Fisches trägt; eine weitere Frau mit kürzerem Haar, ihr fallen manchmal die Getränke spektakulär aus den Händen. Ja, auch diese Fossilien brauchen ein Zuhause.

Überhaupt habe ich ja schon mein Leben lang Abschiedssehnsüchte und gehe dann doch nie weg. Überhaupt denke und spreche ich bereits mein Leben lang vom Weggehen, aber bin noch immer hier. Ich bin das allerälteste Fossil und hasse diese Kleinstadt so sehr, dass ich mich an ihr rächen werde, indem ich nie wirklich von hier weggehe, auch wenn ich ständig so tue, als ginge ich weg. Ich bin das allerälteste Fossil, und auch wenn man mich auf Knien bitten würde, von hier wegzugehen, so bliebe ich doch.

Vielleicht ist der Gast der Einzige, der den Unterschied zwischen Möglichkeiten und Tatsächlichkeiten begriffen hat. Vielleicht hat er zwar überhaupt nie irgendwohin gehen wollen, vielleicht wollte er schon sein ganzes Leben lang bleiben, aber hat dennoch das Unausweichliche dem Nicht-Wollen vorzuziehen geschafft.

Ich dachte, ich sollte dem Gast sagen, dass er stolz auf sich sein kann, etwas begriffen zu haben, was eine Kleinstadt voller Fossilien

---

keine Sekunde zu begreifen im Stande ist – nicht einmal wenn ihnen das Interieur auf die Schädeldecken rieselt. Ich dachte, ich könnte dem Gast von meinem möglichen Weggehen erzählen, so dass er mir dessen Durchführbarkeit voraussage. Beziehungsweise erhoffte ich mir, dass – wenn ich mich dem Gast nähern würde – ein wenig von seinem Weggegangen-Sein auf mich überschwappe, mich wie eine Welle aus der Stadt hinausspüle. Kurz: Ich benötigte eine Fachperson.

Manchmal denke ich, ich sollte nicht mehr vom Weggehen sprechen, weil ich schon zu viel vom Weggehen gesprochen habe. Ich spreche jeden Tag vom Weggehen und werde nie müde davon. Ich frage mich, ob man nur irgendwo bleiben kann, indem man ständig vom Weggehen spricht. Wer nämlich nur vom Bleiben spricht, der ist doch innerlich schon längst weggegangen, oder?

*

Vor meinem Haus stehen zwei Wächterlöwen, beide das Gebiss weit aufgerissen, jeweils eine Tatze auf einer Kugel ruhend, den Gast dennoch nicht abschreckend. Ich sagte zu ihm: Du kannst gern zu mir kommen, aber du musst deine eigene Matratze mitbringen, außer du willst auf einer Luftmatratze schlafen, aus der stetig Luft entweicht, so dass du eigentlich am Boden schliefest, wobei nicht direkt am Boden, denn ich besitze einen Perserteppich, den jemand einmal hier vergessen hat, aber den du von mir aus übernehmen kannst, also dich darauf niederlegen, wenn es dich nach einer Nackenstarre dürtet.

Der Gast trug also eine Matratze mit lachsfarbenem Überzug durch die Kleinstadt. Ich vermute, die Frau im hellgrauen Mantel hat sie ihm geliehen. Manchmal setzte er die Matratze auf einer Parkbank ab, ruhte sich kurz aus, stierte mit seinen Augen wieder zum Berg, der noch immer untätig zurückschaute, genau wie die Passanten.

Ich hatte nicht die Höflichkeit gehabt, dabei zu helfen, sein Gepäck zu tragen. Er kam diesem nur schwer schnaufend und in leicht gebückter Haltung bei, entweder nach links oder rechts kippend. So zog er es die Treppen hinauf, Stufe für Stufe, schrammte an den Flurwänden entlang und bezog schließlich die Kammer, deren Grundriss quadratisch ist und die komplett mit kaputten Staubsaugern verstellt war. Der Gast legte die Matratze zwischen die schlackernden Staubsaugerrüssel, die des Nachts heimlich an ihm schnüffeln würden, was er damals noch nicht ahnte.

Ich habe den Gast aufgenommen, weil ich in einem Haus mit zehn Zimmern wohne, wovon ich in nur neun residiere, also ein Zimmer leer stand. Ich bekam deswegen ständig Anrufe von Interessenten, obwohl ich es nie öffentlich ausgeschrieben hatte. irgendwann nahm ich keine Anrufe mehr entgegen. Das Zimmer verstaubte, man sollte es umfunktionieren, dachte ich. Es könnten Haustiere oder Nomaden darin wohnen. Einmal dachte ich sogar, ein Diener. Das Zimmer hatte früher einer Person gehört, die dauernd auf Reisen war, was mir gelegen kam. Erst hatte sie noch regelmäßig Fotos und Postkarten geschickt. Später habe ich nichts mehr von ihr gehört. Der Name der Person ist noch am Briefkasten befestigt, aber mittlerweile von der Sonne ausgebleicht, vom Regen abgewaschen und also unleserlich geworden. Meinen Namen kann man hingegen ganz wunderbar lesen.

Ich habe nie gewusst, was das eigentlich für ein Name ist, der mir vererbt wurde. Ich habe mir nie die Mühe gemacht, diesen Namen, den ich zu tragen verdammt bin, nachzuschlagen. Ab und zu sind mir Namensvettern in Büchern begegnet, zum Beispiel ein misogyner Richter um die Jahrhundertwende, ein wahnsinniger Parasitenforscher oder eine Firma, die es sich zur Aufgabe gemacht hat, Waffen herzustellen und in die weite Welt hinauszusenden.

Natürlich hat auch der Gast einen Namen. Einen recht langen sogar. Aber so lang, dass man ihn sich beim besten Willen nicht einprägen kann.

*

Wenn es mich zuweilen in das Dunkel der Weltabgründe zieht, so rufe ich den einen oder anderen Bekannten an, um ihm davon zu berichten, wie es sich mit einem Angehörigen einer diskriminierten Randständigkeit lebt, und wenn mir die Schilderungen besonders gut gelingen, so schlägt mir tiefe Bewunderung für mein soziales und humanes Engagement entgegen, die ich dann mit geheucheltem Hüsteln vermeintlich bescheiden entgegennehme. Es ist von großer Wichtigkeit, dass ein Gast sich wohlfühlt, sage ich dann. Dass es ihm vorkommt, als würde er auf Händen getragen, und er sich schwebend fühlt. Deshalb ist es zu keinem Zeitpunkt angebracht, sich über des Gastes Gewohnheiten zu beklagen oder sich seinen Eigenarten gegenüber fragend zu verhalten, sondern von umso größerer Dringlichkeit, sie zu begrüßen und affirmativ in den Tagesablauf einzubauen, doziere ich ins Telefon.

Für mich denke ich: Nur äußerst selten würde ich den Gast mit anderen Menschen verkehren lassen. Er soll mein wissenschaftliches Experiment werden, meins allein. Ich müsste ihn nur genügend füttern und wissen lassen, dass ich die Hausherrin bin. Und es ist ja nicht einmal so, dass er bemerken würde, dass ihm der Schal ähnlich einem Schwanz unten aus der Jacke hinaushängt und am Boden nachschleift.

Der Gast ist sehr allein mit mir, denke ich noch, bevor ich mich des Nachts ins Bett fallen lasse.

Vseljivec

(odlomki iz romana)

Tam, od koder je gost prišel, ga ni več. Tam, kjer je bil, je sedaj le še nekakšen ne-gost. Tam, kjer ga ni več, se nekdo spopada s praznino, morda utripajočo praznino. Nekdo se je prisiljen soočiti z njegovo odsotnostjo. Nekdo je zato morda začuden, morda žalosten, morda vesel.

Kar bi gost lahko bil tu preveč, je morda nekje drugje premalo. Tu ni nič manjkalo. Tu nihče ni pričakoval nobenega gosta. Vsega je že več kot dovolj.

Le Rondellbar počasi razpada. Zlato blago, ki so ga s sponkami pripeli na steno, se vse bolj lušči od podlage in tudi ljudje, ki piyejo za polkrožnim šankom, so vse bolj zgubani, najprej okrog oči, nato okrog ust. Nekega dne se jim bodo podbradki pomočili v pivsko peno. Rondellbar vse bolj spominja na muzej, v katerem bivajo fosili. Včasih si predstavljam napise, predstavljam si vitrine in steklene posode, v katere shranjujejo okamnele primerke: umetnika z brki, žensko z zelo dolgimi lasmi, katere obraz je videti zelo zaposlen in ki najraje nosi obleko z vzorcem ribljih lusk; še eno žensko s krajsimi lasmi, ki ji od časa do časa pijača spektakularno pade iz rok. Ja, tudi ti fosili rabijo dom.

Na splošno že vse življenje hlepim po odhodu, a vendor nikdar ne odidem. Na splošno že vse življenje mislim in govorim le o odhajanju, a sem še kar tu. Sama sem najstarejši fosil in tako zelo sovražim to malo mesto, da se mu bom maščevala tako, da nalašč ne bom odšla, čeprav se ves čas pretvarjam, da bom odšla. Sama sem najstarejši fosil, in tudi če bi me na kolenih prosili, naj odidem, bi ostala.

Morda je gost edini, ki je doumel razliko med možnim in dejanskim. Morda si nikdar ni želel oditi, morda si je vse življenje želel ostati, a vendor je neizbežnost prevladala nad njegovo ne-željo.

Pomislila sem, da moram gostu reči, naj bo ponosen, da je dojel nekaj, česar v malem mestu ni sposoben dojeti nihče – niti tedaj, ko se jim strop že kruši na temena. Pomislila sem, da moram gostu omeniti svoj morebitni odhod, da mi bo jasnovidno povedal, ali je izvedljiv. Pravzaprav sem upala – če bi se gostu nekoliko približala –, da bi del njegovega dejanskega odhoda pljusknil name in me kot val odplaknil iz mesta. Da ne dolgovezim: potrebovala sem strokovnjaka.

Včasih si mislim, da ne bi smela več govoriti o odhajanju, ker sem o odhajanju govorila že čisto preveč. Vsak dan govorim o odhajanju in se tega nikdar ne naveličam. Sprašujem se, ali lahko nekje ostaneš le, če stalno govorиш o odhajanju. Kdor namreč govorí le o tem, da bi na nekem kraju ostal, ga je notranje že zdavnaj zapustil, kajne?

*

Pred mojo hišo sta dva leva čuvaja, s široko razprtim zobovjem, s taco na krogli, a vendar nista preplašila gosta. Rekla sem mu: z veseljem lahko prideš k meni, a si moraš prinesi lastno vzmetnico, če nočeš spati na napihljivi blazini, iz katere uhaja zrak, tako da bi pravzaprav spal na tleh, no, ne ravno neposredno na tleh, kajti imam perzijsko preprogo, ki jo je nekoč nekdo pozabil tu, torej lahko ležeš nanjo, če si na vsak način želiš razbolelega tilnika.

In tako je gost tovoril vzmetnico s prevleko lososove barve po vsem malem mestu. Domnevam, da mu jo je posodila ženska v svetlo sivem plašču. Včasih je odložil vzmetnico na klop v parku, si na kratko oddahnil, se spet zastrmel v goro, ki mu je še vedno nesočutno vračala pogled, prav kakor mimoidoči.

Nisem bila tako vlijudna, da bi mu pomagala s prtljago. Obvladal jo je le stežka, ves sklučen je sopel, pri čemer mu je torbe premetavalo na levo ali na desno. Zvlekel jih je gor po stopnicah, eno za drugo, popraskal stene v veži in se naposled vselil v majhno sobo, katere tloris je kvadratec in ki je bila do zadnjega kotička natrpana s pokvarjenimi sesalniki. Gost je odložil vzmetnico med mitgetave rilce sesalnikov, ki so ga ponoči skrivaj ovohavali, česar takrat še ni slutil.

Gosta sem sprejela, ker živim v hiši z desetimi sobami, a ker bivam le v devetih, je bila torej ena soba prazna. Ves čas so me klicarili neki interesenti, čeprav nikdar nisem objavila oglasa. V nekem trenutku sem nehala dvigovati telefon. Soba se je zaprašila, morali bi jo uporabiti kako drugače, sem pomislila. Domače živali bi lahko prebivale v njej ali nomadi. Nekoč sem pomislila celo na slugo. Soba je prej pripadala osebi, ki je ves čas potovala, kar mi je bilo še kako prav. Sprva je še redno pošiljala fotografije in razglednice. Pozneje od nje ni bilo več glasu. Ime te osebe je še vedno napisano na poštnem nabiralniku, a v vsem tem času je že pobledelo od sonca, sprano od dežja in zato nečitljivo. Moje ime pa je mogoče nadvse jasno prebrati.

Nikdar nisem vedela, kakšno ime sem pravzaprav podedovala. Nikdar se nisem potrudila, da bi preverila izvor imena, na katero sem obsojena. Od časa do časa sem v knjigah naletela na soimenjake, na primer na nekega mizoginega sodnika na prelomu stoletja, nekega norega strokovnjaka za parazite ali podjetje, ki si je zadalo nalogo, da izdeluje orožje in ga pošilja v širni svet.

Seveda ima tudi gost ime. Pa še zelo dolgo je. Tako dolgo, da si ga pri najboljši volji ne moreš zapomniti.

*

Kadar me nekaj vleče v temine prepadov tega sveta, pokličem tega ali onega znanca, da mu poročam o življenju s pripadnikom diskriminiranega obrojba, in če se mi opis posebej posreči, za svojo socialno in humano dejavnost požanjem globoko občudovanje, na katero se odzovem z lažnim pokašljevanjem kot znamenjem domnevne skromnosti. Nadvse pomembno je, da se gost dobro počuti, še pripomnim. Da se mu zdi, kot da ga nosim na rokah, da ima občutek, kot da lebdi. Zato se mi niti za hip ne zdi primerno, da bi se pritoževala nad njegovimi navadami ali njegovimi posebnostmi, temveč je še toliko bolj nujno, da jih razumevajoče sprejmem in afirmativno vključim v potek dneva, še pametujem po telefonu.

Sama pri sebi pa si mislim: le skrajno redko bom dopustila, da se gost druži z drugimi ljudmi. Hočem, da je moj znanstveni eksperiment, samo moj. Le dovolj dobro ga moram hraniči in mu dati vedeti, da sem v tej hiši jaz gospodarica. A saj niti ne opazi, če mu šal kot rep moli izpod jakne in se mu vleče po tleh.

Gost je z menoj zelo osamljen, še pomislim, preden zvečer padem v posteljo.

Prevedla Amalija Maček

Overstaying

(extracts)

In the place where the visitor came from, he no longer is. In the place where he was, there is now only a non-him. In the place where the visitor no longer is, someone is dealing with a gap, an empty space, possibly a pulsating empty space. Someone finds him- or herself confronted with the visitor's absence. Someone is possibly baffled, possibly sad, possibly happy about it.

Everything the visitor might be too much of here, he is perhaps too little of somewhere else. Here there was nothing missing. Here no one was waiting for a visitor. Here there is everything to excess already.

Only the Roundel Bar is gradually falling apart. The golden kerchiefs tacked to the walls are increasingly coming loose; the people drinking along the ring of the bar, too, are getting wrinkles, first in the corners of their eyes, then in the corners of their mouths. Sooner or later their jowls will be hanging down into their beer foam. The Roundel Bar is turning more and more into a museum housing fossils. Sometimes I imagine wall text, glass cases, basins to put the fossils into: the artist with the walrus mustache; a woman with very long hair and a busy-looking face who likes to wear a dress that looks like fish scales; another woman with shorter hair whose drinks sometimes slip spectacularly out of her hands. Yes, these fossils need a home too.

The fact is, all my life I've longed to go away but then I've never left. The fact is, I've been thinking about leaving and talking about leaving my whole life long but I'm still here. I am the oldest fossil of all, and I hate this small town so much that I'll have my revenge on it by never actually leaving, even if I constantly act like I'm about to. I am the oldest fossil of all, and even if someone asked me on bended knee to leave here I would stay anyway.

Maybe the only one who has understood the difference between possibilities and actualities is the visitor. Maybe he never actually wanted to go anywhere at all, maybe he just wanted to stay where he was, all his life, but he has nevertheless managed to privilege the unavoidable over the unwanted.

I thought I should tell the visitor that he should be proud of himself for having understood something that a small town full of

fossils is never, not for one single second, capable of understanding—not even when the rooms are percolating and dripping onto their skulls. I thought I might tell the visitor about my possible departure so that he could prognosticate its feasibility. Or maybe I hoped that, if I got closer to the visitor, a little of his having left would spill over onto me and flush me out of town like a giant wave. In short: I needed an expert.

Sometimes I think I shouldn't talk about leaving anymore because I've already talked about it too much. Not a day goes by that I don't talk about leaving. I never get tired of talking about it. I wonder if the only way it's possible to stay somewhere is if you constantly talk about leaving. Since someone who only talks about staying has really, on the inside, long since left already, right?

---

*

There are two lions guarding the front of my house, both with jaws open wide, each resting a paw on a respective sphere, yet they did not scare off the visitor. I said to him: You're welcome to come stay with me but you'll have to bring your own mattress, unless you want to sleep on an air mattress that the air gradually leaks out of so that you're actually sleeping on the floor, but not directly on the floor, since I own a Persian carpet that someone forgot and left here once, but I don't mind if you use it, that is, lie on it, if you're in the mood for a sore neck.

And so the visitor carried a mattress with a salmon-colored slipcover through the small town. I presume the lady in the light-gray overcoat loaned it to him. Now and then he put the mattress down on a park bench, took a short break, and stared up once again at the mountain, which peered back down, impassive as always, just like the passersby.

I hadn't been polite enough to help him carry his luggage. He managed it, but only puffing heavily, in a slightly bent posture, tipping either to the left or the right. He made it up the stairs, step by step, scraping the walls of the hallway, and finally moved into the room, which was square and stuffed with broken vacuum cleaners. The visitor put the mattress between the flapping vacuum cleaner nozzles that would quietly nuzzle up to him at night, something he did not yet expect.

I took in the visitor because I live in a house with ten rooms and reside in only nine of them, which is to say, I have an empty room. As a result I always used to get phone calls from interested parties, even though I had never advertised the room publicly. At some point I simply stopped answering the phone. The room got dusty, and I thought: I should repurpose it. Housepets could live there, or nomads. One time I even considered a butler. The room used to belong to someone who was permanently traveling, which I found convenient. At first they would regularly send me photos and postcards; later, I never heard from them again. The person's name is still affixed to the mailbox, but by now it's been bleached by the sun, blurred by the rain, and made illegible. My name, in contrast, remains wonderfully legible.

I've never actually known what kind of name it is that I was bequeathed. I never bothered to look it up, this name I was

condemned to bear. Every now and then I run across namesakes in books, for instance a misogynist judge from around the turn of the century, an insane biologist specializing in parasites, or a company whose mission is to manufacture weapons and send them out into the world.

The visitor has a name too, of course. A really long one, in fact. But it's so long that one simply cannot remember it, no matter how hard one tries.

*

Occasionally when I find myself in the darkness of the bottomless pits of the world, I call up one or another of my friends and acquaintances to inform them how it's going for a member of a discriminated minority, and when I pull off an especially good description I receive in return deep admiration for my social and humane engagement, which I accept with pretend modesty and a fake cough. It is of the utmost importance that a visitor feel comfortable, I then say. That he feel taken in hand, floating along. Therefore it is never at any point appropriate to complain about the visitor's proclivities or seem to question his particular ways—no, it is all the more urgent to welcome and incorporate them affirmingly into one's daily routine, I pontificate into the telephone.

Meanwhile I think to myself: I will only very, very rarely let the visitor interact with other people. He should be my scientific experiment, mine alone. I need only feed him enough and make sure he knows that I am the mistress of this house. It's not even like he'd notice his scarf hanging out the bottom of his jacket in back like a tail, dragging along the floor.

The visitor is all alone with me, I think, before I drop into bed at night.

Translated by Damion Searls

Foto © Tomaž Skale

Gašper Kralj

Gašper Kralj (Ljubljana, 1974) je pisatelj in prevajalec. Uvendar se je z aktivizmom, tako v Sloveniji (npr. v zvezi s postojanskim centrom za tujce) kot v Mehiki in Gvatemali, kjer je opravil terensko raziskavo za doktorsko disertacijo s področja socialne antropologije; izšla je kot monografija *Izginuli in vrjeni. Pričevanja o uporih v Gvatemali in Latinski Ameriki* (Založba /*cf., 2008). Za nekaj let se je ustalil v Kataloniji, tam prevajal špansko pišeče avtorje (Javier Cercas, Eduardo Galeano, Ernesto Sábato, Carlos G. Villa), raziskoval literarno fikcijo in snoval roman *Rok trajanja*. Ta je izšel pri Založbi /*cf. leta 2016, leta 2021 je dočakal madžarski (prev. Emese Rajsli), leta 2023 bo izšel nemški prevod (prev. Alexander Rath). Za svoj drugi roman *Škrbine* (Založba /*cf., 2020) je leta 2021 prejel Cankarjevo nagrado za najboljše izvirno literarno delo, z njim se je uvrstil tudi v ožji izbor za nagrado Evropske unije za književnost in za nagrado kresnik; tudi ta roman bo izšel v nemškem prevodu (prev. Felix Mayer in Jernej Biščak). Gašper Kralj je bil gost mednarodnih literarnih srečanj in festivalov v Budimpešti in Kielu. S soprevajalko Tino Malič je bil dvakrat nominiran za nagrado esAsi, in sicer za prevod romana *Vojaki Salamine* Javierja Cercasa (Založba /*cf., 2013) ter dela *Otroci dni* Eduarda Galeana (Sanje, 2014).

Gašper Kralj (Ljubljana, 1974) is a writer and translator. He has been involved in activism, both in Slovenia (e.g., in connection with the Postojna Centre for Foreigners) and in Mexico and Guatemala, where he conducted research for his doctoral dissertation in Social Anthropology. The work was published as a monograph, *The Disappeared and the Returned: Testimonials on the Uprisings in Guatemala and Latin America* (Založba /*cf., 2008). He lived in Catalonia for a few years, translating Spanish authors (Javier Cercas, Eduardo Galeano, Ernesto Sábato, Carlos G. Villa), researching literary fiction and writing the novel *Rok trajanja* (2016; Expiry Date). Published by Založba /*cf. publishing house in 2016, a Hungarian translation (by Emese Rajsli) came out in 2021, and a German translation (by Alexander Rath) in 2023. For his second novel, *Škrbine* (2020; Stubs), he won the Cankar Prize for the best original work of literature, and was shortlisted for the European Union Prize for Literature and the Kresnik Award. *Škrbine* will also be published in German (translation by Felix Mayer and Jernej Biščak). Kralj has been a guest at international literary meetings and festivals in Budapest and Kiel. With his co-translator Tina Malič, he has been nominated twice for the esAsi Prize, for the translation of Javier Cercas's *Soldiers of Salamis* (Založba /*cf., 2013) and Eduardo Galeano's *Children of the Days* (Sanje, 2014).

Škrbine

(odlomek)

Ko sem ponovno prebrala tisto, kar mi je poslal, preden je prišel k meni v Barcelono, se mi je nekaj dni kakor zguljen refren prikazovala hiša. Znamenje, da te je nekaj obsedlo, je, da nenadoma vidiš povezave, kjer jih prej nisi. Ne zato, ker bi bila posebej pozorna na detajle, ampak zato, ker ne vidiš drugega. Hiša? sem si rekla. Kakšna hiša? Seveda, mi je poblisnilo v možganih, tista, v kateri je njegova stara mati živela pred vojno. Izbrskala sem zemljevid. Vso noč presedela za računalnikom. Prebrala vse, kar sem našla na spletu.

*

V vagonu je bilo zelo mraz, čeprav so bila okna zaprta. Gretje ni delalo. Da o kakšnih modrih prtičkih iz jedilnega vagona avstrijskih železnic ne govorim. Iz zasvinjane plastične reže, kot jih je najti v spodnjih delih vrat v stranišča ali kuhinjah cenenih menz, le da pri glavi, je vel kvečjemu nekoliko toplejši zrak z vonjem po rokforju. Plemeniti plesni je izdihan zrak mojih študentskih sopotnikov primešal vonjave po zobni trohnobi. Popil sem vodko in pivo in se zavit v očetovo jakno nekako namestil na neudobno sedišče. Zaspal sem malo pred glavno postajo. Tako sem izstopil eno ali dve prepozno. Zaradi vlaka, polbudnega ali polpijanega stanja, v katerem sem bil, pa tudi postaje, še iz časov, ko so tja položili prve železniške pragove in tračnice, se mi je zazdelo, da sem se prikazal v časovni razpoki. Uslužbenec (morda kretničar?) na postaji je bil videti, kot bi ušel iz kultnega romana češke satire. V razpeti uniformi je ves zaripel vrtel ročico in tako spuščal ali dvigoval zapornice. S konca 19. ali začetka 20. stoletja sem se potem odpravil v center. Pravzaprav nisem šel takoj v center-center. Prečkal sem most. Nad reko je visela meglja. Grič, posut s hiškami, je kronala velika cerkev. Z žic nad cesto in ob vhodu v mesto so bingljali venci in svetlobni grozdi s po tremi ali štirimi okrasnimi modrimi lučmi. Prav bedno, pa zato do električnega števca nekje in do okolja prijazno ...

*

Ob slikah na spletu sem najprej pomislila, koliko vode. In potem, kako prisrčne hiške, ki gledajo na reko. Načrtovala sem enodnevno turo. Da ne bi kam zašel ali se mi kje izgubil – vidi iglice, ne

gozda –, sem mu pripravila posnetek spletnega zemljevida: narisala krožno pešpot, predvidela postanke, vrisala križce, predvidela ogled hiše, vrisala hiško. Kot če bi se tja odpravljala sama. Zakaj bi šel z avtobusom? sem mu rekla in ga poslala na vlak.

*

Nisem zavil desno, v smeri črne pike s koncentričnima krogoma, ampak pri B ali P, banki ali parkirišču ali med banko in parkiriščem, levo. Pas granitnih kock je bil poledenel. Gospe, ki hodita k istemu frizerju, in to najbrž že od gimnazije, in ki bi bili, če se ne bi dogovorili drugače, najbrž tudi enako oblečeni, z ovratnikov identičnih plaščkov bi jima bingljale nogice enakih polarnih živali, sta se prijeli pod roke. Če bi jima nataknil drsalke, bi ju lahko postavil na drsališče. Tudi sam sem šel za njima kakor po jajcih.

Ogolelo grmovje. V krošnjah starih kostanjev kopice sprijetega snega. Ko sem z asfalta stopil na kamenje, sem skoraj telebnil.

Pri pesnikovi hiši – tudi ta z dvema t-jema, sem pomislil –, ki zdaj gosti manj pesniško dušo neke firme, sem si vendarle obrisal očala. Ob spominski tabli pri vhodu me je prešinilo, da bi moral Klari predlagati, naj nekaj podobnega pritrdi nad vrata v klet.

Skozi drevored sem se počasi vzpenjal po stezi, ki je šla ob žičnati ograji, za katero je bilo prazno šolsko igrišče. Nekoliko više sem zapazil žensko. Sedela je na klopci med drevesi. Nekaj si je pritiskala k prsim. Najprej nisem videl, kaj ima tam. Iizza vlažnega debla sem od strani poškilil nanjo. Odpela je kratko svetlo modro puhovko in privzdignila pulover ali razprla jopico in štruca je spustila srce parajoč glasek. Prizor me je nenormalno prevzel. Ne vem, zakaj. Mogoče zato, ker razen njiju vsenaokoli ni bilo žive duše. Mogoče zato, ker sta bila na ozadju iz zasneženih gričev videti kot prva ali zadnja na svetu. Ko se je dete priklopilo na roditeljičino joško, sem pogledal izza debla.

*

Potovanje opravim dvakrat. Prvič, ko se nanj pripravljam. Drugič, ko se z njega vrnem. Vmes sem v službi. S tipom, ki ga vodim na daljavo, je podobno. Preden kam gre, bolje rečeno, preden ga kam pošljem, se pripravim, kot bi se tja odpravljala sama. Ko se vrne, mi gre urejanje tistih njegovih zapiskov najprej mogoče na živce, ko pa padem noter, se počutim, kot bi vse tisto doživelha sama. Počasi bom

---

zrela za vodenje po Sloveniji, sem si rekla, ampak kakšna tura bi bila to? Verina? Po vnučkovih stopinjah? Mislim, da bi napolnila avtobus.

*

Usedel sem se na sosednjo klopcovo. Bil sem utrujen. Od neprespane noči, od vožnje, od hoje v neznano, od vzpona. Ampak lahko bi se usedel tudi dve klopci naprej. Ženska me je najprej samo ošinila z očmi. Poskusil sem gledati v daljavo. Nekaj minut mi je še šlo, potem pa ne več. Kaj buljiš? je rekla. Jaz? Sem rekel. Ne, tisti zraven tebe, je rekla ženska. Hotel sem ji reči, da je buljenje v ženske joške zdravilno. Najbrž sem to prebral v kakšni reviji, ki jo je Klarina mati čisto slučajno pozabila na pultu ali podtaknila na servirni pladenj v knjižnici. Da bi morali moški pri mojih letih iz zdravstvenih razlogov vsak dan brez izjeme vsaj deset do petnajst minut strmeti v tako čudovito oprsje, kot ga ima ona. Da bi si na ta način življenje podaljšali za pet do sedem let. Da je buljenje v joške priporočljivejše od vsakega fitnesa, teka, plavanja, kolesarjenja ali borilnih veščin. Da bi si s tako redno očesno pregreho ne izboljšali le delovanja srca in ožilja, ampak znatno zmanjšali tudi tveganje za možgansko kap ali srčni infarkt. Če bi mojega očeta doletela ta sreča, ki je mene, da sem dobre četrt ure lahko mirno buljil v njeno nabreklo joškovje, se mu morda ne bi zgodilo, kar se mu je, in bi bil še danes ves možat in zgovoren. Ne bi ga zadela kap in ne bi se preobrazil v senilnega starca. Oprostite, sem rekel. Gleduh! je rekla ona in mi pokazala hrbet.

*

Ko je prispel, mi je ves paničen, tako si predstavljam, poslal sporočilo: A lahko pogledaš, kje sem? Ravno sem se vrnila s tržnice. A ne moreš sam? sem si mislila. Zdi se mi, da sem šel z napačnim vlakom, se je nadaljevalo njegovo sporočilo. Nemogoče, sem si rekla, čeprav sem mu za hiper verjela. Pripisal je ime postaje. Odložila sem vrečke. Butec je izstopil na napačni postaji. Malo sem še počakala. No, sem si rekla, a boš pogledal na telefon? Nič. Nazadnje sem mu napisala, da je vse v redu, naj gre do križišča in čez most in potem naprej po mojem zemljevidu. Šele takrat se je, tako si predstavljam, pomiril. Kakšen model! sem si rekla. Kako me spominja na nekoga. Le na koga, ženska. Stisnilo me je pri srcu. Zaščemelo notri.

*

Zdravilne seanse je bilo konec. Kje sem že? sem si rekел in se skril za telefon. Ni mi še tekla voda v grlo in nisem sprejel opcije, da bi prepoznał svoj položaj. Odprl sem zemljevid s Klarinimi zaznamki. Hiša je bila tako rekoč tik pod mano.

*

Postavi se tja pred hišo, si mislim, da bi si jo ogledal: strešniki »rdeči«, »videti novi«, napušči »obeljeni«, na njih »sivkasti madeži« – plesen, si mislim –, »fasada svetlo turkizna«, »okna v dveh vrstah po dve«, na njih »čipkaste zavese«, na policah »odcvetale lončnice«, »spodaj menza z verando« (kjer najbrž tudi rodi tele zapiske).

Nekaj časa je tam pred hišo, si mislim, pri križišču, ne »krožišču«, kot se mu zapiše na prtiček. Od tam se potem prestavi k spomeniku ali »obeležju v spomin na šest talcev« (omenja jih v pismu, ki mi ga je poslal, preden je prišel k meni v Barcelono). Tudi zdaj nič o kontekstu. Nobene letnice ali besede, ki bi vsaj napeljevala na ozadje okrutnih ukrepov po vnovični okupaciji mesta, ki je sredi druge svetovne vojne menda veljalo za edinstveno osvobojeno območje v Evropi, kar sem sama našla na spletu. Omenja le »kos upognjene ograje«, »električne sveče«, »plastične poljske cvetice«.

Od tam se, kot kaže, ponovno prestavi k hiši. Videti je, da hoče okoli nje, ne pride prav daleč, »vse je pozidano«, najbrž do kakšne stene ali ograje, od koder pa potem mimo »ogolele brajde« vendarle vidi »vrt za hišo«, najbrž prav tisti, v katerega »mehko zemljo«, ki je zdaj gotovo poledenela, sta med drugo svetovno vojno, kot piše v pismu, njegov praded in stari stric izkopala bunker, da bi vanj skrila tisto primitivno kopirno napravo. V pismu navaja imena publikacij in naklade, v katerih so jih razpečevali. Kar bi lahko vsakdo našel v arhivu. Mene bi bolj zanimala osebna zgodba. Nič o tem. Nič o »zadnji ilegalni tiskarni v mestu«. In če se ne misli ukvarjati s tem, bi lahko navezel vsaj stik s kom tam. Zakaj ni, recimo, pritisnil na zvonec? Najbrž bi ga morala sama za roko pripeljati do vrat. Kakorkoli že, ne gre k vratom.

Domnevam lahko, da gre tja, kjer je prej buljil v pročelje, in od tam na drugo stran hiše. Da se torej prikaže ob cesti, ki gre v naselje, kjer so bile nekoč njive, kar sem videla na posnetkih, ki sem jih našla na spletu; tam sem naletela tudi na to, da se je tistemu naselju tam nekoč reklo kolonija, kar se mi je zdelo posrečeno. Mi kolonijo razumemo

malo drugače, ampak tudi tja so nastanili priseljence, zavarovalničarje, državne uslužbence ... Se posipam s pepelom, to so že moje zgodovinsko-arhitekturne muhe ...

Roman Škrbine je izšel pri Založbi /*cf. (2020).

Stubs

(excerpt from the novel)

When I reread what he had sent me before he came to Barcelona, for a few days the house was appearing to me like a worn-out chorus. A sign that you are possessed by something is when you suddenly see connections where you did not see them before. Not because you pay special attention to detail, but because you don't see anything else. A house? I said to myself. What house? Of course, it flashed in my brain, the one his grandmother lived in before the war. I dug up the map. I spent the whole night behind the computer. I read everything I could find on the internet.

*

It was very cold in the car of the train, even though the windows were closed. The heating was not working. Not to mention some blue napkins from the dining car of the Austrian railways. Blowing out from the plastic slits, like those found in the lower parts of the toilet doors or in the kitchens of cheap canteens, only these were next to my head, was a slightly warmer air with Roquefort smell. Noble mould was mixed with the smell of tooth decay exhaled by my student fellow passengers. I drank vodka and beer and, wrapped in my father's jacket, somehow settled myself on the uncomfortable seat. I fell asleep just before the main station, so I got off one or two too late. Because of the train, the half-awake or half-drunken state I was in, as well as the station from the time when the first sleepers and rails were laid there, I felt as though I had appeared in a time warp. The traffic controller (perhaps a pointsman?) at the station looked as if he had escaped from a cult Czech satirical novel. Dressed in an unbuttoned uniform, he was turning a crank to lower or raise the barriers. From that late 19th or early 20th century, I then headed to the centre. Actually, I did not immediately go to the centre-centre. I crossed the bridge. Fog was hanging over the river. The hill, dotted with tiny houses, was crowned with a large church. Wreaths and light clusters with three or four decorative blue lights dangled over the road from wires and at the entrance to the town. Quite lame, but electric metre-friendly and environmentally friendly...

*

Looking at the pictures online, my first thought was all that water. And then, cute little houses looking out over the river. I was planning a one-day tour. To make sure he didn't get lost somewhere—he sees the trees, not the forest—I prepared a snapshot of the online map for him: I drew a circular path, planned the stops, drew the crosses, planned the house tour, drew the house. As if I were going there myself. Why take the bus, I told him and told him to take the train.

*

I did not turn right, in the direction of the black dot with the concentric circles, but at B or P, the bank or the car park or between the bank and the car park. The strip of granite sets was icy. The two ladies who go to the same hairdresser, and have probably done so since secondary school, and who, if they hadn't agreed otherwise, would have probably been dressed identically too, the tiny feet of identical polar animals dangling from the collars of identical coats, took each other under the arms. If I put ice skates on them, I could place them on an ice rink. I warily followed them as well.

Bare bushes. Piles of melted snow in the tops of old chestnut trees. Stepping from the asphalt onto the stones, I almost tumbled.

At the poet's house—this one with two T's as well, I thought to myself—which now hosts the less poetic soul of a company, I finally wiped my glasses. At the commemorative plaque by the entrance, it struck me that I should suggest to Klara to put up something similar above the basement door.

Through the tree line, I slowly climbed the path along the wire fence, behind which was the empty school playground. A bit higher, I noticed a woman. She was sitting on a bench among the trees. She was pressing something to her chest. At first, I didn't see what she had there. I sneaked a peak at her from behind a damp trunk. She unzipped her short light blue puffer jacket, lifted her sweater or unbuttoned her cardigan and the bundle let out a heartbreakingly tiny voice. I was abnormally overwhelmed by the scene. I do not know why. Maybe because there wasn't a living soul in sight except for them. Maybe because against the backdrop of the snow-covered hills they looked like the first or the last in the world. When the child latched onto the parent's breast, I looked from behind the tree trunk.

*

I make the journey twice. The first time is when I am preparing for it. The second time is when I return from it. In between, I'm at work. It's similar with the guy I guide remotely. Before he goes somewhere, or rather, before I send him somewhere, I prepare as if I were going there myself. When he comes back, editing those notes of his may get on my nerves at first, but once I lose myself in it, I feel like I've experienced it all myself. I will slowly mature to become a guide around Slovenia, I said to myself, but what kind of a tour would that be? Vera's? Following in your grandson's footsteps? I think I'd fill up a bus.

*

I sat down on the next bench. I was tired. From a sleepless night, from driving, from walking into the unknown, from the climb. But I could have sat down two benches further. At first the woman just glanced at me. I tried to look into the distance. For a few minutes I could do it, but then not anymore. What are you staring at? she said. Me? I said. No, the one next to you, said the woman. I wanted to tell her that staring at women's tits is healing. I must have read that in some magazine that Klara's mother had accidentally left on the counter or slipped on the serving tray in the library. That men of my age should, for health reasons, spend at least ten to fifteen minutes every day, without exception, staring at breasts as magnificent as hers. That by doing so, one would extend one's life by five to seven years. That staring at boobs is more recommendable than any fitness class, running, swimming, cycling, or martial arts. That regular eye indulgence not only improves your cardiovascular function, but also significantly reduces your risk of stroke or heart attack. If my father had had the good fortune that I had, to be able to stare at her swollen titties in peace for a good quarter of an hour, that might not have happened to him, and he would still be all manly and talkative today. He would not have had a stroke and turned into a senile old man. Excuse me, I said. Ogler! she said, showing me her back.

*

When he arrived, in a panic, so I imagine, he sent me a message: Can you check where I am? I've just come back from the market. But can't you do it yourself? It seems to me that I took the wrong

train, his message continued. Impossible, I told myself, although for a second, I believed him. He wrote the name of the station. I put down my bags. The idiot got off at the wrong station. I waited a little longer. Well, I said to myself, will you look at your phone? Nothing. Finally, I texted him that everything was fine, that he should go to the crossroads and over the bridge and then, according to my map, straight-ahead. Only then, so I imagine, did he calm down. What a guy! I said to myself. How he reminds me of someone. But who, woman. I felt my heart ache. A tingle inside.

*

The healing session was over. Where am I again? I said to myself and hid behind the phone. I wasn't in a pickle yet and I didn't accept the option to acknowledge my situation. I opened the map with Klara's notes. The house was practically right below me.

*

He stands there in front of the house, so I imagine, to take a look at it: roof tiles “red,” “looks new,” overhangs “whitewashed,” on them, “grey stains”—mould, so I imagine—, “facade bright turquoise,” “windows in two rows of two,” on them, “lace curtains,” on the shelves “flowered potted plants,” “downstairs a canteen with a porch” (where he probably also births to these notes).

He stays in front of the house for a while, so I imagine, at the crossroads, not at the roundabout as he wrote on his napkin. From there, he then moves on to the monument, or ‘the memorial to the six hostages’ (he mentions them in a letter he sent me before he came to visit me in Barcelona). Again, nothing about the context. There is no year or word that would at least hint to the background of the cruel measures taken after the re-occupation of the city, which was, in the middle of the Second World War, supposedly considered a unique liberated area in Europe, which I myself found on the Internet. He only mentions “a piece of bent fence,” “electric candles,” “plastic wildflowers.”

From there, he seems to move back to the house. He seems to want to go around it, but he doesn’t get very far, “everything is built up,” probably to a wall or fence, and then he passes a “bare trellis” and yet sees a “garden behind the house,” probably the one, into which “soft earth,” which must now be frozen, his great-grandfather and great-uncle dug a bunker during the Second World War, as the letter says,

---

to hide that primitive copy machine. In the letter, he gives the names of the publications and circulations in which they were distributed. Which anyone could find in an archive. I would be more interested in a personal story. Nothing about that. Nothing about “the last illegal printing press in the city”. And if he doesn’t want to deal with that, he could at least get in touch with someone there. Why didn’t he, say, ring the bell? I should probably have taken his hand and led him to the door. Anyway, he doesn’t go to the door.

I can only assume that he goes to the place where he used to stare at the facade and from there to the other side of the house. So that he appears along the road that goes into the settlement where there once were fields, which I saw in the images I found on the internet; there I also came across the fact that the settlement used to be called a colony, which seemed felicitous to me. We understand the word colony a bit differently, but they also housed immigrants, insurance people, civil servants... I beg your pardon; these are my historical-architectural whims...

Stumps was published by the Založba /*cf. publishing house (2020).

Translated by Petra Meterc

Foto © osebni arhiv / Personal Archive

Wojciech Kuczok

Wojciech Kuczok (Chorzów, 1972) je poljski pisatelj, pesnik, scenarist, filmski kritik in jamar. Študiral je kinematografijo na Šlezijski univerzi v Katovicah. V devetdesetih letih je bil član in avtor pesniške skupine Na Dziko. Od leta 1992 objavlja pesmi in kratke zgodbe v domačem kulturnem in literarnem tisku. Med drugim je objavljajal besedila o filmu, bil je kolumnist pri časopisih *Rzeczpospolita*, *Metropol*, *Gazeta Wyborcza*, *Przegląd Sportowy* in *Newsweek*. Kot speleolog je odkril dve jami na Poljskem ter sodeloval pri raziskovanju številnih drugih doma in drugod po Evropi. Za svoje speleološko delo je leta 2013 prejel nagrado kolos. Med njegovimi odmevnjejšimi filmski deli so scenariji za celovečerne filme *Pregi* (2003; Udarci), *Senność* (2008; Zaspanost) in *Zbliżenia* (2014; Bližnji posnetki). V letih 2009 in 2010 je bil štipendist Nemške službe za akademsko izmenjavo (DAAD) ter v tem času napisal romana *Spiski* (2010; Zarote) in *Poza światłem* (2012; Onkraj svetlobe). Doslej je napisal več pesniških, proznih in esejističnih del, mnoge njegove knjige so tudi prevedene, najpogosteje roman *Gnoj* (2003). V prevodu Nikolaja Ježa ga lahko beremo tudi v slovenščini (Didakta, 2009). Gre za »stilistično mojstrovino o individualni pasivnosti, nezmožnosti sprejemanja odločitev, vzgajanju mlačnih idealov v gnilobo. Roman je pisan v šlezijskem narečju, saj je avtor močno povezan s svojimi šlezijskimi koreninami, in odslikava patriarhalno družbeno strukturo, bolezensko introvertiranost ter nesposobnost posameznika, da bi se izognil kolektivnemu spominu na lastno vzgojo.«

Wojciech Kuczok (Chorzów, 1972) is a Polish writer, poet, screenwriter, film critic and caver. He studied Cinematography at the University of Silesia in Katowice. In the 1990s he was a member and author of the poetry group Na Dziko. Since 1992 he has been publishing poems and short stories in the local cultural and literary press. He has published texts on film, been a columnist for *Rzeczpospolita*, *Metropol*, *Gazeta Wyborcza*, *Przegląd Sportowy* and *Newsweek*. As a speleologist, he has discovered two caves in Poland and has been involved in the exploration of many others at home and in Europe. In 2013, he received the Kołos Prize for his speleological work. His most acclaimed film works include the screenplays for the feature films *Pregi* (2003; Punches), *Senność* (2008; Sleepiness) and *Zbliżenia* (2014; Close-ups). He was a German Academic Exchange Service (DAAD) scholarship holder in 2009 and 2010, during which time he wrote the novels *Spiski* (2010; Conspiracies) and *Poza światłem* (2012; Beyond the Light). He has written several works of poetry, prose and essays, and many of his books have been translated, most often his novel *Gnój* (2003; Muck), which can be read in Slovenian, translated by Nikolaj Jež (Didakta, 2009). It is “a stylistic masterpiece about individual passivity, the inability to make decisions, the raising of lukewarm ideals into rotteness. The novel is written in Silesian dialect, as the author is strongly connected to his Silesian roots, and reflects the patriarchal social structure, the morbid introvertedness and the inability of the individual to avoid the collective memory of his own upbringing.”

W krainie widmowych wód

Kras jako nazwa własna. Miejsce podręcznikowe, encyklopedyczne, matkujące wszystkim jaskiniom świata, geomorfologiczna mekka. Kras. Oryginalny. Klasyczny. Bezprzymiotnikowy. Czuję zabawny rodzaj dumy drocząc się z wypytyującymi: „Gdzie byłeś?”. „Na Krasie”. „Domyślam się, ale gdzie, na którym krasie?”. „Na Krasie”. Jeden jest Kras. Nie ma krasu nad Kras.

Włosi swój skrawek nazwali Carso. Odwiedzając ich winnice albo szukając otworów jaskiń w okolicach Triestu, najlepiej dogadywać się po polsku; słowiańskość Krasu zdawała nam się niepodważalna, w końcu ze Słowenii wieje *bora*, w końcu ze wchodu płyną tu wszystkie rzeki – dla natury ten kierunek jest oczywisty. Tak jak oczywiste jest w tej części Europy, że domy są trwalsze od granic, przeto mieszkanie po „niewłaściwej” stronie nie stanowi dla nikogo rzadkości, ani problemu. Granica swoją zauważalność zawdzięcza już wyłącznie operatorom sieci komórkowych, przekracza się ją sprawniej, niż punkty opłat na autostradach, w tą i we w tą, jeśli kto się nie może zdecydować, czy woli *prszut* od *prosciutto*, albo *malvaziję* od *malvasii*; jeśli kto nie wierzy, że z obu stron szynkę suszy się na tym samym wietrze, a wino robi z tych samych szczepów...

Mapy polityczne nie obejmują jednak transgranicznego państwa podziemnego Krasu, a przecież to za nim nieustannie tęsknie; jego obywatelami, niezdolnymi do emigracji i diaspor, są przedstawiciele endemicznego gatunku *Proteus anguinus*, spolszczonego pod nazwą odmieńca jaskiniowego. To bezpigmentowa, ślepa salamandra o drobnych łapkach, podobnych do dloni noworodka (Słowenicy nazywają ją „ludzką rybą”), występująca w naturze tylko w wodach odległych partii jaskiń, w absolutnej ciemności, ponoć dożywająca w tych warunkach 100 lat.

Podczas pierwszej wyprawy na Kras przez tydzień tropiłem *protoeusy* w jedenastu kolejnych jaskiniach, ale zawsze to one pierwsze mnie zauważały, widziały więc tylko kilkusekundowe mignięcia białych ogonków niknących w ciemnych wodach. W Najdenej, w Logarczku, wszędzie to samo; ich oczy zarośnięte białą skórą reagowały na światło czołówek i zwierzęta płoszyły się błyskawicznie. We Vranjej, grocie o jednym z największych otworów w Europie (w upalne dni lata wejście przesłania chmura, tworząca się na kontakcie lodowatego wywiewu z podziemnej próżni i gorących mas powietrza

---

na zewnętrz) *proteusy* wykorzystują naturalną pułapkę, żeby drwić z namolnych intruzów – mieszkają w jeziorku na dnie wyjątkowo błotnistego korytarza. Tuż przy brzegu glina była tak miękka i gęboka, że nogi zapadały mi się jak w bagno; zamiast wypatrywać odmienów, walczyłem o gumowce, zasysane przez grzędawisko z taką siłą, że nie sposób ich było oderwać, im większy wysiłek wkładałem wwyjęcie jednej nogi, tym głębiej zapadała się druga...

Kapryśność wód krasowych jest niezrównana, taka na przykład Reka, na którą codziennie tysięcne rzesze turystów lękliwie spoglądają z balkonów zawieszonych wysoko nad dnem menstrualnego kanionu Szkocjanskich Jam, wije się potem w stronę Adriatyku, ale nagle, już po włoskiej stronie, zamiast spływać ze wzgórz wprost do morza, zakręca i ciągnie się jeszcze podskórnymi kilometrami wzdłuż wybrzeża, jakby i ona nie chciała się rozstać z Krasem; zdaje się, że gdyby mogła, popłynęłaby pod górę i zwróciła do Słowenii. Spotkaliśmy ją na dnie gigantycznej sali w Abisso Trebiciano (kiedyś ten punkt był Dnem Świata, dziś, by go osiągnąć, wystarczy pokonać prawie trzysta metrów pionu po stałych drabinach), gotową do tego, by kilkanaście kilometrów dalej z impetem pojawić się na powierzchni ziemi w Timavo, tuż przed morskim końcem swego biegu, nieopodal miejsca, w którym Rilke wydobył z siebie *Elegie duinejskie*.

Na Krasie trudno nawet mówić o wahaniu poziomu wód – tutaj całe rzeki i jeziora zdają się widmowe; nie okresowe, a właśnie widmowe: jednego dnia są w pełni rwącego biegu, drugiego ich nie ma, nawet nie zostawiają po sobie mokrych śladów; zamiast kałuży, o ich obecności świadczą zaklinowane gdzieś pod stropem jaskini gałęzie, albo zawaliska złamanych drzew, grodzące drogę. W Tkalcej Jamie rok wstecz dotarłem ledwie kilkanaście metrów od otworu, skacząc po śliskich kamieniach w bystrym potoku, dalej był już tylko szalony huk rzeki podziemnej; teraz o wodzie wpływającej do pieczary świadczyły jedynie bujne czupryny mchów i porostów na głazach w pobliżu wejścia, wyczesane przez lata silnym nurtem. Tam, gdzie przed rokiem szalała kipiel, teraz przeszedłem suchą stopą prawie pół kilometra obszernych galerii i suchych syfonów, zanim mnie zatrzymała szczelna tama z wszystkiego, co rzeka porwała ze sobą, a co okazało się zbyt duże, by przepłynąć zwężenie – na ostatnim odcinku przedzierałem się przez coś w rodzaju podziemnego tartaku, zwalone i połamane drzewa były ogołocone z gałęzi, okorowane i

wypolerowane wodą wściekłe usiłującą zmyć wszystko z powierzchni i spod powierzchni, wodą uparcie próbującą przeciągnąć przez grotę pół lasu.

W drodze do Kriżnej mijaliśmy Cerniszko Polje – największą wannę Słowenii o rozmiarach 10×5 km. Najszybciej napełnia się podczas nawalnych deszczy albo roztopów, kiedy podziemne odpływy nie nadążają z odprowadzeniem wód, ponory się zatykają i z Polja powstaje Jezero. Kartografowie na tę okoliczność wymyślili niebieskie przerywane linie, co nie oddaje efektowności zjawiska – niebieskie kreseczki kojarzą mi się raczej z terenami podmokłymi, wiecznie niezdecydowanymi, czy być gruntem, czy akwenem, po niebieskich kreseczkach się chodzi w kaloszach, grzecznie się lub brodzi – a Cerniszko jednego dnia jest jeziorem pełną gębą, rozległym i głębokim, a drugiego, kiedy korki stracą szczelność, wsiąka, znika, zapada się pod ziemię. Okoliczna ludność przyjaźni się z jeziorem, bo kiedy ono odchodzi, daje bogactwo ryby zmuszonej do ucieczki w stronę podziemnych wchłonów, na których rybacy zmysłnie stawiają sieci.

Woda w Kriżnej Jamie pojawiła się dopiero w dniu naszej wizyty o poranku, po raz pierwszy po kilkutygodniowej suszy. Kiedy przepływaliśmy pierwsze z trzynastu jezior, na dnie, kilka metrów pod nami, wypatrzyliśmy ślady łap psa, którego słoweński *jamer* wziął na rekonesans dzień wcześniej...

Musieliśmy doczekać wody, żeby móc się zapuścić w głęb jaskini; spływ podziemny jest jedynym sposobem nieszkodliwego zwiedzenia Kriżnej. Rzeka nie płynie w niej od zawsze, miała kilka tysięcy lat przerwy, w sam raz tyle, żeby mogła tam powstać unikalna szata naciekowa, monumentalne kolumny i stalagmity, jak i miliony szczoteczek drobnokrystalicznego kalcytu, pokrywających dno korytarzy; szata nie miałaby szans na powstanie w aktywnym cieku wodnym. Obecnie tylko kiedy widmowa rzeka pojawia się w jaskini można przemieszczać się po jej zakamarach nie uszkadzając delikatnych kryształów – bo się nad nimi przepływa. Na płyciznach i groblach oddzielających jeziorka opiekun groty z rozczulającą troskąliwością rozkłada dywanik, a potem upycha na nim całą ekskursję na czas przeniesienia pontonu.

Proteusów nie ma w Kriżnej dlatego, że wymagają od wody stałości; żyją tylko tam, gdzie płyną cieki odwieczne, nie wysychające. Powtarzam: próbowałem je znaleźć w środowisku naturalnym,

---

w stanie dzikim; dla turystów, masowo nawiedzających Postojną, wśród wielu udogodnień jest i basenik ze specjalnie odławianymi odmieciami (żaden egzemplarz nie powinien przebywać w zamknięciu zbyt długo, wiec się je podmienia).

Za ulubione siedlisko *proteusa* uchodzi Planinska Jama – podziemne widły dwóch rzek, wypływających na powierzchnię z jednoczonym biegiem całkiem sporej już Unicy, niewinnie meandrującej potem przez kotlinę Planinsko Polje. Wstępny korytarz jaskini, od otworu aż do miejsca zbiegu wód, jest tak olbrzymi, że mimo silnych świątek kilkunastoosobowej grupy nie sposób rozjaśnić w pełni jego przekroju. Widać tylko okolice ścieżki wydeptanej przy jednej ze ścian, a woda łoskocze gdzieś w dole. Gdyby nie to, że silny, punktowo skupiony promień czasem doświetli daleko nad głowami skalny sufit, można by pomyśleć, że się idzie pochmurną nocą jakimś wąwozem skalistym. Pontony czekają spięte wysoko nad brzegiem lewego dopływu, zwanego Pivką, w miejscu, którego woda nie dosiąga nawet przy stanach powodziowych. Przewodnik ostrzega przed krawędziami czającymi się w toni skalnych ostróg, zwłaszcza w drodze powrotnej, z nurtem, kiedy da o sobie znać zmęczenie i wychłodzenie po wielogodzinnej akcji. Wodujemy, i nagle, w rzece... bielą się, jeden, drugi, dziesiąty; potem na płytowych odcinkach, kiedy wychodzimy z pontonów, kolejne, między kamieniami, całe stado *proteusów*... Ogarnia nas dziecięce pragnienie pogłaskania zwierzątka, no bo przecież kończy się właśnie jakaś niedostępność, kończy się zabawa w tropicieli, króliczek postanowił dać się złapać... i co my teraz zrobimy: kilka zdjęć, parę ostrożnych dotyków i po wszystkim? I już nie cieszą tak, jak powinny kolejne klejnoty kalcytowe, napotykane po drodze; nawet te o śnieżnobiałych, fosforyzujących czubkach, które po błysku flesza jarzą się przez chwilę bladym światłem, już nie dociera przepych i przesypt podziemnych dekoracji – czujemy się trochę tak, jak wędkarz, który właśnie wyłowił jedynego złotego karpia w stawie i wyczerpał limit punktów na cały sezon...

Ale to trwa tylko do powrotu na świat gwarny i słoneczny, wystarczy trochę odetchnąć, sprawdzić wiadomości z Polski i już się chce chować znowu, w ciszę i ciemność starszą od człowieka...

A kiedy w końcu przyjezdżamy do domu, syn prosi, żebyśmy mu pokazali, gdzie byliśmy na wakacjach. Włącza w tym celu Google Earth. Jak zwykle zapóźnieni informatycznie, przecieramy ze zdumienia oczy, patrząc na nasze miasto, ulicę, kiedy wśród rzędu

domów rozpoznajemy nasz własny, a chwilę później równie wyraźnie widzimy kręty ogonek kolejki stojącej po bilety na wieżę Eiffla, albo spoglądamy z góry na jęzory lodowców u stóp Everestu, tak bliskiego, że budzi się gdzieś sztucznie wywołany lęk wysokości... I inny lęk: nagły dyskomfort bycia *namierzonym*, obserwowanym, nagłe poczucie utraty domowej intymności, bo ten, który tak wyraźnie widzi z góry, z łatwością może zdejmować dachy znad naszych głów...

Z niejaką ulgą odpowiadam synowi, że nie możemy mu pokazać w tym sprytnym programie miejsc, które odwiedziliśmy.

Podziemna kanikuła okazała się mieć jeszcze jeden atut: znikając pod powierzchnią ziemi, znaleźliśmy się p o z a z a s i ę g i e m.

V krajini fantomskih voda

Kras kot lastno ime. Učbeniški, enciklopedični primer, mati vseh jam na svetu, geomorfološka meka. Kras. Izvirni. Klasični. Brez pridevnikov. V draženju spraševalcev čutim zabaven ponos: »Kje si bil?« »Na Krasu.« »To že, ampak kje, na katerem krasu?« »Na Krasu.« Kras je samo eden. Ni krasa nad Krasom.

Italijani so svoj košček poimenovali *Carso*. Ob obisku njihovih vinogradov ali iskanju jamskih odprtin v okolici Trsta smo se še najbolje razumeli v poljščini; slovanski značaj Krasa se nam je zdel nesporen, konec koncev *bora* piha iz Slovenije in vse reke tu tečejo z vzhoda – za naravo je ta smer očitna. Tako kot je v tem delu Evrope samoumevno, da so hiše trajnejše od meja, tudi življenje na »nepravilni strani ni ne redkost ne težava za nikogar. Meja svojo opaznost dolguje izključno operaterjem mobilne telefonije; prečkamo jo laže kot avtocestne cestninske postaje, sem in tja in tja in sem, če se kdo ne more odločiti, ali ima raje *pršut* kot *prosciutto* ali *malvazijo* kot *malvasio*; če kdo ne verjame, da se na obeh straneh pršut suši na istem vetru, vino pa se dela iz iste sorte grozdja ...

Politični zemljevidi ne vključujejo čezmejne države podzemnega Krasa, vendar mi prav ta nenehno manjka; njeni prebivalci, ki ne morejo emigrirati in se preseliti, so predstavniki endemične vrste *Proteus anguinus*, ki ji po poljsko rečemo *odmieniec jaskiniowy*. Gre za slepega salamandra brez pigmenta z drobnimi tačkami, podobnimi tistim, ki jih ima novorojenček (Slovenci mu pravijo »človeška ribica«), ki ga v naravi najdemo le v vodah odročnih delov jam, v popolni temi, v teh razmerah pa naj bi živel do 100 let.

Na svoji prvi odpravi na Kras sem proteuse teden dni spremljal v enajstih zaporednih jamah, vendar so me vedno oni opazili prvi, tako da sem videl le nekajsekundni poblisk belih repov, ki so izginjali v temnih vodah. V Najdeni jami, Logarčku, povsod je bilo enako; njihove oči, porasle z belo kožo, so se odzvale na svetlobe čelnih svetilk in živali so se v hipu preplašile. V Vranji jami, jami z eno največjih odprtin v Evropi (v poletni vročini vhod zakriva oblak, ki nastane zaradi stika ledeni izpuhov iz podzemne praznine in vroče zračne mase zunaj), proteusi uporabljajo naravno past za draženje vztrajnih vsiljivcev – v jezeru živijo na dnu izredno blatnega hodnika. Tik ob obali je bila ilovica tako mehka in globoka, da so se mi noge pogrezale kot v močvirju; namesto da bi s pogledom iskal proteuse,

sem se boril za svoje gumijaste škornje, ki jih je grezovina vsrkavala s tako silo, da se jih ni dalo iztrgati; čim bolj sem se trudil izvleči eno nogo, tem globlje je tonila druga ...

Muhavost kraških voda je neprimerljiva; na primer Reka, ki jo tisoči turistov vsak dan plašno opazujejo z balkonov visoko nad dnom pošastnega kanjona Škocjanskih jam, se nato vije proti Jadranu, a se na italijanski strani nenadoma, namesto da bi se s hribov spustila navrnost v morje, zasuče in v podzemlu nadaljuje še kilometre vzdolž obale, kot da se tudi ona ne bi želeta ločiti od Krasa; zdi se, da bi, če bi lahko, zaplavala navzgor in se obrnila nazaj proti Sloveniji. Srečali smo jo na dnu velikanske dvorane v jami Labodnici (ta točka je bila nekoč Dno sveta; danes pa je za to, da jo dosežemo, dovolj preplezati skoraj tristo metrov navpičnice po fiksni lestvi), pripravljeno, da se nekaj deset kilometrov naprej v Timavu, tik pred morskim koncem svoje poti, nedaleč od kraja, kjer je Rilke iz sebe izvabil *Devinske elegije*, spet naglo pojavi na zemeljski površini.

Na Krasu je težko govoriti celo o nihanju vodostaja – tukaj so celotne reke in jezera fantomski; ne periodični, temveč prav zares fantomski: en dan derejo s polno hitrostjo, naslednji dan pa jih ni več in za seboj ne pustijo niti mokrih sledi; namesto luž o njihovem obstaju pričajo le veje, zagozdene nekje pod stropom Jame, ali pa podori polomljenih dreves, ki ovirajo pot. Pred letom dni sem v jami Tkalca ob poskakovovanju po spolzkih kamnih bistrega potoka komaj prišel nekaj deset metrov od odprtine, naprej pa je bilo slišati le še bučanje podzemne reke; zdaj so o tem, da je v jami tekla voda, pričale samo še bujne grive mahov in lišajev na balvanih blizu vhoda, ki jih je vsa ta leta razčesaval močan tok. Tam kjer je pred letom dni besnela voda, sem se zdaj po suhem sprehodil po skoraj pol kilometra prostornih galerij in sifonov, preden me je ustavil zbit jez vsega, kar je reka prinesla s seboj, a je bilo nazadnje preveliko, da bi preplavalo tudi tesen – na zadnjem odseku sem se prebijjal skozi nekakšno podzemno žago: voda, ki je skozi jamo skušala zvleči pol gozda, je podrta in polomljena drevesa oskubila vej, olupila in zloščila.

Na poti do Križne Jame smo se peljali mimo Cerkniškega polja – največjega slovenskega jezera, velikega 10×5 km. Najhitreje se napolni ob močnem deževju ali taljenju snega, ko podzemni odtoki ne morejo dohajati odvajanja vode, ponori se zamašijo in iz Polja nastane Jezero. Kartografi so si za ta primer domislili modre črtkane črte, ki pa ne odražajo učinka pojava – modre črtice povezujem

z mokrišči, večno neodločenimi, ali naj bodo kopno ali voda, po katerih se hodi v gumijastih škornjih, v katerih se pogreza ali brodi, medtem ko je Cerkniško jezero en dan polnopravno jezero, prostrano in globoko, naslednji dan, ko zamaški ne tesnijo več, pa voda odteče, izgine, potone pod zemljo. Domačini so sprijateljeni z jezerom, saj ta ob izginjanju daje obilico rib, ki so prisiljene bežati proti podzemnim vtokom, na katere ribiči spretno nastavijo mreže.

Voda se je v Križni jami prvič po večtedenski suši pojavila šele tisto jutro, ko smo jo obiskali. Ko smo se s čolnom pomikali čez prvo od trinajstih jezer, smo na dnu – nekaj metrov pod seboj – opazili odtise tac psa, s katerim je dan prej slovenski jamar odšel v izvidnico ...

Da smo se lahko podali v globine jame, smo morali počakati na vodo; podzemni čoln je edini način za neškodljiv obisk Križne jame. Reka v njej ne teče od nekdaj, imela je namreč nekaj tisoč let premora, ravno dovolj, da so se v njej izoblikovale edinstvene sigaste pregrade, monumentalni stebri in stalagmiti ter na milijone krtačk drobnokristalnega kalcita, ki prekrivajo dno hodnikov; ob aktivnem vodnem toku te pregrade ne bi mogle nastati. Dandanes se lahko le takrat, kadar se v jami pojavi fantomska reka, premikamo po njenih kotičkih, ne da bi poškodovali občutljive kristale – saj plujemo nad njimi. Na plitvinah in nasipih, ki ločujejo jezera, jamski oskrbnik z ganljivo skrbnostjo razgrne preprogo, nato pa za čas prenašanja pontona nanjo stlači celotno ekskurzijo.

Proteusov v Križni jami ne najdemo, saj potrebujejo stalno vodo; živijo le tam, kjer tečejo večni vodotoki, ki ne presahnejo. Ponavljam: poskušal sem jih najti v naravnem, divjem okolju; za turiste, ki množično obiskujejo Postojno, je med številnimi objekti tudi bazen s posebej ulovljenimi proteusi (noben primerek ne sme predolgo ostati zaprt, zato jih menjajo).

Za najljubši habitat proteusov velja Planinska jama – podzemno sotočje dveh rek, ki se na površje izlivata v skupnem toku že precej velike Unice, katere tok nedolžno meandrira po Planinskem polju. Začetni hodnik jame, od odprtine do mesta, kjer se vode združijo, je tako velikanski, da je kljub močnim svetilkam skupine nekaj deset ljudi nemogoče v celoti osvetliti njegov prez. Videti je le okolico poti uhojene ob eni od sten, nekje spodaj pa bobni voda. Če ne bi bilo močnega, točkovno usmerjenega žarka, ki občasno osvetli skalnati strop daleč nad vašimi glavami, bi lahko pomislili, da se v

oblačni noči sprehajate po skalnati soteski. Zvezani pontoni čakajo visoko na bregu levega pritoka – Pivke – na mestu, ki ga voda ne doseže niti ob poplavah. Vodnik nas posvari pred robovi skalnatih ostrog, ki prezijo na nas v globini, zlasti na poti nazaj, po toku navzdol, ko utrujenost in podhlajenost po večurni akciji naredita svoje. Pristane nemo in kar naenkrat, v reki ... belo zablisse, eden, dva, deset; potem pa, v plitvejših odsekih, ko izstopamo iz čolnov, še več, med skalami, cela jata *proteusov* ... Preplavi nas otroška želja, da bi *živalco pobožali*, saj se je ravnokar končala nekakšna nedostopnost, končala se je igra detektivov, zajček se je odločil, da se nam bo pustil ujeti ... in kaj bomo storili zdaj: nekaj fotografij, nekaj previdnih dotikov – in to je to? Naslednji kalcitni dragulji, na katere naletimo po poti, nas ne razveselijo več tako, kot bi nas morali; niti tisti ne s snežno belimi, fosorescentnimi konicami, ki po blisku kamere za trenutek bledo zažarijo, ne očara nas več razkošje in presežek podzemnega okrasja – počutimo se kot kakšen ribič, ki je pravkar ujel edinega zlatega krappa v ribniku in dosegel limit točk za celotno sezono ...

A to traja le dotej, dokler se ne vrnemo v živahen in sončen svet. Dovolj je namreč, da si malce oddahneš, preveriš novice s Poljske, in že se spet hočeš skriti, v tišino in temo, ki je starejša od človeka ...

Ko smo se končno vrnili domov, sin prosi, naj mu pokaževo, kje smo bili na počitnicah. S tem namenom odpre Google Earth. Kot običajno si – računalniško zaostali – začudeno drgnemo oči, ko gledamo svoje mesto, ulico, ko med vrsto hiš prepoznamo svojo, in trenutek pozneje prav tako jasno vidimo vijugast rep vrste, ki čaka na vstopnice za Eifflov stolp, ali pa z višine gledamo drseče ledeneike ob vznožju Everesta, ki je tako blizu, da v nas zbudi umetno povzročen strah pred višino ... In še en strah: nenadno nelagodje, da smo *tarča*, da smo opazovani, nenaden občutek izgube domače intimnosti, ker nam lahko tisti, ki tako jasno vidi od zgoraj, zlahka odnese strehe iznad glav ...

Z nekolikšnim olajšanjem sinu odgovorim, da mu s tem pametnim programom ne moreva pokazati krajev, ki smo jih obiskali.

Pokazalo se je, da imajo podzemne poti še eno prednost: ko smo izginili pod površjem zemlje, smo se znašli o n k r a j d o s e g a.

Prevedla Petra Meterc

In the land of spectral waters

Karst as a proper name. Textbook place, encyclopaedic, mother of all caves in the world, geomorphological mecca. Karst. The original. The classic. Adjective-free. I feel a funny kind of pride teasing the questioners: “Where have you been?” “We visited the Karst.” “So I figure, but where, which karst?” “The Karst.” There is only one Karst. There is no Karst above the Karst.

The Italians named their patch of land Carso. Visiting their vineyards or looking for cave openings in the Trieste area, we got along best in Polish; the Slavic character of the Karst seemed unquestionable to us, after all, the bora blows from Slovenia, after all, all the rivers here flow from the east—for nature, this direction is obvious. Just as it is obvious in this part of Europe that houses are more durable than borders, so living on the ‘wrong’ side is neither rare nor a problem for anyone. The border owes its visibility solely to mobile phone operators; it is crossed more easily than motorway toll stations, here and there and there and back, if you can’t decide whether you prefer *pršut* to *prosciutto* or *malvazija* to *malvasia*; if you don’t believe that on both sides the ham is dried in the same wind and the wine is made from the same variety of grapes...

Political maps, however, do not include the transborder state of the subterranean Karst, yet it is this state that I continually miss; its citizens, incapable of emigration and diaspora, are representatives of the endemic species *Proteus anguinus*, polonized under the name *odmieniec jaskiniowy*. It is a pigmentless, blind salamander with tiny paws similar to those of a newborn baby (the Slovenians call it a ‘human fish’), found in the wild only in the waters of remote parts of caves, in absolute darkness, supposedly living up to 100 years under these conditions.

On my first trip to the Karst, I tracked *proteus* for a week in eleven consecutive caves, but they were always the first to spot me, so I saw only a few seconds’ flicker of white tails disappearing into the dark waters. In Najdena Cave, in Logarček, it was the same everywhere; their eyes, overgrown with white skin, reacted to the light of the headlamps and the animals were scared away in an instant. In Vranja, a cave with one of the largest openings in Europe (in the heat of summer, the entrance is obscured by a cloud formed by the contact of icy exhaust from the underground void and hot air masses

outside), olms use a natural trap to taunt persistent intruders—they live in a lake at the bottom of an extremely muddy corridor. Right by the shore, the clay was so soft and deep that my feet sank like in a swamp; instead of looking out for olms, I struggled to get my wellingtons, sucked up by the quagmire with such force that it was impossible to tear them off, the more effort I put into pulling one leg out, the deeper the other sank...

The capriciousness of the karst waters is unparalleled. Reka, for example, which thousands of tourists fearfully gaze at every day from balconies suspended high above the bottom of the monstrous canyon of the Škocjan Caves, then meanders towards the Adriatic, but suddenly, on the Italian side, instead of flowing down from the hills directly into the sea, turns and continues for miles along the coast, as if it, too, did not want to part with the Karst; it seems that if she could, she would flow uphill and turn back to Slovenia. We met her at the bottom of a gigantic hall in Abisso Trebiciano (this point used to be the Bottom of the World; today, to reach it, it is enough to climb down almost three hundred metres of vertical fixed ladders), ready to impetuously reappear a dozen kilometres further on at Timavo, just before the sea end of its course, not far from the place where Rilke was inspired to write his *Duino Elegies*.

In the Karst region, it is difficult even to speak of fluctuating water levels—here entire rivers and lakes seem spectral; not periodic, but spectral: one day they are rushing at full speed, the next they are gone, not even leaving a wet trace behind; instead of puddles, their presence is evidenced by branches wedged somewhere under the ceiling of a cave, or the collapses of broken trees fencing the way. In the Tkalca Cave a year back, bouncing on the slippery stones of a clear stream, I barely got within a few dozen metres of the opening, and all that could be heard beyond was the rushing of an underground river; now, the only evidence that water was flowing in the cave were the lush moss and lichen bushes on the boulders near the entrance, combed out by the strong current over the years. Where a year ago the water was raging, I now walked dry-footed through almost half a kilometre of spacious galleries and dry siphons, before I was stopped by a tight dam of everything that the river had taken with it and proved too big to swim through the narrowing—in the last stretch, I was making my way through a kind of underground sawmill; the fallen and broken trees were stripped of their branches,

---

debarked and polished by the water, which tried to drag half the forest through the cave.

On our way to Križna Cave, we passed Lake Cerknica—Slovenia's largest lake, measuring 10×5 km. It fills up most quickly during heavy rains or snowmelt, when underground drains cannot keep up with the discharge of water, the outlets become blocked and a lake is formed from a field. The cartographers invented blue dashed lines for the occasion, which does not do justice to the effect of the phenomenon—I rather associate the blue lines with wetlands, perpetually undecided whether to be land or water, where you walk in rubber boots, sinking in it or wading across; however one day Lake Cerknica is a full-fledged lake, wide and deep, and the next, when the plugs lose their tightness, it seeps, disappears, sinks into the ground. The locals are friends with the lake because when it is disappearing, it yields an abundance of fish forced to flee towards underground inlets on which fishermen cleverly set their nets.

Water did not appear in Križna Cave until the morning of our visit, for the first time after a drought of several weeks. As we drifted across the first of the thirteen lakes, a few metres below us, on the bottom, we spied paw prints of a dog which the Slovenian caver had taken for reconnaissance the day before...

We had to wait for water before we could venture into the depths of the cave; an underground boat is the only way to visit Križna Cave without causing harm. The river hasn't always been flowing in it, there was a gap of a few thousand years, just enough for the unique flowstone formations, monumental columns and stalagmites, as well as the millions of brushes of fine crystalline calcite covering the bottom of the corridors; the formations could not have taken shape in an active water current. Nowadays, it is only when the spectral river appears in the cave that one can move through its nooks and crannies without damaging the delicate crystals—because one flows over them. On the shallows and causeways separating the lakes, the cave keeper spreads a rug with disarming care, and then crams the entire excursion on it for the duration of the pontoon transfer.

Proteus is not to be found in Križna Cave because they require constant water; they live only where perennial streams that never dry up. I repeat: I have tried to find them in the natural environment, in the wild; for the tourists, who visit Postojna in large numbers, among the many facilities there is also a pool with specially caught

olms (no specimen should stay in confinement for too long, so they are constantly being replaced).

Planinska Cave is considered to be the favourite habitat of olms; there is an underground fork of two rivers flowing to the surface in a united course of the already quite large Unica, innocently meandering through the Planinsko Polje basin. The cave's initial corridor, from the opening to the place where the waters converge, is so vast that it is impossible to illuminate its entire cross-section despite the strong torches of a group of a few dozen people. Only the area of the path trodden along one of the walls can be seen, with the water roaring somewhere down below. If it weren't for the fact that a strong, spot-focused beam occasionally illuminates the rocky ceiling far overhead, one might think one was walking through a rocky gorge on a cloudy night. The bundled pontoons are waiting high up the bank of the left tributary, called Pivka, in a place that the water does not reach even in floods. Our guide warns us of the edges of rocky spurs lurking in the depths, especially on the way back, downstream, when fatigue and hypothermia take their toll after several hours of action. We land, and suddenly, in the river... white flashes, one, two, ten; then, in the shallower stretches, as we step out of the dinghies, more, between the rocks, a whole flock of olms... We are overwhelmed by a childish desire to pet the tiny animal, after all, the inaccessibility has come to an end, the detective game has come to an end, the rabbit has decided to let itself be caught... and now what do we do: a few photographs, a few careful touches and that's it? The next calcite gems we come across along the way no longer delight us as they should; not even those with snow-white, phosphorescent tips, which glow faintly for a moment after a flash of light, no longer do we feel enchanted by the splendour and excess of underground ornamentation—we feel a bit like a fisherman who has just caught the only golden carp in the pond and reached the limit of points for the whole season...

But that only lasts until we return to the vibrant and sunny world... It's enough to take a little breather, check the news from Poland, and you want to hide again, in the silence and darkness older than man...

When we finally return home, my son asks us to show him where we were on holiday. To do so, he turns on Google Earth. As usual, we, the computer-slow, rub our eyes in astonishment as we look at

---

our town, at the street, as we recognise our own among a row of houses, and a moment later we see just as clearly the winding tail of the queue waiting for tickets to the Eiffel Tower, or we look down on the sliding glaciers at the foot of Everest, which is so close that somehow awakens an artificially induced fear of heights... As well as another fear: the sudden discomfort of being *targeted*, of being watched, the sudden sense of loss of domestic intimacy, because those who can see so clearly from above can easily blow the roofs off our heads...

With some relief, I reply to my son that with this smart app, we cannot show him the places we visited.

It turns out that the underground routes have another advantage: by disappearing below the surface of the earth, we have found ourselves *out of reach*.

Translated by Petra Meterc

Foto © Atdhe Mulla

Shpëtim Selmani

Shpëtim Selmani (Priština, 1986) je kosovski pisatelj in igralec. Na Univerzi v Prištini je študiral sociologijo in magistriral na Akademiji za umetnost. Nastopa v domačih in tujih gledališčih, poleg igralske kariere je dejaven tudi kot publicist, pesnik, pisatelj in dramatik. Je reden sodelavec alternativnega bloga S'bunker. Leta 2014 je bil gost literarne rezidence v Beogradu, tri leta pozneje je gostoval v Tirani, leta 2017 pa sodeloval na knjižnem sejmu v Leipzigu. Selmani v svojih proznih delih piše o vsakdanjem življenju, srečevanjih in odnosih, razmišlja tudi o literaturi in svetovnih dogodkih, nacionalizmu, materializmu in drugih -izmih, predvsem pa piše o veliki ljubezni. Doslej je objavil tri knjige: *Shënimet e një Grindaveci* (2015; Vročekrvni zapiski), *Selected poems, 2010–2017: Poetry in time of blood and despair* (2017; Izbrane pesmi, 2010–2017. Poezija v času krvi in obupa) in roman *Libërthi i dashurisë* (2019; Beležica ljubezni). Za slednjo je leta 2020 prejel nagrado Evropske unije za književnost.

Shpëtim Selmani (Pristina, 1986) is a Kosovar writer and actor. He studied Sociology at the University of Prishtina and holds an MA from the Academy of Arts. He performs in national and international theatres and, in addition to his acting career, he is active as a journalist, poet, writer and playwright. He is a regular contributor to the alternative blog S'bunker. In 2014, he was a guest of a literary residency in Belgrade, three years later he was a guest in Tirana, and in 2017 he participated in the Leipzig Book Fair. In his fiction, Selmani writes about everyday life, encounters and relationships; he also reflects on literature and world events, nationalism, materialism and other -isms, but above all he writes about great love. He has published three books to date, *Shënimet e një Grindaveci* (2015; Hot Blood Notes), *Selected poems, 2010–2017: Poetry in Time of Blood and Despair* and the novel *Libërthi i dashurisë* (2019; Love Notebook), for which he was awarded the European Union Prize for Literature in 2020.

Amerikë

Amerikë, ta ha karin e madh pushtues.
 Ti je Zoti që ma cakton ditën e vdekjes.
 Pa ty jam njëjtë sikurse biri yt, Allen Ginsberg.
 Të kam dhënë gjithçka, trëndafilat e fëmijërisë,
 Ja kam puthur duart ushtarëve të tu,
 Kam qenë i gatshëm që të ja jap njëren prej motrave të mia,
 Gjyshi im falej në drejtim të Uashingtonit,
 Babai im qante kur përmëndeshin marinsat e tu,
 Amerikë, une i adhuroj bijtë e tu,
 Gjeneratat e tua të lira që dikur të bërtisnin
 E të luteshin që të jesh kundër luftës,
 I kam lexuar tregimet e Hemingway,
 E kam dëgjuar muzikën e Bob Dylan,
 Ndjehem fëmijë i Whitmanit,
 Bija jote Sylvia Plath ma mësoi traktatin
 E shenjtë kundër vetëvrasjes,
 Kam luajtur në shfaqjet e Arthur Millerit,
 I jap të drejtë Jack Micheline, jeta është në rrugë,
 Vdes për poezitë e John Ashbery,
 Askush më mirë se sa Wallace Stevens
 Nuk i këndoi natyrës,
 Isha duke e lexuar birin tënd Philip Roth
 Kur babai im më vdiq,
 Don Delillo ishte tepër argëtues,
 Njëmend Amerikë, përse u çmend Ezra Pound?
 Amerikë, e them me skuqje,
 Kam qarë në heshtje pse nuk u linda amerikan.
 Kam dashur ta vrasë veten mbështjellur me flamurin tënd.
 Pastaj kam hequr dorë dhe e kam grushtuar veten.
 Të vdekurit nuk të hyjnë në punë Amerikë.
 Amerikë, ta ha karin e madh pushtues.
 Kam aplikuar në njëren prej shkollave tua.
 Por shoku im ma mori ëndrrën dhe mirë bëri.
 Çdo njeri ka të drejtë të ëndërroj për ty.
 Ata që e marrin, janë fatlumët.
 Këta si puna ime, janë të mjerët.
 Amerikë, a dëshiron të ta férkojë qafën,

A je e lodhur, a ndihesh në faj,
Mos u brengosë jam këtu për t'i dhënë
Të gjitha jetërat e mia për ty,
Duke dëgjuar Iggy Pop, I Wanna be Your Dog.
Amerikë, pa ty jam asgjë,
Biri yt i shkretë, jashtë tokës tënde të shenjtë.

/poezia është shkruar në frymën e poezisë së Ginsbergut me të
njëjtin titull/

Mbi një budallallëk të lashtë. Pse shkruaj?

Unë shkruaj ngase kam lindur më 16 Maj 1986,
 Viti kur mori fund lufta më e gjatë në histori.
 Të merremi vesh. Nuk pati asnjë viktimë.
 Unë shkruaj ngase kur isha njëvjeçar ushtria
 Siriane ishte futur në Bejrut. Ushtritë ende
 Marshojnë nëpër kapilarët e gjakut të botës.
 Unë shkruaj ngase kur isha dyvjeçar, për herë të parë
 Në krye të një shteti islamik ishte një grua.
 Burrat janë armë të kalbura.
 Unë shkruaj ngase kur isha trevjeçar, shteti federal
 Florida, ekzekutoi në karrigen elektrike vrasësin më
 Të përfolur amerikan Ted Bundy. Mbase edhe amerikanët
 Shkruajnë për këtë shkak.
Unë shkruaj
 Ngase nuk jam amerikan dhe vrasësit jetojnë kudo.
 Unë shkruaj ngase kur isha katërvjecar u dha
 Premiera e filmit që quhej Kumbara III. Unë nuk isha aty.
 Ende nuk e kam parë.
 Unë shkruaj ngase kur isha pesëvjeçar
 Gorbaçovi e braktisi Bashkimin Sovjetik.
 Gjithmonë braktise një atdhe dhe jo një grua.
 Unë shkruaj ngase kur isha gjashtëvjeçar
 Evropa kishte nisur të bashkohej.
 Unë jam jashtë saj. Dhe jashtë çdo Evrope tjetër.
 Atëbotë Anglia kishte pjellë priftëreshat.
 Unë shkruaj ngase kur isha shtatëvjeçar
 Duket se më ra dhëmbi i parë. E pata hedhur
 Mbi çatinë e shtëpisë së vjetër.
 Unë shkruaj ngase kur u bëra tetëvjeçar Izraeli
 Dhe Jordania kishin nënshkruar një traktat paqeje.
 Raketat bërthamore po rrezikojnë çdo mutsihanë të tillë.
 Unë shkruaj ngase kur isha nëntëvjeçar
 Në një metro të Tokios dhjetëra njerëz humbën jetën
 Dhe mijëra të tjerë u plagosën rëndë. Gaz nervor.
 Sekt fetar. Kah nuk shkon mendja e njeriut?
 Unë shkruaj ngase kur isha dhjetëvjeçar Gjermania
 Për herë të parë disi pendohet për Holokaustin.

Unë shkruaj ngase kur isha njëmbëdhjetëvjeçar
 Në një aksident automobilistik humb jetën Princesha Diana.
 Princeshat vdesin në rrugë. Titull i bukur libri.
 Atëbotë lexoja veprat periferike të Dostojevskit.
 E kishin përmendur të rriturit.
 Unë shkruaj ngase kur isha dymbëdhjetëvjeçar
 Çoja dashuri me një bijikletë në hijen e pemës së luftës.
 Në gojën e babait tim gjendej tyta e një pushke.
 Unë shkruaj ngase kur isha trembëdhjetëvjeçar kuptova
 Se qeni im bredharak ishte sëmurë. Vuante nga trauma.
 Unë shkruaj ngase kur isha katërbëdhjetëvjeçar kishte
 Dëshuar parashikimi i fisit Maya. Bota nuk kishte marrë fund.
 Gjatë tërë vitit kam shikuar qiellin. Prisja të ndodhëtë dicka.
 Por ajo që ndodh nuk vjen kur e presim.
 Unë shkruaj ngase kur isha pesëmbëdhjetëvjeçar Kullat Binjake
 U bënë pluhur. Kofi Anan fitoi çmimin Nobel për Paqe.
 Unë shkruaj ngase kur isha gjashtëmbëdhjetëvjeçar kisha
 Nisur të pija me të madhe. Dhe Koreja e Veriut
 Po merrej me laboratorin e plutoniumit.
 Unë shkruaj ngase kur isha shtatëmbëdhjetëvjeçar vendosja
 Në krahë thëniet e e njerzve të mençur.
 Të gjithë më janë fshirë.
 Unë shkruaj ngase kur isha tetëmbëdhjetëvjeçar
 Udhëtova për herë të parë me aeroplan.
 Atëbotë një grua kishte mbyllur perdet e dhomës.
 Binte shi i madh. Ajo ra mbi mua.
 Unë shkruaj ngase kur isha nëntëmbëdhjetëvjeçar
 U lansua sateliti i parë për navigim Galilelo.
 Indianët autoktonë në Amerikë ende mallkojnë
 Kolombon dhe shpurën e tij.
 Unë shkruaj ngase kur isha njëzetvjeçar
 Ekzekutohet prijësi në Irak. Një anije
 Kozmike kishte pushtuar Marsin.
 Unë shkruaj ngase kur mbusha njëzetenjë vjet
 Në Alger u hodhën bomba. Doris Lessing kur
 Mori vesh që kishte marrë çmimin më të madh
 Letrar klithi: *Oh, Jesus.* Dukej e pakënaqur.
 Unë shkruaj sepse kur u bëra njëzetedyvjeçar
 Vendi ku rastisi të lindja ishte bërë i pavarur.

Mbaj mend fishekzjarret, të ftohtin dhe entuziazmin njerëzor
Që tani ka vdekur.

Unë shkruaj sepse kur mbusha njëzetetëri vjet
Kisha nisur të ëndërroja për një parajsë të ngashme
Me bibliotekën e Ecos. Apo te Borgesit.

Kisha nisur të habitesha me esencën e gjërave.

Unë shkruaj sepse kur mbusha njëzetekatër vite
Toka e Kilit ishte dridhur. Unë isha dridhur nga lumturia
Diku në Grykën e Rugovës. Vjeshtë fantastike.
Turpi njerëzor është i pamatshëm.

Unë shkruaj sepse kur mbusha njëzetepesë vite
Mora vesh se zhgënjimi është i vetmi religjion dhe
Kështu kisha nisur të argëtohesha në emër të atit,
Të birit dhe të dëshpërimit.

Unë shkruaj sepse kur mbusha njëzetegjashtë vite
Në Oslo po gjykohej një fashist. Në Mbretërinë e Bashkuar
Ndodhi një seri e plaçkitjeve të çamçakëzëve.

Unë shkruaj sepse kur mbusha njëzeteshatatë vite,
Kisha frikë se do të futesha në klubin 27. Një veturnë
Më goditi në një rrugicë. Në emergjencë kisha kaluar
Dy orë të mira. Mjeku ishte njeri i qejfit.

Unë shkruaj sepse kur mbusha njëzetetë vite
Kisha një shqetësim të paspjegueshëm. Më duhet t'i jap
Kuptim kësaj gjëje. Nëse mundem. Ende po përpinqem.
Unë shkruaj sepse kur mbusha të njëzenëntat mora vesh
Se koha është një njollë në shpinën e pëllumbit.
Unë shkruaj për shokët. Për veten. Për hajvanët.
Dhe për fërkimin e gjinjve sipër rrobave tua.

Amerika

Amerika, rad bi ti potegnil tvojega velikega osvajalskega tiča.
 Ti si božanstvo, ki določa dan moje smrti.
 Brez tebe sem tak kot tvoj sin Allen Ginsberg.
 Dal sem ti vse, vrtnice svojega otroštva,
 poljubljal roke tvojih vojakov,
 ti bil pripravljen dati eno svojih sestra,
 moj stari oče se je obračal k Washingtonu, kadar je molil,
 moj oče jokal, kadarkoli so omenili tvojo mornarico,
 Amerika, obožujem tvoje sinove,
 tvoje svobodne rodove, ki so nekoč vzklikali
 in te rotili, da boš proti vojni,
 prebral sem vse Hemingwayeve zgodbe,
 poslušal glasbo Boba Dylanja,
 počutim se kot Whitmanov otrok,
 tvoja hči Sylvia Plath me je podučila
 o svetem sporazumu o samomoru,
 igral sem v dramah Arthurja Millerja,
 Jack Michelin je imel prav, zares živi se na cesti,
 obožujem pesmi Johna Ashberyja,
 nihče ni bolje opeval narave
 kot Wallace Stevens,
 ko je umrl moj oče,
 sem bral tvojega sina Philipa Rotha,
 Don DeLillo je bil tako duhovit,
 Amerika, zakaj je Ezra Pound dejansko zblaznel?
 Amerika, plaho ti priznam,
 da sem po tihem jokal, ker nisem bil rojen kot Američan.
 Hotel sem se ubiti, zavit v tvojo zastavo.
 Nato sem obupal in se udaril.
 Mrvti ti nič ne koristijo, Amerika.
 Amerika, rad bi ti potegnil tvojega velikega osvajalskega tiča.
 Vpisal sem se v eno tvojih šol.
 Toda prijatelj mi je preprečil te sanje in prav je bilo tako.
 Vsak ima pravico sanjati o tebi.
 Najsrečnejši so tisti, ki se jim sanje uresničijo.
 Nesrečniki so takšni kot jaz.
 Amerika, ali želiš, da ti zmasiram vrat,

si utrujena, se počutiš krivo?
Ne skrbi, tukaj sem,
da ti dam vsa svoja življenja,
ko poslušam Iggyja Popa in njegovo I Wanna Be Your Dog.
Amerika, brez tebe sem nihče,
tvoj ubogi sin, zunaj tvoje svete dežele.

(Napisano po istonaslovni pesmi Allena Ginsberga.)

O starodavni neumnosti. Zakaj pišem?

Pišem zato, ker sem bil rojen 16. maja 1986.

V letu, ko se je končala najdaljša vojna v zgodovini.

Naj pojasnim. Žrtev ni bilo.

Pišem, ker ko sem bil star eno leto,

je sirska vojska vkorakala v Bejrut. Vojske še vedno marširajo po krvnih kapilarah sveta.

Pišem, ker je bila pri mojih dveh letih

prvikrat ženska voditeljica parlamenta kake muslimanske države.

Moški so pokvarjeno orožje.

Pišem, ker so pri mojih treh letih

v zvezni državi Floridi na električnem stolu usmrtili

Teda Bundyja, enega najbolj kontroverznih Američanov,

morda zato pišejo Američani.

Pišem,

ker nisem Američan in morilci živijo vsepovsod.

Pišem, ker je bila pri mojih štirih letih

premiera filma Boter 3. Nisem bil tam.

Še vedno si ga nisem ogledal.

Pišem, ker je pri mojih petih letih

Gorbačov opustil Sovjetsko zvezo.

Vedno zapusti državo, in ne ženske.

Pišem, ker se je pri mojih šestih letih

začela združevati Evropa.

Sem zunaj Evrope. In zunaj vsakršne druge Evrope.

V tistem času je Anglija začela posvečevati duhovnice.

Pišem, ker sem pri svojih sedmih letih

izgubil prvi zob. Vrgel sem ga

na streho stare hiše.

Pišem, ker sta pri mojih osmih letih Izrael

in Jordanija podpisala mirovni sporazum.

Takšnemu sranju vselej grozijo jedrske rakete.

Pišem, ker je bilo pri mojih devetih letih

na podzemni železnici v Tokiu ubitih ducat ljudi,

tisoč drugih pa je bilo hudo ranjenih. Živčni strup.

Verska sekta. Človeški um je nepredvidljiv.

Pišem, ker se je pri mojih desetih letih Nemčija

prvič nekako pokesala za grozote holokavsta.

Pišem, ker je pri mojih enajstih letih
v avtomobilski nesreči umrla princesa Diana.
Prinsece umirajo na cestah. Dober naslov za knjigo.
V tistem času sem bral zgodnja dela Dostoevskega.
Odrasli so jih le omenjali.

Pišem, ker sem se pri svojih dvanajstih letih
ljubil s kolesom v senci drevesa vojne.
Nekdo je mojemu očetu v usta porinil cev puške.
Pišem, ker sem pri svojih trinajstih letih ugotovil,
da je moj potepuški pes zbolel. Preboleval je travmo.
Pišem, ker se pri mojih štirinajstih letih ni
uresničila majevska napoved. Ni bilo konca sveta.
Vse leto sem pogledoval v nebo. Pričakoval sem,
da se bo nekaj zgodilo.

Toda ko se nekaj zgodi, se nikoli takrat, ko to pričakujemo.
Pišem, ker sta se pri mojih petnajstih letih dvojčka v New Yorku
spremenila v prah. Kofi Anan je prejel Nobelovo nagrado za mir.
Pišem, ker sem pri svojih šestnajstih letih
začel na veliko popivati.

In Severna Koreja je začela s proizvodnjo plutonija.
Pišem, ker sem si pri sedemnajstih letih
dal na roko napisati izreke modrecev.
Vsi so izbrisani.

Pišem, ker sem pri svojih osemnajstih letih
prvič letel z letalom.
Takrat je neka ženska zagrnila zavesice.
Močno je padal dež. Padla je name.

Pišem, ker so pri mojih devetnajstih letih
izstrelili prvi satelit sistema Galileo,
severnoameriški Indijanci še vedno preklinjajo
Kolumba in njegovo spremstvo.

Pišem, ker je bil pri mojih dvajsetih letih
v Iraku usmrčen njihov voditelj. Vesoljska ladja
je osvojila Mars.

Pišem, ker so pri mojih enaindvajsetih letih
v Alžiru odjeknili bombni napadi. Ko je Doris Lessing
prejela najprestižnejšo nagrado za književnost, je vzkliknila:
»O, Jezus.« Zdelo se je, da ni zadovoljna.

Pišem, ker je pri mojih dvaindvajsetih letih

država, v kateri sem se po naključju rodil, postala neodvisna.
 Še zdaj se spominjam ognjemetov, mraza in navdušenja ljudi.
 Slednje je že umrlo.

Pišem, ker sem začel pri svojih triindvajsetih letih
 sanjati o podobnem raju,
 kot je Ecova knjižnica. Ali pa Borgesova.
 Začel sem se čuditi bistvu stvari.

Pišem, ker so se pri mojih štiriindvajsetih letih
 močno zatresla tla v Čilu. Mene je tresla sreča
 nekje sredi Rugovske soteske. Kakšna čudovita jesen.
 Sramote ljudi se ne da izmeriti.

Pišem, ker sem pri svojih petindvajsetih letih
 spoznal, da je razočaranje edina religija, in začel
 sem se zabavati v imenu očeta in sina in obupa.

Pišem, ker so pri mojih šestindvajsetih letih
 v Oslu sodili fašistu. V Veliki Britaniji se je
 zgodila cela vrsta kraj žvečilnih gumijev.

Pišem, ker sem se pri svojih sedemindvajsetih
 zbal, da bom postal del kluba 27. Na ulici
 me je zadel avto. Dobri dve uri sem

preživel na urgenci. Zdravnik je bil pravi veseljak.

Pišem, ker me je pri mojih osemindvajsetih letih
 začelo brez razloga precej skrbeti. To bi si moral
 razložiti. Če sploh lahko. Še zmeraj poskušam.

Pišem, ker sem pri svojih devetindvajsetih letih spoznal,
 da je čas madež na hrbtnu golobice.

Pišem za svoje prijatelje. Zase. Za osle.

In zato, da z roko drsim po prsih pod tvojo obleko.

Iz angleščine prevedla Kristina Kočan

America

America, I wanna suck your big conqueror's dick.
You're the Deity that sets my death date.
Without you I'm just like your son Allen Ginsberg.
I've given you everything, my childhood roses,
I've kissed your soldiers' hands,
I was even ready to give you one of my sisters,
My grandfather faced Washington when he prayed,
My father cried whenever your marines were mentioned,
America, I adore your sons,
your free generations which once screamed
and prayed you'll be against the war,
I've read all of Hemingway's stories,
I've listened to Bob Dylan's music,
I feel like Whitman's child,
Your daughter Sylvia Plath taught me
the sacred pact against suicide,
I've acted in Arthur Miller's plays,
Jack Micheline was right, life is on the streets,
I adore John Ashbery's poems,
Nobody sang to nature better
than Wallace Stevens,
I was reading your son Philip Roth
when my father died,
Don DeLillo was hilarious,
Actually, America why has Ezra Pound gone mad?
America, I'm ashamed to confess
I've cried "why wasn't I born American" in silence.
I wanted to kill myself wrapped in your flag.
But then I gave up and punched myself.
The dead ones don't do you any good America.
America, I wanna suck big conqueror's dick.
I applied in to one of your schools.
But my friend took away that dream, rightfully so.
Everyone has the right to dream about you.
Those whose dreams come true are the lucky ones.
Others like me are the miserable ones.
America, do you want me to rub your neck,

Are you tired, do you feel guilty?
Don't worry I'm here
To give all my lives for you
While listening to Iggy Pop, I Wanna Be Your Dog.
America without you I'm nothing
Your poor son, outside your holy land.

(Written in the spirit of Allen Ginsberg's poem "America")

Translated by Vlora Konushevci

On ancient stupidity. Why do I write?

I write because I was born on 16 May 1986.
In the year when the longest war in history ended.
Let's make it clear. There were no casualties.
I write because when I was only one year old,
The Syrian army entered Beirut.
Armies still march through the blood capillaries of the world.
I write because when I was a two-year-old,
for the first time at the head of an Islamic state was a woman.
The men are rotten weapons.
I write because when I was three years old,
federal state Florida executed by the electric chair
the killer Ted Bundy, the most controversial American,
perhaps Americans write for this reason.
I write
Because I am not American and killers live anywhere.
I write because when I was four years old
The Godfather 3 movie had its premiere.
I was not there. I have not watched it yet.
I write because when I was five years old
Gorbachev left the Soviet Union.
Always abandon a nation but not a woman.
I write because when I was six years old,
Europe had begun to unite.
I am out of Europe and beyond any other Europe.
At that time England had given birth to nuns.
I write because when I was seven years old,
I dropped my first tooth. I threw it
On the roof of the old house.
I write because when I was eight years old, Israel
And Jordan has signed a peace treaty.
Nuclear missiles are threatening any kind of such bullshit.
I write because when I was nine years old,
In a Tokyo subway dozens of people were killed
And thousands of others were seriously injured.
Cause. Nerve gas. Religious sect. The human mind is unpredictable!
I write because when I was ten years old, Germany
For the first time somehow regretted the Holocaust.

I write because when I was eleven years old,
Princess Diana dies in a car accident.
Princesses die in the streets. A good book title.
At the time I was reading Dostoevsky's peripheral works.
The adults had mentioned it.

I write because when I was twelve years old,
I made love with a bicycle in the shade of the tree of war.
Someone has put the raffle of the barrel in my father's throat.

I write because when I was thirteen years old, I realized
that my wandering dog was sick. He was suffering from trauma.

I write because when I was fourteen years old, the Mayan
Prediction had failed. It was not the end of the world.
Throughout the year, I looked at the sky. I was expecting
Something to happen.

But what happens doesn't come when we expect it.

I write because when I was fifteen years old, the Twin Towers
Turned into dust. Kofi Annan won the Nobel Prize for Peace.

I write because when I was sixteen years old,
I started to drink a lot.

And North Korea was working on a plutonium laboratory.

I write because when I was seventeen years old,
I put on my arm sayings by wise people.
They are all deleted.

I write because when I was eighteen years old,
For the first time I travelled by plane.
At the time a woman let the shades fall down.
A hard rain was falling. She fell upon me.

I write because when I was nineteen years old,
The navigation satellite Galileo was launched,
Native American Indians still curse
Colombo and his retinue.

I write because when I was twenty years old,
In Iraq the leader was executed. A space ship had
Conquered Mars.

I write because when I turned twenty-one,
Bomb attacks prevailed in Algiers. When Doris Lessing
Heard that she had won the biggest literary prize, she cried,
“Oh, Jesus.” She seemed unhappy.

I write because when I turned twenty-two,

The country where I was accidentally born became independent.
I still remember the fireworks, cold and human enthusiasm.
Which is already extinguished.

I write because when I was twenty-three years old,

I started dreaming about a similar paradise

With Eco's library or Borges'.

I started to get surprised with the essence of things.

I write because when I was twenty-four years old,

The earth of Chile was trembling. I was shaking with happiness

Somewhere in the Rugova Gorge. Fantastic autumn.

Human shame is immeasurable.

I write because when I was twenty-five years old,

I found out that the disappointment is the only religion and

I started to have fun on behalf of father, son and despair.

I write because when I was twenty-six years old,

A fascist was being tried in Oslo. In the UK a series of gum robberies
occurred.

I write because when I was twenty-seven years old,

I was afraid that I might get into the 27 Club. A car

Hit me in an alley. I had spent two good hours in the emergency room.

The doctor was convivial man.

I write because when I was twenty-eight years old,

I had inexplicable concern.

I have to give understanding about this matter. If I can. I am still trying.

I write because when I was twenty-nine years old, I found out

That time is a stain on the back of a dove.

I write for my friends. For myself. For assholes.

And for rubbing the breast under your clothes.

Translated by Fadil Bajraj

Foto © Viktória Kalapošováž

Jan Škrob

Jan Škrob (Praga, 1988) je češki pesnik in prevajalec. Doslej je izdal pesniške zbirke *Pod dlažbou* (2016; Pod tlakom), *Reál* (2018; Realnost) in *Země slunce* (2021; Dežela sonca). Leta 2018 je za prvenec prejel (češko-nemško) dresdensko lirično nagrado (skupaj z nemškim pesnikom Bastianom Schneiderjem), s svojo drugo zbirko pa je bil nominiran za nagrado Jiříja Ortena. Večinoma iz angleščine prevaja tudi liriko različnih avtorjev, kot sta Wole Soyinka in Denise Leverto. Apokaliptične vizije Jana Škroba spominjajo na velike pesnike preteklosti. V svoji poeziji išče ravnotežje med sferami osebnega in političnega, fikcije in stvarnosti. Je hkrati radikalni levičar in zavzet kristjan, njegova lirika je zvesta tradicionalni in formalni poeziji. V njegovem literarnem snovanju se globoka vera sooča s konflikti in stvarnostjo, nesporazumi in dvomi. Jan Škrob se je udeležil več mednarodnih literarnih srečanj, med drugim festivalov Novotvar (Bratislava, 2018), Transpoesie (Bruselj, 2019) in svetovnega pesniškega festivala v Patrasu (2022). Njegove pesmi so predvucene v nemščino, angleščino, francoščino, poljščino, nizozemščino, grščino, litovščino, slovenščino in hrvaščino ter objavljene v domačih in mednarodnih revijah in antologijah. Je član Društva čeških pisateljev in Združenja neodvisnih avtorjev.

Jan Škrob (Prague, 1988) is a Czech poet and translator. He has published the poetry collections *Pod dlažbou* (2016; Under the Pavement), *Reál* (2018; Reality) and *Země slunce* (2021; Land of the Sun). In 2018, he won the (Czech-German) Dresden Lyric Award for his first collection (alongside German poet Bastian Schneider), and was nominated for the Jiří Orten Prize for his second collection. He translates mostly English lyric poetry by various authors such as Wole Soyinka and Denise Leverto. Jan Škrob's apocalyptic visions are reminiscent of the great poets of the past. In his poetry, he seeks a balance between the spheres of the personal and the political, between fiction and reality. He is both a radical leftist and a committed Christian, and his lyric poetry is faithful to traditional and formal poetry. In his literary work, deep faith confronts conflict and reality, misunderstandings and doubts. Jan Škrob has participated in several international literary gatherings, including the Novotvar Festival (Bratislava, 2018), Transpoesie (Brussels, 2019) and the World Poetry Festival in Patras (2022). His poems have been translated into German, English, French, Polish, Dutch, Greek, Lithuanian, Slovenian and Croatian and published in national and international journals and anthologies. He is a member of the Association of Czech Writers and the Association of Independent Authors.

polom

datové centrum bylo uprostřed
rokle vypáčil jsem dveře
všechno zničil a zase
odešel do rozvířené tmy

ráno jsem v suché trávě našel kostru
malého zvířete bylo to nejdůležitější
znamení posledních dnů jsem tady každý
pohyb větve každá trhlina patří k mému tělu svět
není kolem nás prochází námi jsem tady teorie a
praxe les na který jsem skoro
zapomněl pěšina je zarostlá mizí
a znova se objevuje

za rozcestím je
polom po vichřici
jsi celá v bílém otáčíš se
říkáš že mi rozumíš každá
pustina má začátek
a konec stejně jako smrt

šerosvity prodřené podnebné
pásy prodřený obzor jdeme podél
rokle říkáš že mi rozumíš prodřené pláně
průlehy podrosty svět není
kolem nás prochází námi

jsem tady ale zároveň
se prodíram křovinami ještě
někde na ostrově
pod nohami mám tvrdou
strukturu kabely a dráty
zahrabané v zemi

hřeješ si ruce u doutnajícího ohniště
kruhovitý pohyb času teorie a
praxe křik vrány tohle je to místo o kterém
jsem ti říkal vysoký břeh
lesa přechází ve skálu
otvíráš laptop hledáš signál na konci ještě
nejsme to pak poznáš
podle kouře podle zakrslých bříz

karneol

opracovaný karneol pověšený
u vchodových dveří chrání domov
před úderem blesku

domov který se pohybuje ale
vychází z jiných principů situace
návratu už nemají obrys
dveří je to v tom jak si sedáš
k ohniště v detailech gest a tváří
vzdálenostech doteků
dny se ted' zkracují a je důležité
udržovat věci srdce

step je vratká rozechvělá
horkým vzduchem zakrývám
si jedno oko abych viděl
všechno co potřebuju
amulet z karneolu mám
omotaný kolem zápěstí

vnitřek a vnějšek se tady
prolínají ruka přejede po čajové
konvici monitor zhasíná

ze zlomeného ticha je slyšet
křik vrány jdeme tam
kde si pamatujeme sesuvy svahů
reliéf mizí ve tmě

dny se ted' zkracují je
důležité udržovat věci srdce v řídké
trávě se rozpouští kostka cukru

čtyři řeky

muž s jizvami na hrudi bere
do ruky doutnající větev bezu
hory se rozestupují a jejich chlad
mi projízdí celým tělem
setkávají se tady čtyři řeky tři
živé a jedna mrtvá laptop
ve vlhkém písku vydává skoro
nepostřehnutelný zvuk
který připomíná šumění větru
sedím u tácu s průsvitným jablkem a
za zády mám včelí roj všechno
je ve všem říkáš na čele máš čtyři
perly tři černé a jednu bílou

každá situace kterou se
rozhodneme doopravdy prožít
nás přivádí zpátky ke světu
k trhlinám a otvorům
ve tmě stáváme se součástí
území ale území samo vzdoruje
nehybnosti vzpíná se a víří

vetrolom

podatkovno središče je bilo sredi
tesni vdrl sem vrata
vse uničil in spet
odšel v zvrtinčeno temo

zjutraj sem v suhi travi našel okostje
majhne živali to je bilo najpomembnejše
znamenje zadnjih dni tukaj sem vsak
gibljaj veje vsaka razpoka spada k mojemu telesu svet
ni okoli nas prehaja skozi nas tukaj sem teorija in
praksa gozd na katerega sem skorajda
pozabil stezica je zaraščena izginja
in se znova pojavlja

za razpotjem je
vetrolom po viharju
vsa si v belem obračaš se
praviš da me razumeš vsaka
pustota ima začetek
in konec tako kot smrt

chiaroscuri oguljeni podnebni
pasovi oguljeno obzorje hodiva vzdolž
tesni praviš da me razumeš oguljene planjave
rigole podrastje svet ni
okoli naju prehaja skozi naju

tukaj sem toda hkrati
se prebijam skozi grmovje še
nekje na otoku
pod nogami imam trdo
strukturo kable in žice
zakopane v tleh

greješ si roke ob tlečem ognjišču
krožno gibanje časa teorija in
praksa kričanje vrane to je ta kraj o katerem
sem ti pravil visoki breg
gozda prehaja v skalovje
odpreš prenosnik iščeš signal na koncu pa še
nisva to boš prepoznala
po dimu po pritlikavih brezah

---

karneol

obdelani karneol obešen
ob vhodnih vratih varuje dom
pred udarom strele

dom ki se premika vendar
temelji na drugih principih situacije
povratka nimajo več obrisa
vrat gre za to kako sedaš
k ognjišču za detajle kretenj in obrazov
za oddaljenosti dotikov
dnevi se zdaj krajšajo in pomembno je
skrbeti za srčne zadeve

stepa je kolebava trepetava
od vročega zraka zakrivam
si eno oko da bi videl
vse kar rabim
amulet iz karneola imam
ovitega okoli zapestja

notranjost in zunanjost se tukaj
prepletata roka podrsa po čajnem
kotličku monitor ugasne

iz zlomljene tištine se sliši
kričanje vrane greva tja
kjer se spominjava sesipov pobočij
relief izginja v temi

dnevi se zdaj krajšajo pomembno
je skrbeti za srčne zadeve v redki
travi se topi kocka sladkorja

štiri reke

moški z brazgotinami na prsih vzame
v roko tlečo vejo bezga
gore se razmikajo in njihov hlad
se mi preliva po vsem telesu
tukaj se stekajo štiri reke tri
žive in ena mrtva prenosnik
v vlažnem pesku se oglaša skorajda
z neopaznim zvokom
ki spominja na šumenje vetra
sedim ob pladnju s prosojnim jabolkom in
za hrbtom imam čebelji roj vse
je v vsem praviš na čelu imaš štiri
bisere tri črne in enega belega

vsaka situacija ki se jo
odločiva zares doživeti
naju pripelje nazaj k svetu
k razpokam in odprtinam
v temi postajava del
ozemlja toda ozemlje samo kljubuje
negibnosti vzpenja se in vrtinči

Prevedla Tatjana Jamnik

wind-fallen trees

the data centre was in the middle
of the ravine i broke the door open
destroyed everything and went
back into the whirled-up darkness

in the morning i found a skeleton of a small
animal in the grass that was the most important
sign of the past few days i'm here every
branch movement every crevice belongs to my body the world
is not around us it moves through us i'm here theory
and praxis forest i've almost
forgotten about the path is overgrown vanishing
and then reappearing

beyond the crossroads
are trees fallen in the storm
you're all in white turn to me
saying you understand me every
wasteland begins
and ends somewhere like death

chiaroscuros chafed climate
zones chafed horizon we walk past
the ravine you say you understand me chafed plains
contour furrows undergrowth the world isn't
around us it's through us

i'm here and at the same time
i make my way through the shrubbery while
still on the island
strong structure beneath
my feet cables and wires
buried in the ground

you warm your hands at the smouldering fire
the circular movement of time theory and
praxis the crow's cawing this is the spot i told
you about the high bank
of the forest receding into a rock
you open your laptop searching for a signal we're not
at the end yet you'll be able to tell
by the smoke by the dwarf birches

cornelian

a well-wrought cornelian hung
at the entrance door protects the home
from a lightning strike

a home that moves but
departs from other principles the situations
of return have no more outlines
of the door it's about how you sit
at the fireplace in the details of gestures and faces
distances touches
the days are getting shorter now and it's important
to keep the matters of the heart

the steppe is wobbly shaky
with hot air i cover
one eye so i could see
all i need
a cornelian amulet
wrapped around my wrist

the inside and outside mingle
here the hand runs over tea
kettle the monitor becomes extinguished

out of the broken silence
crow cawing can be heard we go
where we remember the landslides
the topography vanishes in the dark

the days are getting shorter now it's
important to keep the matters of the heart in the sparse
grass a sugar cube dissolves

four rivers

a man with scars on his chest takes
a smouldering branch of elder in his hand
the mountains part and their coldness
runs down my body
there're four rivers meeting here three
live ones and a dead one the laptop
in the wet sand making a nearly
imperceptible sound
reminiscent of the wind's rustle
i sit at a tray with a translucent apple and
with a swarm of bees behind my back it's all
in everything you say there're four pearls
on your forehead three black and a white one

every situation we decide
to live through really
brings us back to the world
to crevices and apertures
in the dark we become part
of the territory but the territory resists
motionlessness it towers and churns

Translated by David Vichnar

Foto © Myrto Tzima

Tonia Tzirita Zaharatu

Tónia Tziríta Zaharátu (Τώνια Τζίριτα Ζαχαράτου; Kreta, 1993) je študirala pravo in primerjalno književnost. Je asistentka na katedri za primerjalno književnost Filozofske fakultete Aristotelove univerze v Solunu, dejavna je tudi kot književna prevajalka. Leta 2020 je pri založbi Thraka v Larisi objavila pesniško zbirko Δεύτερη νεότητα (Druga mladost), ki je bila pred tem že nagrajena kot prvo, še neobjavljeni pesniški besedilo. Sledili sta nagrada literarne revije *Anagnostis* (Bralec) za najboljši pesniški prvenec (2020) in nagrada Jeana Moréasa (2021), ki se podeljuje pesnicam za pesniški prvenec. Pesnitev »Reka, tvoja« je je bila poleg številnih drugih nagrajenih pesmi vključena v projekt *Na žaru. Poezija o podnebnih spremembah*, ki sta ga pripravili Iniciativa za humanistične vede Ustanove Stavrosa Niarchosa Univerze Columbia v New Yorku in literarna revija *Thraka*. Marca 2023 je bila gostja evropske pisateljske rezidence Echo III-For memory's sake v Tirani. Sodelovala je na številnih literarnih festivalih v Grčiji. Je članica organizacijskega odbora tematskega festivala o spolu in literaturi Vijoličaste meduze. Prevedla je pesniško zbirko *Adriano* portugalske pesnice Tatiane Faia. Njena besedila so dostopna v tiskanih in elektronskih medijih, pesmi pa prevedene tudi v portugalski in angleški jezik. Živi in ustvarja v Atenah.

Tonia Tzirita Zacharatou (Crete, 1993) studied Law and Comparative Literature. She is an assistant professor at the Department of Comparative Literature of the Faculty of Arts of the Aristotle University of Thessaloniki and is active as a literary translator. In 2020, she published *Δεύτερη νεότητα* (The Second Youth), a collection of poetry published by Thraka in Larissa, which, before that, received the prize for an unpublished first poetry collection. This was followed by *Anagnostis* (Reader) literary magazine's prize for the best poetry debut (2020) and the Jean Moréas Prize (2021), for a female poet's debut. The poem "River, Yours" was, with other prize-winning poems, included in the project *On the Barbecue, Poetry on Climate Change*, organised by The Stavros Niarchos Foundation Public Humanities Initiative at Columbia University in New York and the literary journal *Thraka*. In March 2023, she was a guest of the Echo III – For memory's sake European Writers' Residency in Tirana. She has participated in several literary festivals in Greece. She is in the organising committee of the thematic festival on gender and literature, Purple Jellyfish. She has translated the collection *Adriano* by the Portuguese poet Tatiana Faia. Her texts are available in print and in electronic formats and have been translated into Portuguese and English. She lives and works in Athens.

Ποταμέ σου

Δίψα για ζωή

Το χώμα ήπιε

κι έγλειψε

Κατάπιε

που έβγαζες

κι άφησε

τα χείλη.

τα χορτάρια

τα βατράχια

τα ψαράκια

παιδί με την απόχη

μόνες τις όχθες.

Την εποχή της δίψας

μέσα στην κοίτη

τη σιωπή εδώ

του κόσμου ακούγεται

που πέφτει απ' τη γέφυρα.

Ο χρόνος χρειάζεται

γιατί μονάδα του

που κατεβαίνει

Σ' αυτό τον τόπο

για νερό μοιάζει

για να γίνω μάρτυρας

που προκαλεί το χάσμα

ανηφορίζουμε μαζί

αφουγκραζόμενοι

που η αλλαγή

στο πετραδάκι

Σ' αυτό τον τόπο

βυθομέτρηση

είναι η στάθμη

ως την έλλειψη.

Η υπόσχεσή σου

με πρόφαση

της δύσκολης θλίψης

ανάμεσα στη μνήμη

και την πραγματικότητα.

Κι αν τα βατράχια,

κι αν το παιδί

που έβγαζε ψαράκια

δεν υπήρξε ποτέ.

τα χορτάρια στην όχθη,

την άνοιξη με την απόχη

Μερικές σκόρπιες λακκούβες

σχηματίζονται

αγνοώντας

Την εποχή της δίψας

με αβέβαιες δρασκελιές

απ' τη χθεσινή βροχή

ανάμεσα στις κροκάλες

το βουνό που κοχλάζει.

Βαδίζουμε μαζί

σ' αυτό το κενό

που είναι γεμάτο χώμα

σ' αυτή την απώλεια
αλλά διαδικασία
και λογαριάζουμε
τον ρυθμό της
όπως εργάστηκε μπροστά
και τώρα γίνεται οριστική
της πλατείας

που δεν είναι αποτέλεσμα
απλωμένη στον χρόνο
εκ των υστέρων
γιατί είναι σκληρή έτσι
σ' ορθάνοιχτα πρόσωπα
στη σφραγισμένη βρύση
ενός ορεινού χωριού.

η άγνοια δεν έχει σχέση με την ευλογία

νόμιζαν πως αρκεί να κατάγεσαι από έναν θεό
ο Άναυρος που παρασέρνει το παπούτσι του

Ιάσονα

ο Σκάμανδρος με τα ήδη πάντοτε κόκκινα νερά

ήχοι εξαφάνισης

ο Αχέροντας	πφλσμ	[ά,α,α]
βρκκξ	[ε,ε,έ]	
τρτσμ	[ε,έ,ι,α]	
β	[ο,ή]	
πλτς πλτς	[ι] [α]	

να το πάλι το ποτάμι
που λεγόταν

η δική μου αγάπη

'Ηθελες
να μου δείξεις
κάτι σημαντικό
γιατί δεν σου είναι αρκετό
να μου περιγράφεις τα πράγματα.
'Ηθελες να το δω μαζί σου
κι αγαπώντας το, να σ' αγαπώ
αλλά είναι αδύνατο
να θυμηθείς
που το είδες για τελευταία φορά.

Ακολουθώ με προσοχή τη νωπογραφία
των πελμάτων σου στο χώμα.
Κάποτε εδώ ήταν ένα όμορφο μέρος
όπου η ευτυχία του βουνού
θα προσγειωνόταν στην αγκαλιά μας.
Η υπόσχεση για ένα κομμάτι θαύματος
ανάμεσα σ' αιώνες νεκρών πλατανόφυλλων
ήταν ο τρόπος σου για να μου δώσεις μια ιστορία.
'Επεσα, μόλις μου είπες να πέσω,
κι όμως, καταλήγω να κρατώ μ' ένα ποίημα
μια ανάμνηση που δεν μου ανήκει.
το πλαστικό πέδιλο που παρασύρεται
και χύνεται στη θάλασσα,
το παιδί που κλαίει ξυπόλυτο και τρέχει
για λίγο πίσω από μια άπιαστη ροή
με το κεφάλι στραμμένο προς τον ήλιο.

Περί γενεαλογίας

Έλα να σου πω ήταν το όνομα του μπαρ
όπου γνωριστήκαμε εκείνο το βράδυ
—τώρα μοιάζει με πρόωρο θρίαμβο.

Πες μου πως αυτό είναι το μέλλον.

Φτάσαμε ως εδώ ελαφρώς τσακισμένοι στις άκρες
για ν' ανταλλάξουμε πουλόβερ κι αναμνήσεις
που είχαμε κληρονομήσει. Πες μου πως αυτό είναι επιβίωση.
δεν υπήρχε ντροπή στην πρώτη μας επαφή
Ένας χάρτης με σταυροδρόμια κυκλωμένα ή διεγραμμένα
είχε ξεμείνει ανοιχτός επάνω στο τραπέζι.

Μια καλοκαιρινή νύχτα. Πες μου μια ιστορία ήρεμης θυητότητας.
Στην πλάτη μιας βάρκας διαβάζω τ' όνομα της γιαγιάς μου.
Αν κόψεις γύρω γύρω, θα καταλάβεις πως φτιάχνονται
νεαρές χήρες απ' όμορφες νύφες.
Απάνθρωποι ήχοι της θάλασσας. Έμεινε μόνη
να φιλά τα χέρια κάθε περαστικού ιερέα.

Μια καλοκαιρινή καταιγίδα. Η βροχή φέρνει μια άλλη εκδοχή.
γεροντοκόρας νιότης και πικρίας. Ας δοκιμάσουμε
τον γάμο ως κουκλοθέατρο, ας δοκιμάσουμε να μεγαλώσουμε
ένα ξένο παιδιό πλάι σ' ένα απρόσιτο σώμα. Εδώ ούτε η γλώσσα
δεν βγάζει νόημα. Στο εσωτερικό της παλάμης
διαβάζω τ' όνομα της γιαγιάς μου.

Ο αέρας δυναμώνει.
Δεν ήθαμε γι' αυτό εδώ.
Κι όμως να μαστε
κι αντικρίζουμε τους εαυτούς μας
σαν να μας παρασέρνει το ρεύμα
ολοένα και πιο μακριά απ' τη στεριά.

Reka, tvoja

Žeja po življenju

Zemlja je izpila
in polizala
Pogoltnila je

ki si jih ulovil,
in zapustila

V času žeje
po strugi
tišini, tukaj,
sveta odzvanja
ki padajo z mostu.
je treba čas
kajti njegova merska enota
ki upada
V tem kraju
da mi prineseš vodo, spominja
češ, naj postanem priča
ki jo povzroča prepad

In če žabe
in če ta deček,
ki je lovil ribe
ne bi nikoli obstajala.

Nekaj luž, raztresenih naokoli
je ostalo
ne meneč se za
V času žeje
z negotovimi koraki

ustnice.
travo
žabe
ribice,
deček, z mrežo,
oba bregova.

se vzpenjava skupaj
in prisluškujeva
kjer spreminjanje
med prodniki,
V tem kraju
sondirati,
je vodna gladina,
do presiha.
me tvoja obljuba,
na iskanje izgovorov,
hudi žalosti,
med spominom
in resničnostjo.

in trava na rečnem bregu
spomladji, z mrežo,

od včerajnjega dežja,
med prodniki,
goro, v kateri vre.
hodiva drug ob drugem
v tej praznini,
ki je zvrhana zemlje,

v tem opustošenju,
temveč postopek,
in računava
njegov ritem,
se je naprezalo pred
in zdaj postaja dokončno
na trgu

ki ni posledica,
razprostr v času,
za nazaj
kajti: brezobzirno
širom odprtimi obrazi
v zapečatenem studencu
neke gorske vasice.

*nevednost nima nič skupnega z
blagoslovljenostjo*

mislili so, da zadošča, da te je spočel neki
bog:

Anavros, ki odnaša Jazonov čevelj,
Skamander z vodo, ki je že za vselej rdeča,

zvoki izginevanja

<i>Aheront</i>	pflsm	[a,a,a]
	vrkkks	[e,e,é]
	trtsm	[e,é,i,a]
	v	[o,í]
	plts plts	[i] [a]

*glej jo spet, to reko,
ki se je imenovala*

moja ljubezen

Želel si mi
pokazati
nekaj pomembnega,
ker se ne zadovoljiš s tem,
da bi mi stvari opisal.

Želel si, da bi si to ogledala skupaj,
in ker bi to gotovo vzljubila, bi vzljubila tudi tebe,
toda nikakor
se ne moreš spomniti,
kje si to zadnjič videl.

Pozorno si ogledujem fresko
tvojih stopal na zemlji.
Nekoč je bil tu lep kraj,
v katerem je sreča gore
pristajala v najinem objemu.
Obljubljal si mi košček čudeža
med stoletji mrtvega platanovega listja,
v resnici pa si mi na svoj način priповедoval zgodbo.
Padla sem, brž ko si mi ukazal, naj padem,
in vendor mi je s pomočjo neke pesmi uspelo ohraniti
spomin, ki mi ne pripada:
plastično sandalo, ki jo nosi
in premetava morje,
dečka, ki joče in steče, bos,
za neulovljivim tokom,
z glavo, obrnjeno proti soncu.

O rodu

Naj te vprašam: je bilo to ime kafiča,
kjer sva se spoznala tistega večera –
zdaj spominja na prenagljeno zmagošlavje.

Priznaj, da je to prihodnost:
prispela sva sem z okrušenimi robovi,
da bi si izmenjala puloverja in spomine,
ki sva jih podedovala. Priznaj, da to pomeni preživetje:
nikakršne sramežljivosti nisva čutila ob prvem stiku.
Zemljevid mesta z obkroženimi ali izbrisanimi križišči
leži vnemar, razgrnjen, na mizi.

Poletna noč. Povej mi zgodbo o spokojni smrtnosti.
Na premcu čolna berem ime svoje babice.
Če se boš naglo obrnil, boš videl, kako nastajajo
iz lepih nevest mlade vdove.
Nečloveški zvoki morja. Edino, ki še vedno
poljublja roke vsakemu mimoidočemu duhovniku.

Poletna nevihta. Dež postreže z drugo različico,
z zarjavelimi devicami mladosti in grenkobe. Poskusiva
se poročiti kot marioneti. Poskusiva vzgojiti
tujega otroka ob nedostopnem telesu. V tem primeru niti jezik
ne najde smisla. V skrčeni dlani
berem ime svoje babice.

Veter piha vse močneje.
Nisva prišla sem zaradi tega.
In vendar sva tu
in opazujeva drug drugega,
kot bi naju odnašal tok
vedno dlje od obale.

Prevedla Klarisa Jovanović

River your

Thirst for life

The soil drank
and licked
It swallowed

you caught
and left

In the time of thirst
walking together
listening to silence
of the world can be heard
that falls from the bridge.
time needs sounding
is the level dropping
In this land,
for water looks
for me to witness
caused by discord

And if the frogs
and if the child
catching small fish
never existed.

A few scattered puddles
are formed
ignoring
In the time of thirst
with uncertain strides

the lips.
the grass
the frogs
the small fish
child with a fish net
the shores alone.

we go uphill
inside the riverbed,
here, where the change
in the small stone
In this land,
because its unit
until shortage.
your promise
like a pretext
a difficult sorrow
between memory
and reality.

the grass on the shore,
in the spring with the fish net

from yesterday's rain
among the pebbles
the boiling mountain.
we walk together
in this void
full of soil

in this loss
but a process
a visceral need
in hindsight
because it is hard
that worked in front
and now becomes permanent
in the square

which is not a result
spread in time
to find
its pace
this loss
of wide open faces
in the sealed fountain
of a mountain village.

ignorance has nothing to do with blessing

they thought it was enough
to descend from a god
Anavros carrying Jason's shoe
Scamander with the already always red
waters

sounds of disappearance

<i>Acheron</i>	splsh	splsh	[i]	[a]
	rbt	rbt	[i,i]	[i,i]
	trll		[i]	
	rr		[o,a]	

*there it is again the river
named*

my own love

You wanted
to show me
something important
because it is not enough for you
to describe things for me.
You wanted me to see it with you
and loving it, to love you
but it is impossible
to remember
where you saw it last.

I carefully follow the fresco
of your feet on the soil.
This used to be a beautiful place
where the happiness of the mountain
would land in our arms.
The promise for a piece of miracle
among centuries of dead sycamore leaves
was your way to give me a story.
I fell when you told me to fall
and yet I end up keeping, with a poem,
a memory that does not belong to me:
The plastic sandal carried away
spilled in the sea,
the child crying barefoot, running
for a while after an elusive flow
with the head turned to the sun.

Translated by Lena Kallergi

On Genealogy

Let me tell you—that was the name of the bar
where we met that evening
which now seems like an early triumph.

Tell me this is the future; we arrived here
slightly damaged on the edges
to exchange sweaters and inherited memories.

Tell me this is survival; there was no shame
in our first encounter. A map with multiple
crossroads circled or deleted laid open on the table.

A night in summer. Tell me a story of quiet mortality.
I read the name of my grandmother on the side
of a boat. Cut around and you will realize
how one makes young widows out of lovely brides.
Inhuman sounds of the sea. She's left behind
to kiss the hands of every passing priest.

A storm in summer. Rain brings another version;
of spinster youth and bitterness. Let's try marriage
as puppet theatre, try raising a foreign child
next to an ungraspable body. Not even language
can make sense out of it. I read the name
of my grandmother inside my palm.

The wind is getting stronger.
This is not what we came here for
but here we are looking back
at ourselves, as if drifting further
and further away from the shore.

Translated by the author

Dosedanji udeleženci in nagrajenci Vilenice

---

*Previous
Participants and
Vilenica Prize
Winners*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH
PISATELJEV ZA LETO 1986 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 1986 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Fulvio Tomizza

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Jože Pirjevec*

V publikaciji *Vilenica 1986* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1986* and took part in the literary readings:

Péter Esterházy, Reinhard P. Gruber, Ingram Hartinger, Zbigniew Herbert, Gert Hofmann, Tadeusz Konwicki, Lojze Kovačič, Slavko Mihalić, Gerhard Roth, Milan Rúfus, Eva Schmidt, Jan Skácel, Włodzimiera Szymborska, Fulvio Tomizza, Istvan Vas, Igor Zidić

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH
PISATELJEV ZA LETO 1987 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 1987 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Peter Handke

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Erich Prunč*

KRISTAL VILENICE 1987 / 1987 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Gregor Strniša*

V publikaciji *Vilenica 1987* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1987* and took part in the literary readings:

Ivan Aralica, Tandori Dezsö, Lúboromír Feldek, Carmela Fratantonio, Erzsébet Galgócz, Peter Handke, Bohumil Hrabal, Geda Jacolutti, Drago Jančar, Alfred Kolleritsch, Ryszard Krynicki, Andrzej Kuśniewicz, Giuliana Morandini, Ágnes Nemes Nagy, Jan Skácel, Gregor Strniša, Włodzimiera Szymborska, Dominik Tatarka, Veno Taufer, Pavle Ugrinov, Adam Zagajewski, Vitomil Zupan

DISPUT / DISPUTATION: *Claudio Magris: Ewaldova bakla / Ewald's Torch*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 1988 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 1988 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Péter Esterházy

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Jože Hradil*

KRISTAL VILENICE 1988 / 1988 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Ewa Lipska*

V publikaciji *Vilenica 1988* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1988* and took part in the literary readings:

Birgitta Arens, Francesco Burdin, Sándor Csoóri, Jaroslav Čejka, Miroslav Červenka, Milan Dekleva, Danijel Dragojević, Benedikt Dyrlich, Vlado Gotovac, Marian Grześczak, Klaus Hoffer, Anton Hykisch, Gert Jonke, László Lator, Ewa Lipska, Marcelijus Martinaitis, Vesna Parun, Erica Pedretti, Richard Pietrass, Ilma Rakusa, Christoph Ransmayer, Renzo Rosso, Jarosław Marek Rymkiewicz, Ryszard Schubert, Tomaž Šalamun, Rudi Šeligo, Josef Šimon, Aleksandar Tišma, Judita Vaičiūnaitė, Tomas Venclova, Giorgio Voghera, Josef Winkler, Dane Zajc, Štefan Žary

DISPUT / DISPUTATION: *Czesław Miłosz: Ćwierć učna ura / The Fourth Teaching Lesson*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 1989 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 1989 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Jan Skácel

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Albina Lipovec*

KRISTAL VILENICE 1989 / 1989 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Dubravka Ugrešić*

V publikaciji *Vilenica 1989* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1989* and took part in the literary readings:

H. C. Artmann, Jan Beno, Volker Braun, Gino Brazzoduro, Jan Buzássy, Paola Capriolo, Sándor Csoóri, Miroslav Dudok, Bogumil Duzel, Petar Gudelj, Christoph Hein, Milan Jesih, Gert Jonke, Eugeniusz Kabatc, Danilo Kiš, Ivan Klíma, Jurij Koch, Kajetan Kovič, Gabriel Laub, Florjan Lipuš, Miklos Meszöly, Emil Mikulenaite, Adolph Muschg, Tadeusz Nowak, Josip Osti, Tone Pavček, Kornelijus Platelis, Ingrid Puganigg, Miroslav Putik, Alojz Rebula, Carlo Sgorlon, Werner Sollner, Andrzej Szczypiorski, Antonio Tabucchi, Dubravka Ugrešić, Miroslav Valek, Dragan Velikić, Ligio Zanini

DISPUT / DISPUTATION: *György Konrád: Sredine / From the Centre*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 1990 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 1990 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Tomas Venclova

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Veno Taufer*

KRISTAL VILENICE 1990 / 1990 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Aleš Debeljak*

V publikaciji *Vilenica 1990* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1990* and took part in the literary readings:

Alexandra Berková, Andrej Blatnik, Leon Briedis, Miroslav Červenka, Aleš Debeljak, Nedjeljko Fabrio, András Fodor, Branko Gradišnik, Niko Grafenauer, Reinhardt P. Gruber, Maja Haderlap, Paweł Huelle, Anton Hykisch, Eugenius Ignatavičius, Antanas Jonynas, Lubomir Jurik, Diana Kempff, Michael Köhlmeier, Tomas Saulius Kondrotas, György Konrád, Miroslav Košuta, Stelio Mattioni, Libuše Moníková, Péter Nádas, Gáspár Nagy, Boris Pahor, Miodrag Pavlović, Giorgio Pressburger, Eva Schmidt, Knuts Skujenieks, Jože Snoj, Andrzej Szypiorski, Ján Józef Szczepański, Susanna Tamaro, Ladislav Tažký, Goran Tribuson, Božena Trilecová, Ludvík Vaculík, Joachim Walter, Anka Žagar

DISPUT / DISPUTATION: *Veno Taufer: Izziv ali zgaga? / Challenge or Hassle?*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 1991 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 1991 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Zbigniew Herbert

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Niko Jež*

KRISTAL VILENICE 1991 / 1991 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Lajos Grendel*

V publikaciji *Vilenica 1991* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1991* and took part in the literary readings:

Ladislav Ballek, Andrej Brvar, Lenka Chytílová, Heinz Czechowski, István Eörsi, Lajos Grendel, Fabjan Hafner, Reto Hänni, Ivanka Hercold, Andrej Hieng, Alois Hotschnig, Vítazoslav Hronec, Anna Jókai, Donaldas Kajokas, Milan Kleč, Mirko Kovač, Lojze Krakar, Vít Kremlíčka, Bronisław Maj, Laura Marchig, Štefan Moravčík, Luko Paljetak, Oskar Pastior, Jure Potokar, Hans Raimund, Rolandas Rastauskas, György Somlyó, Mario Suško, Ivo Svetina, Susanna Tamaro, Arvo Valton, Szabolcs Várady, Bite Vilimaitė, Alena Vostrá, Joachim Walther, Ernest Wichner, Josef Winkler

DISPUT / DISPUTATION: *Vlado Gotovac: Skica o Atlasu / Sketch of the Atlas*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 1992 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 1992 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Milan Kundera

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Jaroslav Skrušný*

KRISTAL VILENICE 1992 / 1992 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Endre Kukorelly*

V publikaciji *Vilenica 1992* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1992* and took part in the literary readings:

Alexandra Berková, Vytautas Bložė, Branko Čegec, Slavenka Drakulić, Gustav Januš, Dušan Jovanović, Ferenc Juhász, Ryszard Kapuściński, Marie-Thérèse Kerschbaumer, Eftim Kletnikov, Krzysztof Koehler, Uwe Kolbe, Mirko Kováč, Endre Kukorelly, Krzysztof Lisowski, Drahoslav Machala, Vytautas Martinkus, Ivan Minatti, Libuše Moníková, Boris A. Novak, Lajos Parti Nagy, Aarne Puu, Gerhard Roth, Štefan Strážay, Jana Štroblová, Marjan Tomšič, Miloslav Topinka, Dragan Velikić, Jani Virk, Peter Waterhouse

DISPUT / DISPUTATION: *Evgen Bavčar: Univerzalizmi in njihova Facies Hypocritica / Universalisms and Their Facies Hypocritica*

Péter Esterházy: Postmoderni barbarizem ali Evropa brez lastnosti / Postmodern Barbarism or Europe with No Characteristics

---

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 1993 JE PREJELA / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 1993 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Libuše Moníková

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Neva Šlibar*

KRISTAL VILENICE 1993 / 1993 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Francesco Micieli*

V publikaciji *Vilenica 1993* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1993* and took part in the literary readings:

Zsófia Balla, Józef Baran, Roberto Dedenaro, Helmut Einsendle, Alojz Ihan, Dževad Karahasan, Matjaž Kocbek, Vlastimil Kovalčík, Marko Kravos, Zvonko Maković, László Márton, Robert Menasse, Francesco Micieli, Marjeta Novak Kajzer, Paul Parin, Denis Poniž, Daina Pranckietytė, Carlo Sgorlon, Arvo Valton, Michal Viewegh, Piotr Woiciechowski, Ifigenija Zagoričnik Simonović

DISPUT / DISPUTATION: *Georges-Arthur Goldschmidt, Vlado Gotovac, László Krasznahorkai, Antonin J. Liehm: Edvard Kocbek – Palica / Edvard Kocbek – The Stick*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH
PISATELJEV ZA LETO 1994 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 1994 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Josip Osti

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Denis Poniž*

KRISTAL VILENICE 1994 / 1994 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Slavko Mihalić*

V publikaciji *Vilenica 1994* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1994* and took part in the literary readings:

Marjorie Agosín, Edoardo Albinati, Árni Bergmann, Miloš Biedrzycki, Christa Dericum, Janko Ferk, Antonio Fian, Antanas Gailius, Vlado Gotovac, Egyd Gstättner, Gunnar D. Hansson, Daniel Hevier, Viťazoslav Hronec, Paweł Huelle, Richard Jackson, Goran Ignjatijev Janković, Dževad Karahasan, Lubor Kasal, Thomas Kling, Majda Kne, Miklavž Komelj, Jurgis Kunčinas, Feri Lainšek, Phillis Levin, Svetlana Makarovič, Giuseppe Mariuz, János Marno, Mateja Matevski, Andrej Medved, Slavko Mihalić, Dušan Mitana, Grzegorz Musiał, Aleksander Peršolja, György Petri, Juan Octavio Prenz, Lenka Procházková, Gianfranco Sodomaco, Matthew Sweeney, Tomaž Šalamun, Igor Škamperle, Jachým Topol, Urs Widmer, Uroš Zupan

DISPUT / DISPUTATION: *Alain Finkielkraut: Intelektualci, politika in vojna / Intellectuals, Politics and War*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH
PISATELJEV ZA LETO 1995 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 1995 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Adolf Muschg

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Vesna Kondrič Horvat*

KRISTAL VILENICE 1995 / 1995 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Marzanna Bogumiła Kielar*

V publikaciji *Vilenica 1995* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1995* and took part in the literary readings:

Jovica Ačin, Kurt Aeble, Marjorie Agosín, Eugenijus Ališanka, Marcin Baran, Árni Bergmann, Krzysztof Bielecki, Dariusz Bittner, Loredana Bogliun, Berta Bojetu-Boeta, Tereza Boučková, Lucas Cejpek, Róza Domašyna, Erik Groch, Gunnar D. Hansson, Nora Ikstena, Richard Jackson, Marzanna Bogumiła Kielar, Rade Krstić, Phillis Levin, Tonko Maroević, Manfred Moser, Danielius Mušinskas, Radovan Pavlovski, Tone Perčič, Sibila Petlevski, Juan Octavio Prenz, Raoul Schrott, Zorko

---

Simčič, Rudolf Sloboda, Andrzej Stasiuk, Matthew Sweeney, Tomaž Šalamun, Ján Štrasser, Zsuzsa Tákács, Dezső Tandori, Jaromír Typlt, Miloš Vacík, Saša Vegri, Pavel Vilikovský, Ernest Wichner, Cyril Zlobec, Vlado Žabot, Aldo Žerjal

DISPUT / DISPUTATION: *Lojze Kovačič: Ali pisatelj potrebuje svet, ki njega ne potrebuje? / Does a Writer Need the World Which Doesn't Need Him?*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 1996 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 1996 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Adam Zagajewski

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Niko Jež*

KRISTAL VILENICE 1996 / 1996 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Kača Čelan*

V publikaciji *Vilenica 1996* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1996* and took part in the literary readings:

Lothar Baier, Uldis Berzinš, Petr Borkovec, Magda Carneci, Karol Chmel, Claude Michel Cluny, Branko Čegec, Kača Čelan, Zita Čepaitė, Stefano Dell'antonio, Ljiljana Dirjan, Dušan Dušek, Milan Đorđević, Menna Elfyn, János Háy, Ann Jäderlund, Antanas A. Jonynas, Julian Kornhauser, András Ferenc Kovács, Vladimir Kovačič, Friederike Kretzen, Enzo Martines, Lydia Mischnig, Brane Mozetič, Boris A. Novak, Iztok Osojnik, Žarko Petan, James Ragan, Ales Razanov, Hansjörg Schertenleib, Triin Soomets, Karel Šiktanc, Aleš Šteger, Thorgeir Thorgeirson, Maja Vidmar, Mārtiņš Zelmenis

DISPUT / DISPUTATION: *Svoboda imaginacije – imaginacija svobode / Imagination of Freedom – Freedom of Imagination*
Branko Miljković: Poezijo bodo vsi pisali / Everybody Will Be Writing Poetry

---

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 1997 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 1997 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Pavel Vilikovský

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Andrej Rozman*

KRISTAL VILENICE 1997 / 1997 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Nicole Müller*

V publikaciji *Vilenica 1997* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1997* and took part in the literary readings:

Attila Balázs, Pauls Bankovskis, Peters Bruveris, Stefan Chwin, Gillian Clarke, Vittorio Cozzoli, Vera Čejkovska, Liutauras Degėsys, Evald Flisar, Franjo Frančič, Niko Grafenauer, Marianne Gruber, Aime Hansen, Jože Hudeček, Hanna Johansen, Vanda Juknaitė, Mila Kačič, Doris Kareva, István Kovács, Katja Lange-Müller, Kristina Ljaljko, Peter Macsovský, Herbert Maurer, Neža Maurer, Christopher Merrill, Nicole Müller, Ewald Murrer, Miha Obit, Albert Ostermaier, Pavao Pavličić, Delimir Rešicki, Brane Senegacnik, Abdulah Sidran, Andrzej Sosnowski, Pierre-Yves Soucy, Ragnar Strömborg, Olga Tokarczuk, Alta Vášová, Anastassis Vistonitis, Anatol Vjarcinski, Andrew Zawadcki

DISPUT / DISPUTATION: *Daimon zapeljevanja / Daimon of Temptation*
Rainer Maria Rilke: *Orfej • Evridika • Hermes / Orpheus • Eurydice • Hermes*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH
PISATELJEV ZA LETO 1998 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 1998 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Péter Nádas

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Orsolya Gállós*

KRISTAL VILENICE 1998 / 1998 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Peter Semolič*

V publikaciji *Vilenica 1998* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1998* and took part in the literary readings:

Amanda Aizpuriete, Andrei Bodiu, Jan Čikvin, France Forstnerič, Natasza Goerke, Felicitas Hoppe, Zoë Jenny, Arne Johnsson, Jiří Kratochvíl, José Jorge Letria, Vida Mokrin Pauer, Maja Novak, Osamljeni tekači, Hava Pinhas Coen, Ilma Rakusa, Izet Sarajlić, Peter Semolič, Marko Sosič, Alvydas Šlepikas, Slobodan Šnajder, Pia Tafdrup, Veno Taufer, László Villányi, Milan Vincetič, Hugo Williams, Andrea Zanzotto

DISPUT / DISPUTATION: *Timothy Garton Ash: Konec stoletja, začetek tisočletja / The End of the Century, the Beginning of the Millennium*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH
PISATELJEV ZA LETO 1999 JE PREJELA / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 1999 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Erica Pedretti

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Vesna Kondrič Horvat*

KRISTAL VILENICE 1999 / 1999 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Angelo Cherchi*

V publikaciji *Vilenica 1999* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1999* and took part in the literary readings:

Neringa Abrutytė, Angelo Cherchi, Lelo Cjanton, Richard Flanagan, Marius Ivaškevičius, Richard Jackson, Jana Juráňová, Jaan Kaplinski, Dražen Katunarić, Taja Kramberger, Ryszard Krynicki, Franco Loi, Miha Mazzini, Miloš Mikeln, Mimmo Morina, Andrej Morovič, Amir Or, Răzvan Petrescu, Asher Reich, Christopher Reid, Kathrin Röggla, Ljudmila Rubljévska, Anna Santoliquido, Armin Senser, Sande Stojčevski, Vojo Šindolić, Adriana Škunca, Ottó Tolnai, Bogdan Trojak, Nenad Veličković, Karen Volkman, Dane Zajc

DISPUT / DISPUTATION: *Trst na začetku 20. stoletja: futuristična utopija ali možni model za nadnacionalno in ustvarjalno sožitje v združeni (srednji) Evropi / Trieste at the Beginning of the 20th Century: A Futuristic Utopia or Realistic Model of Trans-National and Creative Coexistence of People in the Common (Central) Europe*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2000 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2000 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Slavko Mihalić

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Veno Taufer*

KRISTAL VILENICE 2000 / 2000 CRYSTAL VILENICA AWARD – *István Vörös*

V publikaciji *Vilenica 2000* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2000* and took part in the literary readings:

Zoran Ančevski, Peter Božič, Uke Bucpapaj, Aleš Čar, Primož Čučnik, Jacques Darras, Lidija Dimkovska, Mircea Dinescu, Michael Donhauser, Janis Elsbergs, Leopold Federmaier, Mila Haugová, Željko Ivanković, Liudvikas Jakimavičius, Urs Karpf, Georgiu Konstantinov, Hasso Krull, Gary Lawless, Umberto Mangani, Erik Menkveld, Jaume Perez Montaner, Imre Oravec, Silvana Paletti, Katherine Pierpoint, Angelina Polonskaya, Milorad Popović, Ana Ristović, Sudeep Sen, Marcin Sendecki, Ronny Someck, Marjan Strojan, Brina Švigelj Mérat, Yórgos Veis, Istvan Vörös, Gerald Zschorsch

DISPUT / DISPUTATION: *Friederike Kretzen: Vloga in pomen literature danes / The Meaning and the Role of Literature Today*

Niko Grafenauer: Pisatelj v ekscentru časa / Writer in the Off-Centre of Time
Régis Debray, Zdenko Vrdlovec: Literatura in mediji / Literature and the Media

---

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2001 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2001 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Jaan Kaplinski

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Veno Taufer*

KRISTAL VILENICE 2001 / 2001 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Natalka Bilocerkivec*

V publikaciji *Vilenica 2001* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2001* and took part in the literary readings:

Esad Babačić, Mohammed Benniš, Natalka Bilocerkivec, Casimiro de Brito, Richard Burns, Peteris Cedrinš, Robert Davis, Michel Deguy, Ferida Duraković, Andreas Ehin, Hans Eichhorn, Mauro Faccioni Filho, Michael Farrell, László Garaczi, Greg Gatenby, Adam Globus, Adela Greceanu, Petr Hruška, Valdo Immovilli, Dragan Jovanović Danilov, Laurynas Katkus, Vladimir Kavčič, Katica Kjulavkova, Barbara Korun, Mariša Krese, Roman Ludva, Sonja Manojlović, Narlan Matos, Marián Milčák, Ban'ya Natsuishi, Claudio Pozzani, Matthew Rohrer, Erik Stinus, Franco Supino, Vivienne Verme, Thor Vilhjálmsson, Hans van de Waarsenburg, Adam Wiedemann

DELAVNICE / WORKSHOPS: *Prevajanje poezije, O estetski komponenti vsakdanjega življenja / Translating Poetry, On the Aesthetic Component of the Everyday Life*
MLADA VILENICA 2001 / 2001 YOUNG VILENICA AWARD – *Špela Poljak*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2002 JE PREJELA / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2002 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Ana Blandiana

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Lidija Dimkovska*

KRISTAL VILENICE 2002 / 2002 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Pál Závada*

V publikaciji *Vilenica 2002* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2002* and took part in the literary readings:

Jorge Enrique Adoum, Dritero Agolli, Andriy Bondar, Snežana Bukal, Bora Čosić, Jozefina Dautbegović, Tanja Dückers, Oswald Egger, Chuah Guat Eng, Jakša Fiamengo, Ioan Flora, Janice Galloway, Sinan Gudžević, Michál Hvorecký, Anatol Kudravec, Anatolij Kudrjavicki, Leena Lander, Franco Manzoni, Maciej Melecki, Dušan Merc, Petr Mikeš, Vinko Möderndorfer, Herta Müller, Patricia Nolan, Knut Ødegård, Justo Jorge Padron, Monika Van Paemel, Ratimir Pavlović,

---

Janis Rokpelnis, Ken Smith, Glen Sorestad, Luan Starova, Vidosav Stevanović, Lucija Stupica, Tone Škrjanec, Willem Van Toorn, Pál Závada

DELAVNICE / WORKSHOPS: *Prevajanje poezije, O literaturi na internetu, O vizualni in literarni podobi / On Translating Poetry, On Literature on the Internet, On Visual and Literary Image*

MLADA VILENICA 2002 / 2002 YOUNG VILENICA AWARD – *Ana Šalgaj*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2003 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2003 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Mirko Kovac

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Josip Osti*

V publikaciji *Vilenica 2003* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2003* and took part in the literary readings:

Constantin Abăluș, Hana Andronikova, Kostas Assimacopoulos, Vladimír Balla, Marek Bieńczyk, Boris Biletić, Gordana Mihailova Bošnakoska, Nicole Brossard, René de Ceccatty, Paulo da Costa, John F. Deane, Paulette Dubé, Lynn Emanuel, Pavle Goranović, Norbert Gstrein, Jacques Izoard, Rutger Kopland, Herkus Kunčius, Taras Luchuk, Donal McLaughlin, Tom Petsinis, Vivienne Plumb, Gregor Podlogar, Alek Popov, Stella Rotenberg, Paolo Ruffilli, Fiona Sampson, Ljudka Silnova, Andrej E. Skubic, Eira Stenberg, James Tate, Krisztina Tóth, Suzana Tratnik, Christian Uetz, Vladimir Vertlib, Erika Vouk, Juli Zeh

DELAVNICE / WORKSHOPS: *Prevajanje poezije, Prostori transgresije, Revija v reviji / Translating Poetry, Places of Transgression, Review In Review*

MLADA VILENICA 2003 / 2003 YOUNG VILENICA AWARD – *Žiga Mohorič, Agata Venier*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2004 JE PREJELA / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2004 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Brigitte Kronauer

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Neva Šlibar, Vesna Kondrič Horvat*

KRISTAL VILENICE 2004 / 2004 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Valžina Mort*

V publikaciji *Vilenica 2004* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2004* and took part in the literary readings:

Jan Balabán, Muharem Bazdulj, Eric Brogniet, Štefan Caraman, Daša Drndić, Martin Fahrner, Edward Foster, Georgi Gospodinov, Gintaras Grajauskas, Daniela Kapitáňová, Vojislav Karanović, Artjom Kavalevski, Juris Kronbergs, Alain Lance, Sydney Lea, Vasyl Makhno, Katarina Marinčič, Txema Martínez Inglés, Valžina Mort, Novica Novaković, Gino Pastega, Szilárd Podmaniczky, Aleksandar Prokopiev, Barbara Simoniti, Peter Steiner, Anni Sumari, Vladimir P. Štefanec, Cai Tianxin, Krzysztof Varga, Peter Weber, Andrea Zanzotto

PREVAJALSKA DELAVNICA / TRANSLATION WORKSHOP: Mererid Puw Davies, Louis De Paor, Helena Sinervo

DISPUT / DISPUTATION: Primer Edvard Kocbek in svoboda izražanja danes / The Edvard Kocbek Case and the Freedom of Expression Today

MLADA VILENICA 2004 / 2004 YOUNG VILENICA AWARD – Eva Rener, Brigita Berčon

---

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2005 STA PREJELA / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2005 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Ilma Rakusa in Karl-Markus Gauß

Utemeljitev nagrade / Laudation: Vesna Kondrič Horvat, Drago Jančar

KRISTAL VILENICE 2005 / 2005 CRYSTAL VILENICA AWARD – Vladas Braziūnas

V publikaciji *Vilenica 2005* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2005* and took part in the literary readings:

Carlos A. Aguilera, Veljko Barbieri, Juras Barisevič, Vladas Braziūnas, Anna Maria Carpi, Theodora Dimova, Jure Jakob, Janez Kajzer, Viljam Klimáček, Olivera Korvezirovska, Cvetka Lipuš, Jaan Malin, Jim McGarrah, Anna Mitgutsch, Sinead Morrissey, Duško Novaković, Gregor Papež, Leung-Ping Kwan, Jean Portante, Zsuzsa Rakovszky, Ralf Schlatter, Stephanos Stephanides, Faruk Šehić, Magdalena Tulli, Miloš Urban, Liliana Ursu

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: »Možnosti sobivanja različnih kultur v Evropi in proces iskanja nove kulturne paradigm« / 'The Possibilities of Coexistence of Different Cultures in Europe and the Process of Searching a New Cultural Paradigm'

MODERATOR: Aleš Debreljak

MLADA VILENICA 2005 / 2005 YOUNG VILENICA AWARD – Rožana Švara, Eva Mohorič

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2006 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2006 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Miodrag Pavlović

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Veno Taufer*

KRISTAL VILENICE 2006 / 2006 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Mojca Kumerdej*

V publikaciji *Vilenica 2006* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2006* and took part in the literary readings:

Inga Abele, Michál Ajvaz, Venko Andonovski, Lindita Arapi, Alhierd Bacharevič, Szilárd Borbely, Yiorgos Chouliaras, Daiva Čepauskaitė, Ervin Fritz, Tatjana Gromača, Brian Henry, Oto Horvat, Nora Iuga, Iva Jevtić, Ekaterina Yossifova, Zdenko Kodrič, Márkus Kopcsay, Miran Košuta, Mojca Kumerdej, Terézia Mora, Birgit Müller-Wieland, Tõnu Ónnepalu, Claudio Pozzani, Gabriel Rosenstock, Goran Samardžić, Ostap Slyvynsky, Breda Smolnikar, Olga Tokarczuk, Marko Uršič, Raphael Urweider

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: „*Kdo sliši sosedovo zgodbo?*“ / *Who Can Hear One's Neighbour's Story?*“

MODERATORKA / MODERATOR: *Simona Škrabec*

DOBITEK ŠTIPENDIJE SEP 2006 / 2006 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Goce Smilevski*, Makedonija / Macedonia

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES OF EUROPE AT VILENICA: *Sodobna baskovska književnost / Contemporary Basque Writing: Barnardo Atxaga, Harkaitz Cano, Miren Agur Meabe, Rikardo Arregi, Kirmen Uribe*
MLADA VILENICA 2006 / 2006 YOUNG VILENICA AWARD – *Dita Škalič, Aljaž Ferencek, Miroslava Furtkevičová*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2007 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2007 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Goran Stefanovski

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Lidija Dimkovska*

KRISTAL VILENICE 2007 / 2007 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Piotr Sommer*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2007 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2007 – *Milan Dekleva*

V publikaciji *Vilenica 2007* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2007* and took part in the literary readings:

David Albahari, Attila Bartis, Ataol Behramoğlu, Balša Brković, Gentian Çoçoli, Dumitru Crudu, Vytautas Deksnys, Dagnija Dreika, Kristiina Ehin, Carolyn

Forché Mattison, Nejc Gazvoda, Sonja Harter, Ioana Ieronim, Andrej Kurkov, Meta Kušar, Ermis Lafazanovski, Agi Mishol, Senadin Musabegović, Aleš Mustar, Dennis O'Driscoll, Maja Panajotova, Roberto Pazzi, Monika Rinck, Edi Shukriu, Piotr Sommer, Igor Štiks, Ján Štrasser, Sami Tchak, Tomas Tranströmer, Christina Viragh, Matjaž Zupančič, Barys Žančak

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA:

›(Samo)cenzura danes: literarna cenzura v luči politične korektnosti / '(Self)-Censorship Today: Literary Censorship in the Light of Political Correctness'

MODERATORKA / MODERATOR: Alenka Puhar

DOBITNICA ŠTIPENDIJE SEP 2007 / 2007 CEI FELLOWSHIP WINNER: Mariana Kijanovska / Marianna Kijanovska, Ukrajina / Ukraine

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES OF EUROPE AT VILENICA: Sodobna književnost v irščini / Contemporary Literature in Irish: Celia de Fréine, Tomás Mac Síomáin, Dairena Ní Chinnéide, Micheál Ó Conghaile, Cathal Ó Séarcaigh, Gabriel Rosenstock

MLADA VILENICA 2007 / 2007 YOUNG VILENICA AWARD – Katja Lavrenčič, Matic Može

---

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2008 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2008 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Andrzej Stasiuk

Utemeljitev nagrade / Laudation: Jana Unuk

KRISTAL VILENICE 2008 / 2008 CRYSTAL VILENICA AWARD – Andrej Hadanovič
SLOVENSKA AVTORICA V SREDIŠČU 2008 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2008 –
Svetlana Makarovič

V publikaciji *Vilenica 2008* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2008* and took part in the literary readings:

Jurij Andruhovič, Laslo Blaškovič, Cvetanka Elenkova, Iztok Geister, Andrej Hadanovič, Kica Kolbe, Florin Lăzărescu, Arian Leka, Yang Lian, Diego Marani, Jean-Michel Maulpoix, Irina Nekit, Imre Oravec, Marina Palej, Ulrich Peltzer, Ivana Sajko, Peter Stamm, Magdalena Svetina Terčon, Dušan Šarotar, Bina Štampe Žmavc, Jüri Talvet, Zoé Valdés, Andrea Winkler, Yo Yo, Inga Žolude

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA:

›Avtor med tekstom in kontekstom / 'The Author between Text and Context'

MODERATOR: Marko Uršič

DOBITNICA ŠTIPENDIJE SEP 2008 / 2008 CEI FELLOWSHIP WINNER: Ivana Sajko, Hrvaska / Croatia

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES OF EUROPE AT VILENICA: Sodobna litovska književnost / Contemporary Lithuanian Writing: Eugenijus Ališanka, Birutė Jonuškaitė, Sigitas Parulskis, Kornelijus Platelis, Tomas Venclova

MLADA VILENICA 2008 / 2008 YOUNG VILENICA AWARD – Liam Visentin, Ana Šemrov

---

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2009 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2009 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Claudio Magris

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Veronika Simoniti*

KRISTAL VILENICE 2009 / 2009 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Luljeta Lleshanaku*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2009 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2009 –
Boris Pahor

V publikaciji *Vilenica 2009* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2009* and took part in the literary readings:

Jana Benová, Ines Cergol, Kalin Donkov, Umberto Galimberti, Forrest Gander, Andrea Grill, Miljenko Jergović, Štefan Kardoš, Yasmina Khadra, Herkus Kunčius, Alejandra Laurencich, Luljeta Lleshanaku, Dan Lungu, Tone Partljič, Jana Putrle Srđić, Peter Rezman, Victor Rodríguez Núñez, Maria Šleahtičhi, Ewa Sonnenberg, Vlada Urošević, Oksana Zabužko

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA:
'Izbira med svobodo in zapovedjo: literarna avtonomija in mehanizmi izbora' / 'Choice between Freedom and Command: Literary Autonomy and the Mechanics of Choice'
MODERATOR: *Andrej Blatnik*

DOBITEK ŠTIPENDIJE SEP 2009 / 2009 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Dragan Radovančević*, Srbija / Serbia

MANJ POZNANE KANJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES OF EUROPE AT VILENICA: *Flandrija na Vilenici / Flanders at Vilenica: Miriam Van Hee, Stefan Hertmans, Monika Van Paemel, Peter Verhelst*
MLADA VILENICA 2009 / 2009 YOUNG VILENICA AWARD – *Jana Stekar, Gaja Rupnik Caruso*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2010 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2010 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Dževad Karahasan

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Jana Unuk*

KRISTAL VILENICE 2010 / 2010 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Goran Vojnović*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2010 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2010 –
Tomaž Šalamun

V publikaciji *Vilenica 2010* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2010* and took part in the literary readings:

Max Blaeulich, Jacek Dehnel, Kristin Dimitrova, Veronika Dintinjana, Aris Fioretos, Ludwig Hartinger, Enes Karić, Blaže Minevski, Salvatore Niffoi,

---

Radoslav Petković, Taras Prohasko, Viktória Radics, Maja Razboršek, Joachim Sartorius, Illja Sin, Octavian Soviany, Veronika Šikulová, Jáchym Topol, Suzana Tratnik, Goran Vojnović, C. D. Wright, Agnë Žagrakalyté

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: *>O branju: braalna izkušnja in njene oblike v sodobnem času</i> / 'On Reading: Reading Experience and its Forms in Modern Times'*

MODERATORKA / MODERATOR: *Tanja Lesničar Pučko*

DOBITNICA ŠTIPENDIJE SEP 2010 / 2010 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Maja Hrgović, Hrvaska / Croatia*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES OF EUROPE AT VILENICA: *Wales na Vilenici / Wales at Vilenica: Lloyd Jones, Siân Melangell Dafydd, William Owen Roberts, Angharad Price*

MLADA VILENICA 2010 / 2010 YOUNG VILENICA AWARD – *Nina Rozman, Rok Muhič, Lidija Magdevska*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2011 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2011 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Mircea Cărtărescu

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Lidija Dimkovska*

KRISTAL VILENICE 2011 / 2011 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Dan Coman*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2011 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2011 – *Drago Jančar*

V publikaciji *Vilenica 2011* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2011* and took part in the literary readings:

Pavel Brycz, Pierluigi Cappello, Sarah Clancey, Dan Coman, Ivan Dobnik, György Dragomán, Jean-Michel Espitallier, Xavier Farré Vidal, Guy Helminger, Stanka Hrastelj, Ljiljana Jokić Kaspar, Gorazd Kocijančič, Tatjana Komissarova, Alain Lance, Vesna Lemaić, Vladimir Levčev, Nikola Madžirov, Alberto Manguel, Aleksander Peršolja, Edo Popović, Angelika Reitzer, Tomasz Rózycki, Lubica Somolayová, Ognjen Spahić, Agron Tufa, Arturas Valionis, Jan Wagner

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: *>Beri me v živo</i> / 'Read Me Live'*

MODERATOR: *Gregor Podlogar*

DOBITNIK ŠTIPENDIJE SEP 2011 / 2011 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Ognjen Spahić, Črna gora / Montenegro*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES OF EUROPE AT VILENICA: *Turčija na Vilenici / Turkey at Vilenica: Nazli Eray, Nedim Gürsel, Mehmet Yaşin*

MLADA VILENICA 2011 / 2011 YOUNG VILENICA AWARD – *Julija Železnik, Teja Gerjovič, Lara Ružič Povirk*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2012 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2012 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

David Albahari

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Andrej Blatnik*

KRISTAL VILENICE 2012 / 2012 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Rumen Leonidov*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2012 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2012 – *Boris A. Novak*

V publikaciji *Vilenica 2012* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2012* and took part in the literary readings:

Antonia Arslan, Miljana Cunta, László Darvasi, Dimitré Dinev, Dušan Dušek, Zineb el Rhazoui, Maja Haderlap, Petr Hruška, Igor Isakovski, Erica Johnson Debeljak, Colm Keegan, Rumen Leonidov, Dorota Masłowska, Indrek Mesikepp, Miroslav Mićanović, Paul Muldoon, Ioana Nicolaie, Tom Petnis, Sebastijan Pregelj, Pino Roveredo, Monique Schwitter, Bekim Sejranović, Dmitrij Strocev, Kārlis Vērdiņš, Gian Mario Villalta, Jiaxin Wang, Aldo Žerjal

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: »*Avtorji nomadi*« / *'Nomadic Writers'*

MODERATORKA / MODERATOR: *Iva Kosmos*

DOBITNICA ŠTIPENDIJE SEP 2012 / 2012 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Ajla Terzić*, Bosna in Hercegovina / Bosnia and Herzegovina

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES OF EUROPE AT VILENICA: *Hebrejska književnost na Vilenici / Hebrew literature at Vilenica*: *Hana Amichai, Sami Michael, Hava Pinhas-Cohen, Nurit Zarchi*

MLADA VILENICA 2012 / 2012 YOUNG VILENICA AWARD – *Tilka Namestnik, Marta Radic, Veronika Martinčič*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2013 JE PREJELA / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2013 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Olga Tokarczuk

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Jana Unuk*

KRISTAL VILENICE 2013 / 2013 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Tanja Maljarčuk*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2013 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2013 – *Florjan Lipuš*

V publikaciji *Vilenica 2013* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2013* and took part in the literary readings:

Anna Auziņa, Mauro Covacich, Silvija Čoleva, Radka Denemarková, Rodica Draghinceanu, Miriam Drev, Katharina Hacker, Olli Heikkonen, Brian Henry, Ignacy Karpowicz, Vladimir Kopić, Tone Kuntner, Gerry Loose, Tanja Maljarčuk, Alan McMonagle, Tomislav Osmanli, Vanja Pegan, Ana Pepelnik, Katja Perat, Milan Rakovac, Zhao Si, Martin Solotruk, Brita Steinwendtner

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA:
»Nadih meja« / *Inspiration of Borders*

MODERATORKA / MODERATOR: Vesna Humar

DOBITEK ŠTIPENDIJE SEP 2013 / 2013 CEI FELLOWSHIP WINNER: Artem Čapaj / *Artem Chapeye*, Ukrajina / Ukraine

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES OF EUROPE AT VILENICA: Švica na Vilenici / Switzerland at Vilenica: Lukas Bärfuss, Arno Camenisch, Pietro de Marchi, Michel Layaz, Ilma Rakusa

MLADA VILENICA 2013 / 2013 YOUNG VILENICA AWARD – Ajda Furlan, Jerneja Rupnik, Eva Salopek

---

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2014 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2014 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

László Krasznahorkai

Utemeljitev nagrade / Laudation: Jutka Rudaš

KRISTAL VILENICE 2014 / 2014 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Liliana Corobca* SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2014 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2014 – *Marko Sosič*

V publikaciji *Vilenica 2014* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2014* and took part in the literary readings:

Ivan Antić, Gabriela Babnik, Marica Bodrožić, Liliana Corobca, Artem Čapaj, Patrick deWitt, Ivana Dobrakovová, Enes Halilović, Elsa Korneti, Asko Künnapi, János Lackfi, Fiston Mwanza Mujila, Andrej Nikolaidis, Tomislav Osmanli, Ioana Pârvulescu, Tone Peršak, Alek Popov, Stanislava Repar, Jaroslav Rudiš, Roman Simić Bodrožić, Linda Spalding, Dimitra Xidous, Visar Zhiti

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA:
»Iz jezika v jezik« / *From Language to Language*

MODERATORKA / MODERATOR: Erica Johnson Debeljak

DOBITEK ŠTIPENDIJE SEP 2014 / 2014 CEI FELLOWSHIP WINNER: Mirko Božić, Bosna in Hercegovina / Bosnia and Herzegovina

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES OF EUROPE AT VILENICA: Luksemburg na Vilenici / Luxembourg at Vilenica: Alexandra Fixmer, Guy Helminger, Nico Helminger, Pol Sax

MLADA VILENICA 2014 / 2014 YOUNG VILENICA AWARD – Lota Martinjak, Patricija Kavčič, Lara Ružič Povirk

---

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2015 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2015 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Jáchym Topol

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Alenka Jensterle-Doležal*

KRISTAL VILENICE 2015 / 2015 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Blerina Rogova Gaxha* in *Polona Glavan*

SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2015 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2015 – *Milan Jesih*

V publikaciji *Vilenica 2015* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2015* and took part in the literary readings:

Claire-Louise Bennett, Stefano Benni, Mirko Božič, Sylwia Chutnik, Goran Ferčec, Órfhlaith Foyle, Antanas Gailius, Polona Glavan, Aleksandar Hemon, Karlo Hmeljak, Andrej Hočevar, Etgar Keret, Elke Laznia, Artis Ostups, Blerina Rogova Gaxha, Christoph Simon

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: *'Odzven prostora'* / 'Reflections of Place'

MODERATOR / MODERATOR: *Boštjan Narat*

DOBITEK ŠTIPENDIJE SEP 2015 / 2015 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Katerina Kalitko / Kateryna Kalytko*, Ukrajina / Ukraine

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES AT VILENICA: *Indija na Vilenici / India at Vilenica: Sitanshu Yashaschandra, K. Satchidanandan*

MLADA VILENICA 2015 / 2015 YOUNG VILENICA AWARD – *David Čop, Kiara Sara Knafelc, Chiara Lepore, Lina Malovič, Špela Zadel*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2016 JE PREJELA / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2016 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Dubravka Ugrešić

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Durđa Srsgoglavec*

KRISTAL VILENICE 2016 / 2016 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Katerina Kalitko*
SLOVENSKA AVTORICA V SREDIŠČU 2016 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2016 – *Suzana Tratnik*

V publikaciji *Vilenica 2016* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2016* and took part in the literary readings:

Adisa Bašić, Alexandre Bergamini, Aleš Berger, Jana Bodnárová, Julja Cimafejeva, Patricija Dodič, Martin Dyar, Dana Grigorcea, Jovica Ivanovski, Katerina

Kalitko, Cvetka Lipuš, Valerio Magrelli, Aksinija Mihajlova, Carlos Pascual, Ülar Ploom, Gábor Schein, Robert Schindel, Korana Serdarević, Mariusz Sieniewicz, Bogdan Succeavă, Kateřina Tučková, Les Wicks

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: *'Literatura in etika' / 'Literature and Ethics'*

MODERATOR / MODERATOR: *Carlos Pascual*

DOBITNICA ŠTIPENDIJE SEP 2016 / 2016 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Tanja Bakić, Črna gora / Montenegro*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES AT VILENICA: *Latvija na Vilenici / Latvia at Vilenica: Ingmāra Balode, Artis Ostups, Arvis Viguls*

MLADA VILENICA 2016 / 2016 YOUNG VILENICA AWARD – *Miša Gregorič, Nejka Vratnik, Ekaterina Mihajloška, Aljaž Primožič, Lara Ružič Povirk, Alja Tursunović, Eric Renzi, Lota Martinjak, Tomi Petek*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2017 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2017 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Jurij Andruhovič

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Aleš Šteger*

KRISTAL VILENICE 2017 / 2017 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Antonella Bukovaz SLOVENSKA AVTORICA V SREDIŠČU 2017 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2017 – Maja Vidmar*

V publikaciji *Vilenica 2017* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2017* and took part in the literary readings:

Tanja Bakić, Andrej Blatnik, Antonella Bukovaz, Rumena Bužarovska, Anja Golob, Alenka Jensterle Doležal, Boris Jukić, Esther Kinsky, Vladimir Pištalo, Delimir Rešicki, Samir Sayegh, Fahredin Shehu, Hedi Wyss, Kerrie O'Brien, Iain Reid

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: *'Literatura, ki spreminja svet, ki spreminja literaturo' / 'Literature That Changes the World That Changes Literature'*

MODERATORKA / MODERATOR: *Iva Kosmos*

DOBITNIK ŠTIPENDIJE SEP 2017 / 2017 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Andrij Ljubka / Andriy Lyubka, Ukrajina / Ukraine*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES AT VILENICA: *Norveška na Vilenici / Norway at Vilenica: Inger Elisabeth Hansen, Torgeir Schjerven*

MLADA VILENICA 2017 / 2017 YOUNG VILENICA AWARD – *Rebeka Deželak, Sara Lindič, Una Ljubin, Laura Markić, Nika Mravlja, Vesna Mužek, Laura Vuga*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2018 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2018 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Ilja Trojanow

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Vesna Kondrič Horvat*

KRISTAL VILENICE 2018 / 2018 CRYSTAL VILENICA AWARD – Šota Iatašvili
SLOVENSKA AVTORICA V SREDIŠČU 2018 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2018 –
Mojca Kumerdej

V publikaciji *Vilenica 2018* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2018* and took part in the literary readings:

David Bandelj, Petre Barbu, Éilís Ní Dhuibhne, Violetta Grzegorzewska, Brian Henry, Šota Iatašvili, Noémi Kiss, Uršula Kovályk, Andrij Ljubka, Karin Peschka, Primož Repar, Stuart Ross, Simona Semenič

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: »Pisati in preživeti« / 'Writing and Surviving'

MODERATOR / MODERATOR: *Aljoša Harlamov*

DOBITNICA PISATELJSKE NAGRADE SEP 2018 / 2018 CEI AWARD FOR WRITERS IN RESIDENCE: *Maria Paula Erizanu*, Moldavija / Moldova

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES AT VILENICA: *Malta na Vilenici / Malta at Vilenica: Clare Azzopardi, Norbert Bugeja, Immanuel Mifsud, Loranne Vella*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2019 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2019 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Dragan Velikić

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Jutka Rudaš*

KRISTAL VILENICE 2019 / 2019 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Manjola Nasi*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2019 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2019 –
Esad Babačić

V publikaciji *Vilenica 2019* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2019* and took part in the literary readings:

Mohamad Abdul Al Munem, Petar Andonovski, Ayesha Chatterjee, Maria Paula Erizanu, Jasmin B. Frelib, Zvonko Karanović, Enes Karić, Nataša Kramberger, Jonas Lüscher, Ace Mermolja, Amanda Mihalopulu, Manjola Nasi, Sverrir Norland, Carolina Pihelgas, Elizabeth Reapy, Ivana Šojat

---

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: *>Ego in fabula<*

MODERATOR: *Andrej Pleterski*

DOBITEK PISATELJSKE NAGRADA SEP 2019 / 2019 CEI AWARD FOR WRITERS IN RESIDENCE: *Ivan Šopov / Ivan Shopov*, Severna Makedonija / North Macedonia
MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES AT VILENICA: *Sodobna italijanska poezija na Vilenici / Contemporary Italian Poetry at Vilenica: Silvia Brè, Maria Grazia Calandrone, Claudio Damiani, Gian Mario Villalta*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2020 JE PREJELA / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2020 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Mila Haugová

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Andrej Pleterski*

KRISTAL VILENICE 2020 / 2020 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Sibila Petlevski*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2020 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2020 –
Vinko Möderndorfer

V publikaciji *Vilenica 2020* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2020* and took part in the literary readings:

Thomas Antonic, Mary Costello, Krystyna Dąbrowska, Nina Dragičević, Volha Hapejeva, Aušra Kaziliūnaitė, Marko Kravos, Miroslav Lajuk, Elena Medel, Sibila Petlevski, Marek Šindelka, Kaja Teržan

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: *>Evropa se širi in krči. Quo vadis?< / Europe is expanding and shrinking. Quo vadis?*

MODERATOR: *Luka Novak*

DOBITEK PISATELJSKE NAGRADA SEP 2020 / 2020 CEI AWARD FOR WRITERS IN RESIDENCE: *Jasen Vasilev / Yasen Vasilev*, Bolgarija / Bulgaria

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES AT VILENICA: *Islandija na Vilenici / Iceland at Vilenica: Ragnar Helgi Ólafsson, Kristín Ómarsdóttir, Bergþóra Snæbjörnsdóttir*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2021 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2021 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Josef Winkler

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Amalija Maček*

KRISTAL VILENICE 2021 / 2021 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Jazra Khaleed*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2021 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2021 –
Milan Dekleva

V publikaciji *Vilenica 2021* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2021* and took part in the literary readings:

Zoltán Danyi, Matthias Göritz, Kristina Hočevar, Jazra Khaleed, Larissa Lai, Jani Oswald, Lena Ruth Stefanović, Nenad Veličković

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: *Evropa se širi in krči. Strah in pogum* / ‘Europe is expanding and shrinking. Fear and courage’

MODERATOR: *Aljoša Harlamov, Luka Novak*

DOBITEK PISATELJSKE NAGRADE SEP 2021 / 2021 CEI AWARD FOR WRITERS IN RESIDENCE: *Stefan Bošković, Črna gora / Montenegro*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES AT VILENICA: *Portugalska na Vilenici / Portugal at Vilenica: Sandro William Junqueira, Álvaro Seiça*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV ZA LETO 2022 JE PREJELA / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2022 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Amanda Aizpuriete

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Aljoša Harlamov*

KRISTAL VILENICE 2022 / 2022 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Gail McConnell*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2022 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2022 –
Andrej Blatnik

V publikaciji *Vilenica 2022* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2022* and took part in the literary readings:

Katja Sophia Ditzler, Dejan Dukovski, Hanna Komar, Gail McConnell, Kristian Novak, Renato Quaglia, Natalka Snjadanko, Ivo Stropnik, Tatiana Tibuleac

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: *›Evropa se širi in krči. Pisatelj in njegov habitus‹ / 'Europe is expanding and shrinking. The writer and their habitus'*

MODERATOR: *Aljoša Harlamov, Nina Jerman*

DOBITEK PISATELJSKE Nagrade SEP 2022 / 2022 CEI AWARD FOR WRITERS IN RESIDENCE: *Luiza Bouhabaoua, Hrvatska / Croatia*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES AT VILENICA: *Estonija na Vilenici / Estonia at Vilenica: Kätlin Kaldmaa, Igor Kotjuh*

Člani žirije 2023 / Jury Members 2023

Aljoša Harlamov, predsednik žirije, glavni urednik Cankarjeve založbe in publicist / president of the jury, Editor-in-Chief at the Cankarjeva založba Publishing house, journalist

Amalija Maček, podpredsednica žirije, docentka na Oddelku za prevajalstvo Filozofske fakultete v Ljubljani, prevajalka / vice-president of the jury, Assistant Professor at the Department for Translation Studies at the Faculty of Arts, University of Ljubljana, translator

Ludwig Hartinger, urednik, prevajalec, pesnik / editor, translator, poet

Aljaž Koprivnikar, pesnik in literarni kritik / poet and literary critic

Martin Lissiach, literarni posrednik / literary mediator

Aleš Mustar, pesnik in prevajalec / poet and translator

Tone Peršak, pisatelj / prose writer

Gregor Podlogar, pesnik / poet

Diana Pungeršič, literarna kritičarka in prevajalka / literary critic and translator

Jutka Rudaš, izredna profesorica za madžarsko književnost na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru / Associate Professor of Hungarian literature at the Faculty of Arts, University of Maribor

Durđa Strsoglavec, izredna profesorica za južnoslovenske književnosti in prevajanje v slovenščino na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani / Associate Professor of South Slavic Studies and translation into Slovene at the Faculty of Arts, University of Ljubljana

Julija Potrč Šavli, prevajalka / translator

Konzultanti 2023 / Consultants 2023

Lindita Arapi, pisateljica, prevajalka (Albanija, Nemčija) / writer, translator (Albania, Germany)

Agnieszka Będkowska-Kopczyk, prevajalka, docentka na Tehniško-humanistični akademiji v Bielsko-Biały (Poljska) / translator, senior lecturer at the Academy of Technology and Humanities in Bielsko-Biała (Poland)

Ljudmil Dimitrov, prevajalec, urednik (Bolgarija) / translator, editor (Bulgaria)

Orsolya Gállos, prevajalka (Madžarska) / translator (Hungary)

Alenka Jensterle Doležal, docentka za slovensko književnost na Filozofski fakulteti v Pragi (Češka) / senior lecturer in Slovene literature at the Faculty of Arts in Prague (Czech Republic)

Erica Johnson Debeljak, pisateljica, prevajalka, publicistka (Slovenija) / writer, translator, columnist (Slovenia)

Andreja Kalc, prevajalka, lektorica (Slovenija) / translator, proofreader (Slovenia)

Arian Leka, pisatelj, pesnik, prevajalec, urednik revije Poeteka (Albanija) / writer, poet, translator, editor of Poeteka (Albania)

Valžina Mort, pesnica, prevajalka (Belorusija) / poet, translator (Belarus)

Klemen Pisk, pisatelj, prevajalec (Slovenija, Češka) / writer, translator (Slovenia, Czech Republic)

Kornelijus Platelis, pesnik, prevajalec (Litva) / poet, translator (Lithuania)

Marjeta Prelesnik Drozg, bibliotekarka, prevajalka (Slovenija) / librarian, translator (Slovenia)

Ilma Rakusa, pisateljica, predavateljica na Univerzi v Zürichu (Švica) / writer, lecturer at the University of Zürich (Switzerland)

Judit Reiman, prevajalka, predavateljica na Univerzi v Budimpešti (Madžarska) / translator, lecturer at the University of Budapest (Hungary)

Jüri Talvet, predavatelj na Univerzi v Tartuju (Estonija) / lecturer at the University of Tartu (Estonia)

38. Mednarodni literarni festival Vilenica /
38th Vilenica International Literary Festival

Vilenica 2023

Uredil / Edited by
Aleš Učakar

Založilo in izdalo Društvo slovenskih pisateljev, Tomšičeva 12, 1000 Ljubljana
Zanj Dušan Merc, predsednik

Issued and published by the Slovene Writers' Association, Tomšičeva 12, 1000 Ljubljana
Dušan Merc, President

Jezikovni pregled / Proofreading
Aleš Učakar, Jason Blake

Grafično oblikovanje naslovnice / Cover design
Maruša Žemlja

Prelom / Layout
Klemen Ulčakar

Tehnična ureditev in tisk / Technical editing and print
Ulčakar Grafika

Naklada / Print run
150 izvodov / 150 copies

Ljubljana, avgust 2023 / August 2023

Tiskano na papirju SORA press cream, Goričane, tovarna papirja Medvode /
Printed on SORA press cream paper by the Goričane Paper Mill Medvode